THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

LATVIJA AMERIKĀ

36. N-RS. TREŠDIENA, 1970. G. 13. MAIJS 20. GADS

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917. Čikāgas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

WEDNESDAY, MAY 13, 1970
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249
Cena 25 centi

„Zaļas uguns" sakariem ar Latviju

ASV DV APVIENĪBU DELEGĀTU SAPULCE IESTĀJAS PAR ORGANIZĀCIJAS LĪDZŠINĒJĀS NOSTĀJAS MAIŅU

Viens no nozīmīgākajiem darba kārtas punktiem ASV DV apvienību delegātu sapulcē Detroitā bija jautājums par okupētās Latvijas apmeklējumiem un t. s. kultūras sakariem, apspriežot DV centrālās valdes prezidija atzinumu projektu, kā šos iecirsinājumus apzīmēja DV organizācijas pr-ks V. Hazners. Šis projekts bija apspriežams visu zemju delegātu sapulcēs, lai to galīgi izlemtu DV centrālās valdes sēdē.

Debašu ievadījumam prof. J. Peniķis uzsvēra, ka ne labprāt runā par šo jautājumu, jo domā, ka par to jau par daudz runāts, tā ka nekas jauns nav atzīstams. Bez tam, runājot par šo jautājumu, „darām pāri mūsu pašu interesēm". „Mēs bieži negribam runāt par to, par ko varētu un vajadzētu, bet daudz runājam par to, par ko vajadzētu runāt mazāk, runājam par to daudz un nikni, aizmirstot, ka mūsu runās klausās arī tie, kuriem nevajadzētu runāto zināt," sacīja J. Peniķis, tomēr atzīstot, ka runāts jau tik daudz, ka tagad atliek vairs tikai runāt „skaidri un gaiši".

Norādījis uz savu rakstu „Latvija Amerikā" 15. aprīļa numurā, J. Peniķis atzina, ka visa tālāk teiktā pamatā ir šai rakstā teiktā doma: „Trimdas organizāciju vienīgais spēka avots ir trimdinieku brīvprātīgi dotais atbalsts un uzticība. Organizāciju vadībām nav valsts varas, nav spēju piedzīt nodokļus, nav spēju apcietināt, tiesāt, aizliegt vai draudēt." Visvairāk runāts par braucieniem uz Latviju, aizmirstot, ka ne Daugavas Vanagiem, ne citām organizācijām nav šīs rakstā minētās valsts varas. Mēs varam pieņemt deklarācijas, rezolūcijas un nosodījumus, bet tam nav vairāk vērtības kā papīram, uz kura tas rakstīts: mēs nevaram aizliegt un sodīt, tādēļ ar šādu rīcību netieši liekam izšķirties, vai piederēt pie organizācijas, vai arī aiziet no tās.

DV centrālās valdes prezidija atzinumu projektu J. Peniķis ieteica papildināt ar apsvērumu, ka, runājot par sakariem ar Latviju, vienmēr runāts par dzimtenes apmeklējumiem, bet maz par to, ka ir arī citi sakaru veidi. „Kā zināsim, ko latvieši Latvijā domā, ko jūt, ko pārdzīvo bez sakariem?" jautāja J. Peniķis. „Mums vajadzētu zināt, ko raksta Latvijas literāti, kāda tur mūzika, kādas filmas radītas. Vairāk mūsu pašu un mūsu jaunatnes informācijai nepieciešams zināt, kas šajos laukos Latvijā notiek. Tas arī ir sakaru veids, bet par to runāts ļoti maz." J. Peniķis uzsvēra, ka jādebatē iecietības garā, norādot, ka daudzi kultūras un mākslas darbinieki jūt, ka, tikko kāds izrāda interesi par Latviju, ka citi tūlīt apšauba nevis viņa uzskatus, bet lojālitāti un nacionālo stāju. Ja mēs spētu debatēt, kaut strīdoties, bet lietišķi, tas būtu pats par sevi liels solis uz priekšu, bet par veidu, kā esam rīkojušies līdz šim, priecājas tikai t. s. kultūras sakaru komiteja Rīgā. „Mēs paši esam satricinājuši savu vienotību un saprašanos," atzina J. Peniķis, „ko nekad neiespētu panākt funkcionāri Rīgā, to esam iespējuši tikai mēs paši viņiem par prieku. Un šis akts šo jautājumu padara aktuālu un svarīgu. Nerīkosimies tā, ka spiežam ar varu uz kaut ko, ko neviens tik un tā nedarīs!"

DV apvienības Detroitā pr-ks A. Tīdemanis piekrita J. Peniķim, ka jārunā iecietīgi un lietišķi, ne ar naidu un sapņaini, par tiem, kas dzīvo okupantu varā, bet jautāja, vai Latvijā var tapt kāda filma bez komūnistiskas piegaršas? Vai var tapt grāmatas bez tās? Nevar. „Ja mūsu rakstnieki brauc uz Latviju un ir turienes rakstnieku savienības viesi, vai tas nenotiek ar čekas svētību?" jautāja runātājs. „Okupanti ir mūsu ienaidnieki. Ja mēs vienā vai otrā veidā izmantojam viņu pakalpojumus, tad neesam trimdinieki, bet tikai pašlabuma meklētāji, kas grib dzīvot labāk par tautu Latvijā un pat palepoties ar to. Mums nav jābūt pret tiem, kas brauc uz Latviju pēdējo reizi tikties ar piederīgajiem, bet mums jābūt, piemēram, pret komūnistisku filmu skatīšanos. Latvijā netop nekas bez komūnistiskas piegaršas!"

DV apvienības Bafalo pr-ks R. Blāķis piekrita kā J. Peniķa, tā A. Tīdemaņa teiktajam, bet norādīja, ka katrai medaļai ir arī otra puse, tādai esot arī A. Tīdemaņa viedoklim, cenšoties to pierādīt ar daudziem citātiem no trimdas un Latvijas literātu darbiem un garā izklāsta nobeigumā atzīstot, ka „abas puses" attālinās viena no otras un plaisa jau ir jūtama.

Kanadas DV valdes ārējās informācijas nozares vadītājs O. Ieviņš asi vērsās pret „brāļošanās politiku", kuŗai DV kā bijušo kaŗavīru organizācija nedrīkst pievienoties. Nav jābūt pret sakariem, bet gan par sakariem ar pašu tautu, ne okupantiem, kuŗiem tā pakļauta. Nav iespējams atzīt, ka mūsu rakstnieki publicējas propagandas izdevumos, kuŗi nav domāti latviešu tautai, bet trimdinieku šķelšanai. „Kā izskatīsies, ja mēs, politiskie trimdinieki, brauksim uz Latviju un pēc tam atkal griezīsimies pie brīvās pasaules valdībām?" jautāja runātājs, atzīstot, ka apspriežamais atzinumu projekts visiem plaši „atveŗ vārtus" Latvijas apmeklējumiem, arī DV organizācijas priekšniekam. Kanadā tagad vāks parakstus Pad. savienības apsūdzībai par Latvijā nemitīgi īstenoto genocīdu, — norādīja O. Ieviņš un jautāja: „Kā lai mēs to darām, ja jūs atvērsit vārtus sakariem ar komūnistiem?" Nobeigumā runātājs uzsvēra, ka DV ir cīņas organizācija, tādēļ nevar atbalstīt atzinumu projektu, kurš pasaka, ka komūnistu partijas biedra kartīte ir maizes kartīte. „Ja mums vairs nav principu, tad mums jātaisa sava organizācija ciet!" izsauca O. Ieviņš.

DV Minesotas apvienības delegāts K. Augstkalns atbildē paskaidroja, ka ir viens no šī atzinumu projekta autoriem un nekaunās to klaji atzīt. Atzinumu pamatā esot DV mēnešraksta pērnā gada 5. numurā publicētais ievadraksts par brāļošanos ar ienaidnieku. Jautājis, vai ir kāda trimdas biedrība, kuŗas biedri nebrauc un nebrauks uz Latviju ciemos, ja paši okupanti to neaizliegs. K. Augstkalns atzina, ka jebkāda veida pretrīcība no mūsu puses izraisīs tikai „raganu dedzināšanu", par ko priecāsies tie, ar kuriem mēs negribam būt nekādos sakaros. Lai šādu „raganu dedzināšanu" novērstu, mēģināts radīt atzinumu, kuŗi trimdas sabiedrību nomierinātu un novērstu savstarpēju šķelšanos.

DV mēnešraksta redaktors R. Čaks savukārt uzsvēra, ka katrai or-

(Nobeigums 5. lpp.)

VILIS HAZNERS IERADIES EIROPĀ

Kā jau ziņots, mēnesi ilgā komandējumā uz Eiropu 5. maijā devies Komitejas Latvijas brīvībai priekšsēdis un DV priekšnieks Vilis Hazners. Sarunā ar „Latvijas" līdzstrādnieku Vācijā jaunais DV priekšnieks izteicies, ka Daugavas Vanagu organizācija savos darbības pamatos ir jau pilnīgi nostiprinājusies, it sevišķi tas sakāms par atsevišķajām zemju organizācijām.

Pirmie 25 darbības gadi ir bijis pietiekami ilgs laiks, lai organizācijas dzīvi varētu uzskatīt par pilngadības sasniegšanas laiku. Ieejot, kā teikt, vīra gados, arvien vairāk būs jādomā par ciešākas kopdarbības panākšanu atsevišķo DV zemju starpā. Līdzšinējos darbības gados viss organizācijas sastāvs veidojies vai vienīgi no vecā, dzimtenes kaluma ļaudīm. Nāk „jaunā maiņa", kuŗa vairāk un vairāk prasīs ievadīšanu dzimtenes, tēvu zemes un cīnītāju sentimentā, lai tā saturētu un tālāk veidotu mūsu organizācijas ideoloģiju un nepārtraukto darbību Latvijas brīvības atgūšanas labā.

Pēc atzinuma, ka DV organizācijas biedru skaits ir stabils, dažās zemēs pat palielinājies, kas nozīmē, ka organizācijā iestājas arī jaunā paaudze, kas kaŗu piedzīvojuši kā bērni, vai nemaz to neredzēja, sekojis jautājums, cik daudz jaunā paaudze iesaistīta organizācijā un vai ir cerības DV iesaistīt arī trimdā dzimušo paaudzi?

V. Hazners atbildējis, ka DV ir vienīgā trimdas organizācija, kuŗa visu laiku pieaugusi biedru skaita ziņā un ik gadus nākuši klāt simtiem jaunu biedru, arī no visjaunākās paaudzes, pat trimdā dzimušās. Tas ir viens no iepriecinošākajiem notikumiem, un „mums nav bažu par darbības aktivitāšu samazināšanos".

Sakarā ar to, ka DV centrālās valdes sēdeklis jau kopš 1. janvāra pārvietojies uz Nujorku, ASV, V. Hazners paskaidrojis, ka šāda sēdekļa maiņa notikusi saskaņā ar darbības noteikumiem — „kur ir priekšnieks, tur ir arī sēdeklis". ASV atrodas arī centrālās valdes prezidijs, t.i. bez priekšnieka, vēl sekretārs un kasieris. Pēc darbības noteikumu grozījumiem paredzēts, ka DV ģenerālsekretārs paliks Vācijā. Tā pienākumos galvenokārt ietilpst CV biroja darba vadīšana, CV archīva materiālu un inventāra pārziņāšana un pārraudzība par visām CV publikācijām.

Tālāk DV priekšnieks paskaidrojis, ka DV organizācijai dažādās zemēs jau pieder ap 20 nekustamu īpašumu un „mēs esam uzskatos, ka šie īpašumi ir nepieciešami nevien sekmīgas darbības norisei, bet arī līdzekļu sagādāšanai darbības mērķu īstenošanai".

Runājot par kultūrālo darbību, V. Hazners izteicies, ka tieši kultūrālā rosme ir viens no intensīvākajiem DV mērķiem un nākotnē ar šo darbību vēl vairāk kāpināt.

„NĀKOTNE 70" TALCINIECES SADBERIJĀ

Laikā, kad „Nākotne 70" dalībnieki soļoja Hamiltonā no „Jelgavas uz Ķemeriem", Ontario ziemeļos, niķeļa raktuvju pilsētā Sadberijā, „Nākotnes 70" rīcības komitejas uzdevumā Astrīda Janitēna (pa kreisi) un viņas māsa Alda iepazīstināja ap 200 tautiešu lielo koloniju ar veiktajiem priekšdarbiem jaunatnes programmas īstenošanai 5. latviešu dziesmu svētku Kanadā Ietvaros.

Foto: J. Ligers

Kontrontācija Vašingtonā

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Kaut kur pasaules vēstures grāmatās jau ierakstīti Savienoto valstu prezidenta teiktie vārdi:

„Sargājot cilvēces brīvību, nākotnē mums jārēķinās nepieciešamības gadījumos uzņemties arī lielus riskus. Mēs vienmēr būsim par mieru, bet tanī pašā laikā mēs nekad nekapitulēsim. Mums amerikāņiem ir apņēmīgi jāstāv sardzē par brīvības robežām visā pasaulē."

Šos vārdus amerikāņu tautai un visai pasaulei neteica prezidents Niksons, nesen paziņojot pasaulei amerikāņu bruņoto spēku militārās tīrīšanas akcijas Kambodžā. Pieminētais citāts ir no kādas 1961. g. novembrī prezidenta Džona Kenedija teiktās runas.

Būtībā prezidents Niksons Kambodžas kampaņas pieteikumā tomēr citiem vārdiem atkārtoja tieši to pašu, ko prezidents Kenedijs deklarēja jau pirms deviņiem gadiem. Ja Kenedija 1961. gadā teikto var daļēji uzskatīt tikai par rētorisku amerikāņu principu apliecinājumu, tad prezidenta Niksona drāmatisko izšķiršanos jāuzskata par šo principu īstenošanas izpaudumu. Un tā pēc gandrīz desmit gadiem pēc 40.000 kaujas laukā kritušiem amerikāņu kaŗavīru upuriem, pēc 100 biljonu dolaru likšanas svaru kausos, lai apturētu komūnistu agresiju, prezidents Niksons izšķirās riskēt ar nozīmīgu militāru manevru, kas gala rezultātā var sagādāt patiesu mieru un drošību komūnistu apdraudētām valstīm tālajā Āzijas kontinenta dienvidaustrumu daļā. Varbūt, ka šī izšķiršanās atbalsosies vēl daudz tālāk.

Nav šaubu, ka prezidents Kenedijs, ja šodien būtu vēl dzīvs, izšķirējā brīdī stāvētu plecu pie ple-

(Nobeigums 8. lpp.)

DV organizācijas priekšnieks V. Hazners uzrunā ASV vanadžu 16. salidojuma dalībnieces Detroitā.

Foto: R. Sudars

Biruta Senkēviča

Tā latvju tauta, kuŗa dzied!

Ai jel manu skaņu balsu,
Kā no viena zelta liets!
Tālu tautas klausījās
Cepurītes noņēmuši.
(Tautas dz.)

Daudz runāts par latviešu tautas dziesmu garu, īpaši tad, kad gatavojamies dziesmu svētkiem. Un tam jau arī ir neapšaubāms pamats, kas radies jau senatnē, kad brīvā latvju tauta pati veidoja savu dzīvi Dzintarjūras krastā

No vēstures un folkloras krājumiem zinams, kā dziesma, gan prieka pilna, gan skumja, latvju tautu audžu audzēm pavadījusi no šūpuļa līdz kapa malai, cauri nebrīvības laikiem, varoņu gaitās un neatkarības laikmetā.

Dziesma taču ir latviešu gara kultūras izcila daļa, tā nākusi mūsu tautai līdz un vēlāk izkopta kā mākslas nozare — mūsu kultūras lieciniece un teicēja, ko citas tautas atzinīgi vērtē un pat apbrīno, bet mūs pašus iepriecina, aizrauj un vieno.

Jau sākot ar Viduslaikiem, kad Latvijā gadījās būt kādiem ārzemniekiem, tie vienprātīgi atzina, ka latvieši ir dziedātāju tauta ar attīstītu gara možumu un savu kultūru. Vācu dzejnieks Herders, kas viesojoties Latvijā dzirdējis tautu Jāņu laikā dziedot skanīgās līgo dziesmas, rakstījis vācu presē par latviešiem, un tā sākusies mūsu tautas etnografisko īpatnību pētīšana. Cita vidū viņš teicis, ka latvieši dzied ar tādu māku, ka tie ar savu dziesmu spēj dziļi aizraut un dvēseli pacilāt.

Jau no sirmās senatnes mūsu tauta atzīta par dziesmu mīļotāju, kas, kā tautas dziesma saka: „ar dziesmiņu druvā gāja, ar valodu sētiņā." Patiešām, nebija tāda darba, svētku vai ģimenes godu, kas neatbalsotos tautas dziesmās.

Pamazām no māju dziedāšanas sāka izveidoties koŗu kultūra. Jaunie ļaudis ar prieku un pacilātību pēc smagā darba cēliena gāja dziesmu mēģinājumos, un dziedāšana guva arvien lielāku piekrišanu. Viņi nesūdzējās, ka agri no rīta jāceļas un jāiet darbā vai skolā... Kaut šī cēlā īpašība būtu mūsu dienu jaunieš̄iem!

Šī koŗa dziedāšana izvērtās par visai iespaidīgu līdzekli nacionālisma propagandai. Tā pamazām radās doma par dziesmu svētku rīkošanu. Juris Neikens 1864. gadā Dikļos to īstenoja — nosaucot par dziesmu dienu!

Pēc Dikļu dziesmu izskanēšanas koŗi sāka sagatavoties pirmajiem dziesmu svētkiem Rīgā 1873 gada vasarā, Rīgas latviešu biedrības izkārtojumā.

Pirmos dziesmu svētkus atklājot, Baltijas skolotāju semināra koris apsveica viesus pirmo reizi ar Kārļa Baumaņa komponēto dziesmu Dievs, svētī Latviju, kuŗu ar lielu sajūsmu tauta uzņēma un tā kļuva mūsu valsts himna.

Vispārējos dziesmu svētkos piedalījās 55 koŗi ar 1103 dziedātājiem, bet vēlāk, pēdējos Vispārējos dziesmu svētkos 1938. gadā Uzvaras laukumā dziedāja 20.000 dziedātāju.

Pēdējie bija Latgales dziesmu svētki Daugavpilī, 1940. gada jūnijā, kad jau tauta izjuta kaŗa briesmas tuvojamies un, nobeigumā šķiroties, ar mutautiņiem asaras slaukot, trīs reizes nodziedāja: Dievs, svētī Latviju!

Nonākot bēgļu gaitās svešumā, latvieši sāka atkal skandēt savas jaukās dziesmas. Dziesma ir mūsu tautas dvēsele, mūsu spēks, prieks un vienotāja. Tā paceļ mūsu garu un dod spēku un izturību.

Paklausot iedzimtajai asinsbalsij, ko manto audze no audzes, dziedātājs negaida, lai viņu līdz un aicina dziedātāju pulkā, jo viņš pats iet, ziedo savu atpūtas laiku un kalpo dziesmai. Tādēļ arī trimdā atjaunojās dziesmu svētku diženums.

Šo priecīgo notikumu kādā LCP sēdē, Vācijā, komponists Jēkabs Poruks vēstīja: „Latvju dziesma nezudīs, tā dzīvos gadusimteņus!", bet mēs atbildējām: „Un dziesmai līdzi komponistu darbi!..."

1946. gada 30. jūnijā katrs latvietis kā svētceļotājs ieradās Fišbachā-Mercfeldā.

Pēc dievkalpojuma, rakstnieku cēliena un sporta priekšnesumiem sākās koŗu kopkoncerts ar 700 dziedātājiem. Trompetēm atskanot, uz paaugstinājuma kāpa dziesmu dienu komitejas priekšsēdis komponists Jēkabs Poruks, apsveicot viesus, tautiešus un dziesmoto saimi.

Tāds bija iesākums trimdas dziesmu svētkiem un turpinājums sekoja. Dziesmu svētku kultūras parādēs piedalās dziesmotā saime, tautas deju ansambļi, mākslinieki, literāti, daiļamatnieki, lai tautai parādītu savus veikumus.

Latviešu gara īstenie paudēji ir mūsu čaklie dziedātāji — koristi ar saviem diriģentiem un virsdiriģentiem. Labi zinam, ka dziesmu svētku pienācīgai sagatavošanai koŗi pulcējas daudzos mēģinājumos. Daži koristi uz mēģinājumiem brauc jūdzēm tālu, ziedojot savu brīvo laiku un līdzekļus. Tātad: Mūsu dziesmu garam vislielākos meslus maksā pašaizliedzīgie dziedātāji, kuŗu nopelni pienācīgi jānovērtē.

Tuvojoties 5. Dziesmu svētkiem Kanadā no 27. jūnija līdz 5. jūlijam, varam priecāties, ka dejotāju un dziedātāju skaits nav samazinājies, bet gan audzis. Ne tikai klausītāji, bet arī dziedātāji ieradīsies no visiem kontinentiem, pat no tālās Austrālijas. Tas nozīmē, ka dziesmu svētkiem ir arī cita svarīga nozīme, proti: pulcinot lielas tautas masas, mēs stiprinām savu latvisko pašapziņu un latvisko stāju, kā arī sasniedzam jaunas un atjaunojam vecās draudzības saites, ko tālumi tiecas saraut.

Mīļie tautieši, paturēsim savu latvisko sirdi līdz galam! Lai notiktu, kas notikdams, mēs nedrīkstam apsikt, izmainīt savu pirmdzimtības tiesu pret svešo lēcu virumu. Latvijas zeme un debesis mūs aicina palikt nomodā par zemi, par tautu, ko mīlam mēs. Lai skanīgas dziesmas mūs visus sauc kopā un vieno!

I. Spilners stāsta par apmeklējumiem Eiropā

Kā jau ziņots, Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes loceklis un Amerikas latviešu apvienības informācijas biroja vadītājs I. Spilners aprīļa pirmajā pusē viesojās Eiropā, apmeklējot latviešu sabiedriskos darbiniekus Londonā, Stokholmā, Vācijā un Madridē. Spānijā viņš arī pārrunāja latviešu raidījumus ar spāņu valdības ārzemju raidītāju vadītāju.

Par šo ceļojumu I. Spilners deva interviju latviešu preses pārstāvjiem 25. aprīlī Ņujorkā.

Latviešu radioraidījumus no Madrides raida katru dienu un to teksta izvēlei nav ierobežojumu. Raidījumu pašreizējā jauda ir 100 kilovatu, bet atkārtojumus raida ar 20 kv jaudu. Pastāv izredzes, ka arī atkārtojumu raidīs ar 100 kv jaudu, bet nākotnē iespējama šīs jaudas palielināšana līdz 250 kv. Raidījumus gan bieži traucē krievi.

Teksti raidījumiem ir pietiekamā vairumā un tagad var lietot arī ierunātas vai iespēlētas skaņu lentes. Nākotnē paredzēts lentēs ieskaņot svētbrīžus ar mācītāju piedalīšanos, arī latviešu mūziku vai ko citu. Tekstus sūta gan no Amerikas, gan arī Eiropas, to lasīšanā vingrinās abas raidījumu darbinieces

I. Spilneram bijusi saruna ar spāņu valdības ārzemju raidījumu vadītāju. Noprotams, ka raidījumi tagad turpināsies nepārtraukti. Tomēr ir iespējams, ka varētu mainīties to vadība, jo spāņu valdība pašreizējam vadītājam piedāvājusi posteni Kopenhāgenas sūtniecībā. Vai ar jauna vadītāja ierašanos varētu mainīties raidījuma politika, to grūti pateikt. Amerikas latviešu apvienība turpinās raidījumus, kamēr tas būs iespējams, jo šis ir ietekmīgs veids, kā informēt tautiešus Latvijā.

Bez Madrides raidītāja darbojas arī NTS raidītājs no Vācijas. Tam tomēr ir mazāka jauda un to dzimtenē nevar tik skaidri dzirdēt. Šī raidītāja vadība solījusi latviešu pusstundas raidīt arī turpmāk un krievu darbinieku grupa atzīst Latvijas neatkarības prasības nākotnē

Vācijā I Spilners pārrunājis vietējos apstākļus vienīgi ar A Šildi, jo V. Janums slimojis. Atzinīgus vārdus viņš veltī Minsteres ģimnazijai. Tā kā bijis Lieldienu brīvlaiks, tikai daži aizjūras skolēni mituši internātā. Viņš runājis ar prof. Vītenu, latviešu valodas skolotāju Trauciņu un ķīmijas-fizikas skolotāju Bištēviņu. Skolai ir krietns Vācijas valdības atbalsts, telpas labas, iekārtotas fizikas un ķīmijas laboratorijas. Trūkst tomēr mācības spēku, arī mācības līdzekļi varētu būt vairāk piemēroti atsevišķām klasēm. Skola labprāt vēlētos saņemt ziedojumus, it sevišķi bibliotēkas grāmatas. Vairākos gadījumos skolēniem jāgaida savā kārtā grāmatas lasīšanā, lai pēc tam to varētu lietot nākamais. Varētu izmantot arī skaņu lentes, it sevišķi latviešu valodas izrunas mācībai. Būtu labi, ja jaunie latviešu skolotāji un zinātnieki gadu vai divus varētu nostrādāt Minsteres ģimnazijā, saņemot labu vācu valdības atalgojumu. Skolotāji aizrādījuši, ka trūkst piemērotas gramatikas, literātūras un Latvijas vēstures, jo līdzšinējās nav laikmetīgas.

Londonā I. Spilners ticies ar apmēram 25 Londonas apkārtnes sabiedriskiem darbiniekiem. Tie labi informēti par ALAs un BPLA darbību un viņiem laba centrālo organizāciju darbības izpratne. Pēc I. Spilnera vērtējuma ceļojumi nākotnē būtu vairāk izmantojami, tikai iepriekš tie jāizplāno un laikus jāpaziņo attiecīgo zemju organizāciju pārstāvjiem. Personīgās sarunās vieglāk izmainīt domas un nokārtot domstarpības.

Stokholmā viņš piedalījies Latviešu nacionālā fonda valdes sēdē. LNF iecerēti vairāki kapitāldarbi, arī latviešu enciklopēdija angļu valodā. Pastāv doma, ka nevajadzētu piespriest tautas balvas, bet līdzekļus vairāk izmantot informācijas darbam. Fondu arī vairāk interesē, kā koordinēt informāciju no un uz Latviju. Arī Zviedrijā sabiedrisko darbu pamazām pārņem latviešu vidējā paaudze.

I. Spilners 25. aprīlī Daugavas Vanagu namā piedalījās ALAs rīkotā informācijas sanāksmē Ņujorkas organizāciju vadītājiem un citiem interesentiem. —be

LATVIJA

36. N-RS. TREŠDIENA, 1970. G. 13. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont. tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2281.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

LNAK REZOLŪCIJA

Apsveicama LNAK pieņemtā V. Upeslāča rezolūcija pret genocīdu Baltijas valstīs. Atklājumi par okupantu nodomiem parādījušies arī „L. A." slejās. Vērīgam notikumu sekotājam iebrucēju nodomi nav noslēpums. Pārrunājot tos ar daudziem tautiešiem, slēdziens bijis, ka mums ir savi vēlēti pārstāvji, ja kas darāms — viņi izdarīs!

Tagad sācies darba laiks. Dziesmu svētkos vāks parakstus par rezolūciju, kas apsūdz Padomju savienību okupēto zemju tautu iznīcināšanā. Nenogurstošais nacionālo mērķu cīnītājs V. Korsts ieteic informēt mūsu patvēruma zemju augstākos politiskos darbiniekus un valdību par mūsu tautas nelaimi.

Taču jāatzīst, ka mūsu tautas brīvības apspiedēji ir veiklāki un tālredzīgāki nekā tās aizstāvji. Viņi neiet nevienu lūgties, kas tiem palīdzētu sagraut demokratiskās institūcijas. Viņu darbība norit periferijā, sagatavojot „kadrus", kas iefiltrējas mācību iestādēs, nozīmīgos amatos, informācijas novados. Panākumi ir pārsteidzoši labi — brīvās pasaules „augstie slāņi" pret mūsu sūdzībām bieži kļuvuši „nedzirdīgi". Sabiedriskā doma ievadīta mūsu tautas apspiedējiem vēlamā gultnē.

Ļoti daudz tautiešu mūsu laikrakstu lasītāju vēstuļu nodaļā nākuši ar saviem ierosinājumiem un idejām. Daudzas būtu uzmanības un apspriešanas vērtas, dažas noteikti īstenojamas bez sevišķām grūtībām. Tām vajadzīgs mūsu organizāciju vēlēto pārstāvju atbalsts, kas ne katrreiz bijis. Praktisko priekšlikumu vietā bieži bijušas tikai stāvokļa analizes un cerīgi nākotnes zīlējumi. Būtu vairāk uzklausāmas arī „mazo cilvēku" domas, kas veicinātu arī mūsu materiālo cīņas līdzekļu ieplūšanu attiecīgajos fondos. No vājas un nomināli vārgas baltiešu sadarbības izveidotos potenciāli darbības centri.

Krājot garīgā spēka ieročus, mēs spētu ar tiem apbruņot arī tautiešus dzimtenē. Tā vietā viņi, diemžēl, tagad dzird tikai to, ka „kaut kur kaut kas darās", paliekot tikpat bezpalīdzīgi kā bijuši...

N. S., Toronto

★

VAIRĀK JĀDARA

Pilnīgi pievienojos Viktoram Upeslācim par nostāju pret Kanadas iestādēm, kuras visādi cenšas locīties komūnistu priekšā. Brīnos tikai par vienu lietu, ka visas viņa ierosinātās idejas ir tikai daļēji pieņemtas kā rezolūcijas. Brīnos arī, ka daudzu organizāciju statūtos ir punkti par cīņu pret boļševismu un komūnismu, bet kā liekas, ļoti maz par to dzirdēts. Vai tiešām tagad pie latviešiem runāšana ir viena lieta, bet darīšana cita?

J. Zariņš, Vinipegā

★

VĒL PAR OKPUPĒTĀS LATVIJAS APCIEMOTĀJIEM

Jau ilgāku laiku jūsu laikrakstā iespiesti daudzi raksti par ciemošanos okupētajā Latvijā. 15. aprīļa numurā Jānis Peniķis sirdīgi aizstāv Latvijas apciemotājus.

Nezinu, ko īsti Peniķis vēlas pasacīt, bet man tā liekas, ka viņš pārāk labvēlīgi skatās uz visām braukšanām, par daudz neuzmanīgi uz komūnistu viltīgajām cilpām. Kāpēc gan lai mums nebūtu tiesības prasīt, kādas „gudrības" viņi tur Rīgā samācījušies? . Piemēram, tas pats Lazda, vai viņš nezina, kā komūnisti izrīkojas, ka apspiestajā Latvijā katru uzmana slepenā policija? Vai nebija skaidrs, ka Podgornijs un viņa vasaļi lūgumrakstus neuzklausīs? Tā ir vai nu naivitāte, vai nostāja pret mūsu mērķiem. Mēs, kas komūnistus pazīstam, zinam, ka viņiem lūgumrakstus nevar rakstīt. Tā ir vājuma pazīme. Mums jāiet un jāsit dūri galdā!

Tādas ir ciemošanās briesmas, it sevišķi jauniem un viegli apmulsināmiem cilvēkiem. Ir taču zināms, cik ļoti kreisi noskaņoti profesori strādā ASV universitātēs. Man šķiet, ka mums no tādiem cilvēkiem jāvairās, lai nekristu komūnistu slazdos.

Kas brauc uz Latviju, lai brauc uz palikšanu, mēs par savu uzdevumu uzskatām politisku cīņu. Tie, kam ir kontakti ar komūnistiem, mūsu cīņu traucē.

A. Bricāns, Ročestrā, ASV

★

VAI NEVAJADZĒTU RĪKOTIES?

Pievienojos A. Kalniņa domām viņa vēstulē „Kanada ir paradīze", kuŗa publicēta „Latvija Amerikā" 22. aprīļa numurā un atbalstu viņa uzskatu, ka mums būtu laiks pievienoties „kaut vai Edmunda Bērkes biedrībai!" Nedomāju, ka esmu vienīgais jūsu avīzes lasītājs, kam apnikuši jūsmīgie ievadi un pašslavēšana. Ar ievadrakstiem un biklām lūgšanām vietējiem politiķiem mēs Latvijas brīvību neatgūsim. Vai nebūtu laiks izbeigt biklo piedurkņu raustīšanu kungiem, sak': „Iebilsti kādu vārdu mūsu labā." Vai nevajadzētu sākt rīkoties pēc dzejnieka vārdiem „... nokāpt ellē, sist dūri uz galda un prasīt Latvijas tiesu!" E. Bērkes sabiedrība rīkoja demonstrācijas pie padomju konsulāta pērngada novembrī, protestēja pret Ļeņina godināšanu nesen Toronto, uzstājās pret Ļeņina darbu izstādi Toronto bibliotēkā — cik latviešu piedalījās šinīs demonstrācijās? Vai latviešu sabiedrības vadošās personas painteresējušās par Bērkes sabiedrības mērķiem un darbību?

Kāpēc neatbalstīt šo organizāciju, ja tās darbība ir mums labvēlīga? Nelūgsimies vietējos politiķus, bet uzstāsimies un prasīsim, viņiem mūsu balsis ir vajadzīgas. Lai viņi savas balsis nepaceļ tikai latviešu sarīkojumos, bet lai tās dzird arī pārējā kanadiešu sabiedrība.

Rakstīsim vēstules vietējo avīžu redaktoriem un politiķiem, protestējot pret viņu atbalstu komūnismam.

H. Hausmanis, Toronto

Latviešu skola kā uz ekrāna

ABSOLVENTU KLASE. IRMAS VIKSNIŅAS RŌMĀNS, IZDEVIS GRĀMATU DRAUGS. SILVIJAS ŠTEINERES ILLUSTRĀCIJAS, 1969. G., 285 LPP.

Runājot ar prozas „patērētājiem", grāmatu pircējiem, nākas dzirdēt iebildumus, kas lasītājiem ir iepretim autoriem, viņu valodu, tematiem. Viens no iebildumiem — ka vecākie rakstnieki (jaunie prozu tikpat kā neraksta, jeb tā grāmatu pircējiem nav saprotama) allaž pievēršas tiem pašiem tematiem — lauku dzīvei pirms 30 — 40 gadiem dzimtenē, kaŗam vai bēgļu gaitām. Netrūkst izskaidrojumu — dzīve atstājusi pēdas katrā no mums, it sevišķi rakstniekā. Tikai retais ir ar tik bagātu fantaziju, ka spēj izvēlēties gandrīz katru tematiku, kaŗu laikmetu, un tomēr uzrakstīt interesantu, vērtīgu literāru darbu. Te varētu minēt Anšlavu Eglīti un Jāni Sarmu. Patīkams izņēmums ir arī tie autori, kas spējuši pārvarēt tieksmes atgriezties jau patālā pagātnē un pievērsties nesenien notikumiem. Irma Viksniņa savā pirmajā grāmatā „Saules sala" stāsta par latviešu bērnu nometni, īstu saules salu, kur aug latviska jaunā paaudze. „Absolventu klase" ir grāmata par latviešu sestdienas skolu, kur darbojas gan ideālizēti, tomēr ticami tēloti skolotāju un audzēkņu tipi. Jāpiezīmē, ka pati autore vairākus g. darbojusies ne tikai kā bērnu vasaras nometnes vadītāja, bet arī kā skolotāja latviešu skolā. Atstāstītie notikumi un tēlotie tipi tātad vairāk vai mazāk ņemti no dzīves.

Raibā secībā ris notikumi šai skolā. Nerātni, pret jauno skolotāju noskaņoti bērni, skolotāji, kas grib strādāt, bet dažreiz ne-

(Nobeigums 6. lpp.)

ED. KEIŠA LATVIEŠU VALODAS KURSS (32)

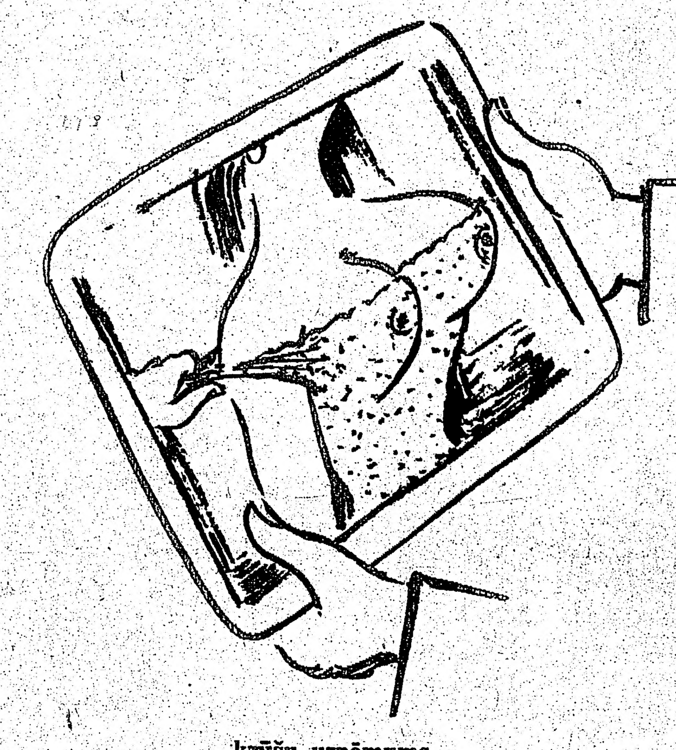

...krūšu uzņēmums...

(9. turpinājums)

Jānis Kuga bija ieradies Parīzē īstajā laikā, kad še radīja jaunu mākslu. Vēl vairāk, viņš ieradās namā un istabā, kur tas notika... Labāk trāpīt nevar!

Bet neesam vēl galā ar Batolavuāra pasauli. Līdz šim še sastapām tikai eiropiešus un tukšelniekus. Tagad jāiepazīstas ar personu, kas bija nākusi no Atlantijas okeana otra krasta, bija sieviešu kārtas un vairāk nekā turīga. Tā bija Ģertrude Steina, kas bija nolēmusi savas dīkās dienas vadīt patīkamajā, šarmantajā un rosinātājā Parīzē. Viņa varēja atļauties izvēlēties patīkamāko pilsētas iecirkni un noīrēja mājokli Luksemburgas dārza tuvumā, de Fleurus ielā 27. Ģertrude Steina bija dedzīga Batolavuāra apmeklētāja, čagani vācot ķieģeļus Pikaso nākamajam slavas templim, kam bija jāieslejas pašās Ņujorkas debesīs.

Savu dzīves stāstu viņa sāk tā: „Reiz, kad Polijai bija galvaspilsēta Varšava un Vašingtona bija Savienoto Valstu galvaspilsētā, Allenbijā, Pensilvēnijas valstī, piedzima septītais bērns tēvam un mātei." Viņas vecāki bija ebrēji; tēvs kopā ar brāļiem iecelojis Savienotajās Valstīs no Bavārijas. Brāļi Steini Baltimorā atvēra prāvu drēbju veikalu un jo drīz kļuva bagāti, īpaši pilsoņu kaŗa laikā, importējot audumus un tos, vērstus uniformās, pārdodot armijai. Ģertrudes tēvs bija pūlējies, lai viņa bērniem nebūtu jāstrādā. Bet tas Ģertrudi neatbrīvoja no lielām ambicijām. Viņa atzinās: „I always wanted to be historical, from almost a baby one". — Es arvien gribēju kļūt vēsturiska, tikpat kā no bērna kājas." Viņa savu panāca, tāpat kā to panāca viņas sirdsdraugs un sabiedrotais Pikaso, — noliedzot dabiskos sakarus mākslā un grammatikā. Parīzē viņa bija ieradusies ar brāli Leo, dīkdieni kā viņa pati, kas dažkārt, gaŗo laiku īsinādams, amatieriski arī pagleznoja. Divotne vērsās trijotnē, kad Ģertrude tai pievienoja ticības māsu no Savienotajām Valstīm, Alisi Toklasi, kuŗas vecāki nāca no Polijas, bet tikumi, tāpat kā Ģertrudei, no Lesabas. Arī viņa, kas kļuva par savas saimnieces sekretāri un draudzeni, ja ne sava veida alter ego, atstājusi pēdas memuāru literātūrā, kas eventuāli var interesēt tālab, ka attiecas uz Pikaso laikmetu Batolavuārā, kad to apmeklēja Jānis Kuga. Tā viņa, piemēram, sīki attēlo atgadījumu ar Andrē Salmonu, kad tas Ruso svinību laikā Vandongena istabā delirium tremens neprātā noēdis no viņas cepures puķu rotājumu.

Kad kāds draugs bija Leo pateicis, ka Sezanna darbi sāk gūt ievērību, viņš vēlējās kādu lielā dienvidnieka un Zolā drauga darbu nopirkt. Izrādījās, ka tos visus savākusi Ambruāza Vollāra galerija. Bija jādodas turp.

Ambruāzs Vollārs (Vollard, 1865—1939) bija smagnējs, vienmēr it kā pusaizmidzis kreols, dzimis Indijas okeana eksotiskajā Reunion salā, ko Francija pievienoja savam karogam jau 1642. gadā. Ambruāza tēvs notārs, vēlēdamies, lai dēls studētu tieslietas, viņu bija sūtījis uz Franciju. Bet Parīzē jauneklis pamazām sācis apmeklēt bukinistus, šur tur nopirkt pa asējumam, pirkumus pārdot, līdz iekārdināts atvēra pats savu mākslas galeriju, kas viņu tomēr nekavēja iegūt arī tieslietu licenciāta gradu. 1895. gadā viņš Lafita galerijā rīkoja pirmo plašo Sezanna izstādi un ar to iemantoja tādu popularitāti, kas viņam ļāva veikalu pārvērst par spožu mākslas galeriju un centru. Viņš palīdzēja nodibināties Rodēna, Pisaro, Renuāra, Degā un Bonnāra slavai. 1901. gadā viņš rīkoja pirmo Pikaso izstādi, 1904. gadā pirmo Matisa izstādi, 1905. gadā viņš nopirka Derēna, 1906. gadā Vlamenka darbnīcu. Iepazinies 1907. gadā ar Puō, viņš to pieņēma pie sevis un pievērsa keramikai un grāmatu illustrācijai.

Leo Steinam iepatikās Sezanna sievas portrets un viņš pēc neveiksmīgas kaulēšanās to arī nopirka. Nākošais pirkums bija viņa pirmais Matiss — Femme au chapeau. Par to viņš samaksāja 500 franku. Tad pienāca arī Pikaso kārta.

Pie Moulin Rouge durvīm stāvēja glīta puķu pārdevēja Linda, ko bija gleznojuši ir Vandongens, ir Modiļani (1884—1920), ir Pikaso. Pēdējā darinātais Lindas portrets — viens no pirmajiem „sārtā perioda" darbiem pēc melancholiskā „zilā perioda" neveiksmes — nokļuva izbijuša maiznieka un cirkus klauna Klovisa Sagō (Sagot) mākslas veikaliņā rue Laffitte, kas pārdeva Pikaso, Valadonas, Utrillo, Matisa, Grī, Braka un Ležē darbus. Te Leo Steins bija redzējis Lindas portretu un, gribēdams to pirkt, ataicinājis māsu teikt par to savu spriedumu. Māsai glezna nepatika. Patgalvīgais Leo to tomēr nopirka. Šis pirkums un Ģertrudes satikšanās ar Pablo tai pašā veikalā bija sākums kādām grūti definējamām saitēm divu nākamo kubistu starpā: topošā glezniecības kubista un topošās literātūras kubistes.

Kad acīgais un kustīgais malagietis bija ieraudzījis dīvaino strupo, „kumodīgo" būti sieviešu tērpā, ar latvju vēlākā drauga Raimonda Dunkana propagandētām grieķu sandalēm kājās, viņš veikalniekam apvaicājies, kas tā tāda? Uzzinot, ka tā ir „bagāta amerikāniete", viņa veikalnieciski darbīgās smadzenēs acumirklī izšķīlās trāpīga reakcija. Viņš lika amerikānietei pavaicāt, vai tā būtu ar mieru portretēties? Viņa tai brīdī jutās sievišķīgi glaimota: mākslinieks, kas bija gleznojis nule nopirkto sārti glīto, sievišķīgi piemīlīgo Lindas portretu, vēlējās gleznot arī viņu... Bez mazākā apdoma, Steina deva pozitīvu atbildi. Savā labākajā darbā The Authobiographie of Alice B. Toklas (kas īstenībā bija pašas Steinas biografija) daudzgrāmatu autore par šo mirkli, „mūžīgāku nekā mūžs, kas caur sirdīm rožu smaržu pūš", rakstīja:

„Kā tas notika, viņa nezina. Pikaso nekad nebija licis nevienam pozēt, kopš bija sasniedzis sešpadsmit gadus, viņam toreiz bija divdesmit četri — un Ģertrude Steina nekad nebija domājusi likt gleznot savu portretu, un viņa tāpat nezina, kā tas notika. Vienalga, — tas notika, viņa pozēja portretam deviņdesmit reižu, un šai laikā notika daudz jo daudz."

Notika? Varbūt, tikai ne viņu starpā... Ģertrude nezināja, kā tas notika, bet otrs partneris, par to šaubu nav, skaidri zināja, kā un kālab notika. Viņam bija jātiek uz priekšu.

Vēsturiskās 90 dienas tomēr bija atstājušas pēdas un palīdzējušas gleznotājam izkļūt no katra mākslinieka briesmīgākā ienaidnieka — anonimitātes nezvēra vienaldzīgajām ķetnām.

Atšķirsim Steinas grāmatu „Portreti un lūgsnas" — Portraits and Prayers, kas iznāca Ņujorkā, un ielūkosimies Pikaso „portretā". Ja draugs nebija spējis savu portretu pabeigt 90 dienās, viņa, Steina, to sāka un pabeidza dažās iedvesmes stundās:

„Kāds kuŗam daži droši sekoja bija kāds kas strādāja un droši bija kāds kas kaut ko no sevis dabū laukā tad un bija kāds kas visu savu dzīvošanu bijis kāds kam kas nāca ārā no viņa. Kaut kas nāca ārā no viņa un tam bija jēga, šarmanta jēga solida jēga cīnītāja jēga skaidra jēga."

Jēga? Kāda jēga? Arī to mums paskaidros jaunā literārā kubiste tai pašā grāmatā ar citu tai pašai personai veltītu „portretu":

„IF I TOLD HIM A COMPLETED PORTRAIT OF PICASSO: Ja es viņam pateiktu vai viņam tas patiktu. Vai viņam tas patikut ja viņam pateiktu. Vai viņam patiktu vai Napoleonam tas patiktu. Vai viņam patiktu ja Napoleons ja es viņam patiktu".

Tā rakstīja Ģertrude Steina, kas Rādklifa koledžā bija studējusi psīcholoģiju, Džona Hopkina medicīnas skolā smadzeņu anatomiju un nu bija ieligojusies tā kā Žozefīnes lomā, iecelot Pikaso Napoleonos.

Viss bija sācies ar sārto Lindas stāvportretu, par ko Leo Steins bija samaksājis 800 franku, kas amerikāņu naudā pārlēsti būtu $160. Bet laime, tāpat kā nelaime, nekad nenāk viena. Steinam sekoja Vollārs, kas, uzmocījies Batolavuārā, nopirka vienā gājienā 30 gleznu, samaksādams par tām 2,000 franku. Vollāram sekoja Sergejs Ščukins...

Arī Ģertrudei Linda bija nesusi laimi, jo bija savedusi topošo kubistu-gleznotāju ar topošo kubistu-literāti. Deviņdesmit sesijas ir ilgs laiks — tās aizņēma 1906. gada vasaru un ziemu. Sesiju laikā viņa varēja pārdomāt teikumus savam iecerētajam stāstījumam — Trīs dzīves. Batolavuārā aizmezgloto domu varēja šķetināt tālāk atceļā uz mājām, kas neprasīja piepūles, ceļiem lokoties lejup.

Tiesa, neviens apgāds nevēlējās Steinas pirmo gara ražojumu publicēt, bet tā nebija nelaime. Naudas viņai bija gana, lai to izdotu ar saviem līdzekļiem. Tiesa arī, ka godīgais apgāds bija viņai sūtījis savu pārstāvi-lietpratēju pieturas zīmēs un stilā, piedāvājot savus pakalpojumus. Bet viņas stils nebija nejaušība, viņai bija jauns jēdziens par „business of art", kam jātēlo „vienīgi un pilnīgi aktuālā tagadne". Domās jau arī neesot pieturas zīmju...

(Turpinājums sekos)

Ievērojams devums vēstures pētīšanai

DR. EDGARA ANDERSONA VĒRTĒJUMS UN KOMENTĀRI PAR ĀDOLFA KLĪVES GRĀMATU „BRĪVĀ LATVIJA"

Nav šaubu, ka viens no pēdējā laikā nozīmīgākajiem pienesumiem mūsu memuāru literātūrā ir Ādolfa Klīves grāmata „Brīvā Latvija" — Latvijas tapšana, atmiņas, vērojumi un atzinumi. Mūsu laikraksts jau sniedzis plašu tās apskatu, gan vairāk pakavējoties pie tās tiešā satura, taču tikpat nozīmīgs ir arī šīs grāmatas vēsturiskais izvērtējums, faktu salīdzinājums, konstatējumi. To „Londonas Avīzes" 3. aprīļa numurā sniedzis vēsturnieks Dr. Edgars Andersons. Šī izvērtējuma vispārējā nozīmīguma dēļ sniedzam šo rakstu arī mūsu lasītājiem.

Esmu Ādolfu Klīvi sastapis tikai vienu reizi mūžā, bet atmiņā vienmēr palicis viņa impozantais stāvs, stabilā, markantā personība, inteliģence, bagātīgā atmiņa un pievilcīgais stāstījums. Cik impozants ir autors, tikpat impozants ir viņa atmiņu 1. sējums, kas aptver laikmetu no autora dzimšanas līdz 1920. gadam.

Ādolfs Klīve ir bijis ievērojams politisks un saimniecisks darbinieks. Kā politiķis viņš darbojies kā viens no Zemnieku savienības vadītājiem, bijis Latvijas pagaidu nacionālās padomes, Tautas padomes, Satversmes sapulces un Latvijas Saeimas ļoti ietekmīgs loceklis, piedalījies nelegālajā Latvijas centrālajā padomē vācu okupācijas laikā, bijis Latviešu nacionālās padomes vicepriekšsēdis Vācijā un darbojies kā Komitejas Latvijas brīvībai loceklis. Ar savu darbību saimnieciskajā sektorā viņš lielā mērā ietekmējis Latvijas saimnieciskās dzīves izveidošanos.

Grāmatas ievadā Klīve raksta: „Mani memuāri nav vēsture un nepretendē tādi būt." Viņš tomēr arī piebilst: „Tie nav arī tikai chronoloģisku faktu sakopojums. Tie ir ar dažiem maniem biografiskiem datiem atbalstīts sabiedrisku iekš un ārpolitisku faktoru mijiedarbes apgaismojums." (6. lpp.) Šis apgaismojums, protams, ir autora subjektīvā vērtējumā. Tā kā autors ir visu mūžu bijis konsekvents cīnītājs Latvijas politiskajā skatuvē, tas arī citādi nemaz nevar būt.

Kaut Klīve, līdzīgi citiem latviešu memuāru autoriem, sniedz plašu ieskatu savā bērnībā, pretēji daudziem citiem atmiņu autoriem viņš galveno vērību pievērš notikumiem Latvijā un arī ārpasaulē. Tā kā Klīve jau no agras jaunības savu likteni saistījis ar Latvijas likteni un savas tautas vēsturē ir ieņēmis visai ietekmīgu lomu, viņš savām atmiņām izvēlējies par titulu „Brīvā Latvija". Ambiciozais tituls tomēr nenozīmē, ka autors būtu iedomājies, ka viņš pats personificē brīvo Latviju, bet tas nozīmē, ka savās atmiņās viņš plaši izgaismo uz personīgās pieredzes un atziņu fona brīvās Latvijas idejas dīgšanu un valsts tapšanu.

Vēsturniekiem Klīve sniedz daudz jaunu materiālu un atziņu. Jāapbrīno viņa fainomenālā atmiņa, kas gan daudz un pamatoti balstās uz zināmu avotu studijām, no kuriem daļu viņš arī šur tur piemin. Daudzas Klīves iekš-un ārpolitisko notikumu analizes jāapzīmē par lieliskām. Protams, ir arī vietas, kur konsekventais cīnītājs par savu pārliecību un polemiķis guvis pārsvaru par notikumu analitiķi.

Darba ievadā Klīve sniedzis vairāku ievērojamu latviešu politiķu simpatiskus raksturojumus, to vidū ieskaitot arī savus idejiskos pretiniekus — sociāldemokratus, bet darba tālākajā daļā daži no viņiem parādās ļoti nesimpatiski. Viens no ievērojamākajiem Latvijas atbrīvošanas laika darbiniekiem Dr. Miķelis Valters nekur nav tēlots pozitīvi, bet tikai negātīvi, šai sakarā autoram bieži neapzināti vai pat apzināti ieslīdot pilnīgās vēstures nepareizībās.

Vērtīgs ir Klīves pārskats par laikmetu, kas viņu audzinājis (pag. gadsimta 90-tie gadi). Tāpat interesants ir viņa ieskats 1905. gada revolūcijas laikmetā. Revolūcionāru vidū bija ne tikai sociālisti, kā to parasti pieņem, bet arī nacionālisti, kuriem ar sociālistiem nebija nekā kopīga. Pie viņiem piederēja arī Ādolfs Klīve. 1905. gada cīnītājs bija arī Kārlis Ulmanis. Diemžēl, par viņa lomu revolūcijā gandrīz nekas nav zināms. Tā tomēr bijusi pietiekami nozīmīga lai spiestu Ulmani doties trimdā.

Klīve raksta, ka viņa politiskā domāšana un darbība bijusi veltīta pilnīgai Latvijas atbrīvošanai no Krievijas. Šajā ziņā tad viņš ir gara radinieks nopeltajam Dr. Valteram, kas šais centienos bija tik konsekvents, ka ieguvis daudzu savu laika biedru apzīmējumu — „vācu orientācijas paudējs". Vācu un citi tā laika dokumenti gan liecina, ka Valters drīzāk bijis „Eiropas orientācijas" apustulis, Klīve, šķiet, spēcīgāk iesakņojies dzimtenē Latvijā. Kā Valteru, tā Klīvi dziļi ietekmējusi arī Somija un somu tautas stāja (Klīve, 114—19). Abi arī konsekventi prasījuši pilnīgu Latvijas neatkarību, tikai Dr. Valters to darījis jau agrāk — 1903. gadā un atklātā formā.

Ļoti vērtīgs ir Klīves ieskats latviešu lomā Krievijas valsts domē. Viņa grāmatā mēs gūstam daudz jaunu materiālu. Tāpat interesantas ir viņa piezīmes par latviešu censoņiem Maskavā. Pirmā pasaules kara laikā Klīve darbojies atbildīgā amatā bēgļu apgādes dienestā. Par bēgļu kustību līdz šim bija jābalstās gandrīz vai vienīgi Bachmaņa publikācijās. Tagad pamatīgu ārtavu sniedzis Klīve, padarot šo nozīmīgo posmu daudz skaidrāku un pārskatāmāku. Jau mazāk jaunu ārtavu ir par 1917. gada revolūcijas pirmajām ietekmēm un radītajām pārmaiņām Latvijā. 1917. gada 30. jūlija konferenci Rīgā Klīve uzskata par daudz nenozīmīgāku nekā to attēlojuši vēsturnieki. Tā bija vienīgā konference, kurā piedalījās visu latviešu politisko nogrupējumu pārstāvji, ieskaitot lieliniekus. Sadarbību ar sociāldemokratiem un un sociālismu vispār Klīve uzskatīja par aplamību. Viņš neticēja un neuzticējās viņu nacionālajai stājai.

Argumentēšanu par plkv. Vācieša (ko Klīve „paaugstināja" sarkanā ģenerāļa un maršala pakāpē) lomu Latvijas jaunāko laiku vēsturē atstāsim citiem vēsturniekiem. Savu ieskatu Klīve deklarējis savas grāmatas 190. lpp. plašā piezīmē.

Nozīmīga ir Klīves informācija par Latviešu zemnieku savienības izveidošanos. Viņa apraksta atkal parādās Valters un arī traģiskais Niedra. „Sociālists" Valters izformulēja Latviešu zemnieku savienības statūtus un programmu, ievirzot to demokrātiskā gultnē. Šī ir arī vienīgā vieta grāmatā, kur Klīve Valteru apraksta kā „neteiktu nacionālās autonomijas prasītāju" un „brīvības cīnītāju" (198. lp.). Neesmu nekad pazinis Dr. Valteru, bet esmu spiests atzīmēt, ka „sociālista" Valtera Daugavas apgādā izdotās atmiņas ir nepārastā parādība latviešu memuāru literatūrā ar plašo filozofisko pieeju, poētisko apdari un reliģiskām atziņām, ko velti meklēt konservātīvo politiķu memuāros, kā to nesen parādīja kāds ievērojams latviešu teologs. Atšķirībā no daudziem citiem latviešu politiķiem, Dr. Valters bija ne tikai cīnītājs par politisko brīvību, bet arī konsekventi prasīja sociālistisko taisnību un tiesības visiem.

Ādolfs Klīve

Dažus jaunumus sniedz Klīves apakšnodaļa par Krievijas cittautiešiem. Jaunu informāciju Klīve sniedz par audienci pie Krievijas ministru prezidenta Kerenska, kur pats bijis latviešu delegācijas loceklis. Sajā grāmatas daļā un tālākajās nodaļās Klīve stipri koriģē Līgotņu Jēkaba, Seska un Nonāca publikācijas par Latvijas tapšanas laikmetu, sniedzot daudz jaunu līdz šim nezināmu faktu un vēstures literatūrā iegājušos nepareizību izlabojumu. Diemžēl, šur tur savas pārliecības cīnītājs atkal guvis pārsvaru pār analitiķi, tādēļ ne visus Klīves argumentus var pieņemt bez pārbaudes vai iebildumiem. Šur tur Klīves tekstā parādās nopietnas paša pretrunas.

Klīves sirds pieder Latviešu pagaidu nacionālai padomei, kurai bija ļoti liela loma latviešu tautas virzīšanā ceļā uz neatkarību. Plašajā daļā, kas veltīta šai padomei, ir ļoti daudz jaunas vielas un Līgotņu Jēkaba sniegto materiālu korriģējumi, tāpat interesanti dažādu personu darbības raksturojumi. Daži šīs padomes bijušie aktīvākie darbinieki, ieskaitot Klīvi, uzskatījuši šo padomi par Latvijas priekšparlamentu, tās valdību par Latvijas valdību un tās deklarāciju 1917. gada 30. novembrī par Latvijas neatkarības proklamēšanu. Kāds Latviešu pagaidu nacionālās padomes priekšsēža Valdemāra Zāmuēla radinieks savā laikā centās par varīm ietekmēt arī šo rindu autoru toreiz vēl rakstāmajā Latvijas vēsturē Zāmuēlu godināt par pirmo faktisko Latvijas valsts prezidentu. Jautājums, ko tādā gadījumā gan varēja dēvēt par „faktisko" ministru prezidentu?

Klīve aizrāda, ka Lielbritanijas valdība atzinusi 1918. gada 11. novembrī Latviešu pagaidu nacionālo padomi par Latvijas de facto valdību. Diemžēl, angļi līdz pat pamiera dienai kavējās atzīt šo padomi tikai tādēļ vien, ka tā nepārstāvēja visus Latvijas iedzīvotājus, nebija neprotami proklamējusi Latvijas neatkarību un tajā nedarbojās politiskās partijas, bet daudz, pa lielākai daļai saimniecisku grupu un biedrību pārstāvji. Antantes valstīm, ieskaitot Lielbritaniju, neinteresēja ne Latvijas, ne pārējo Baltijas valstu neatkarība, bet baltiešu nacionālās kustības centās izmantot tikai vācu spēku vājināšanai un vēlāk boļševistisko spēku sakaušanai, lai atjaunotu Krievijas impēriju. **(Nobeigums sekos)**

Valentīns Pelēcis

LABĀK JAU BIJ PALIKT ALĀS . . .

Tiešām, brālīši, ja visas neģēlības saskaita,
ko pēc pēdējiem šļūdoņiem esam paveikuši,
tad nav par ko dancot, par ko balamutēt.

Mūsu civilizācijas vēsture būtu jāuzraksta,
bet bez bailēm un patiesi . . .
Tikai mēs paši to nekad nespēsim.
Mūsu paštaisnie dievi un ļaunie darbi
sen nokāvuši sava ļaunuma redzēšanu.

Mēs ceļam pieminekļus negantniekiem,
Ar baudu sadedzinām naīvos mīlētājus
un viņu pelnus izkaisām nezinā . . .;

No mīlestības neviens nav paēdis,
bet laupīšanas pildījušas vēderus
un slepkavībās mērcēti varas karogi . . .

Kas zina, varbūt no citas planētas, kādreiz,
citādas dzīvības dzīvotāji
rakstīs citādu vēsturi, kad mūsu pīšļi
jau būs mūžīgās klusēšanas pusē, —
un nekādas tautas un valdības vairs nedzīvos.

Citas dzīvības, citas planētas vēsturnieki,
atsegdami pēdējā pēcšļūdoņa paliekas, sacīs:
Šo radījumu traģēdija bija,
ka viņi nespēja palikt a l ā s . . .

UZBRUKUMĀ

Atceroties Kurzemes cietokšņa pēdējās dienas pirms 25 gadiem, bijušie cīnītāji brīvajā pasaulē pulcējās svinīgiem aktiem, godinot kritušos varoņus. Torontietis māksl. A. Brūveris šajā gleznā rāda vienu no lielākajām un pēdējām Kurzemes cīņām pie Vanagu mājām. Attēla augšējā daļā (vidū) redzams Arnolds Šiņķis, kas tagad dzīvo Sadberijā un ir grāmatas „Kurzemes cietoksnis" autors. Viņam aizmugurē pa labi attēlots kapr. Kārlis Urpēns (kritis), bet blakus kapt. Uldis Grīnbergs. Foto: J. Ligers

EIROPAS LATVIEŠU SKOLOTĀJU KONFERENCE

No 1. — 3. maijam Rietumvācijā Minsteres ģimnazijā notika pirmā Eiropas latviešu skolotāju konference, piedaloties vairāk kā 60 skolotājiem no Vācijas, Anglijas un Zviedrijas. Konferences prezidijā ievēlēja J. Andrupu (Anglija), J. Daģi (Vācija) un A. Šaltu (Zviedrija).

Konferences darba kārtība bija ļoti plaša. To ievadīja J. Andrupa referāts par nacionālo audzināšanu trimdas skolās. P. Ašmane no Anglijas referēja par latviešu valodas mācīšanu trimdas skolās, mācības grāmatām un uzskates līdzekļiem. P. Šadurskis no Stokholmas referēja par Latvijas vēstures un ģeogrāfijas mācīšanu, grāmatām un uzskates līdzekļiem. K. Draviņš no Lundas par latviešu valodu. Referātiem sekoja plašas debates.

Pēdējā konferences diena bija veltīta trimdas skolu programmu pārmaiņu iztirzāšanai ar Minsteres latviešu ģimnazijas paraugstundām latviešu valodā (gramatika un lasāmviela), vēsturē un ģeogrāfijā.

Pirmajā konferences dienā ģimnazijas aulā notika K. Skalbes piemiņas vakars, kurā dzejnieka meita Ilze Legzdiņa stāstīja par Skalbes pēdējiem gadiem. Otrās dienas vakarā ģimnazijas audzēkņi sniedza R. Blaumaņa lugas No saldenās pudeles izrādi.

—s

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Archīvs" 10. sējums, raksti par latviskām problēmām, šis sējums veltīts latviešu avīzēm un grāmatām trimdā; Latviešu apvienības Austrālijā zinātnes nozares, piedaloties Kārļa Zariņa fondam, izdevums; redaktors Edgars Dunsdorfs; 256 lpp.

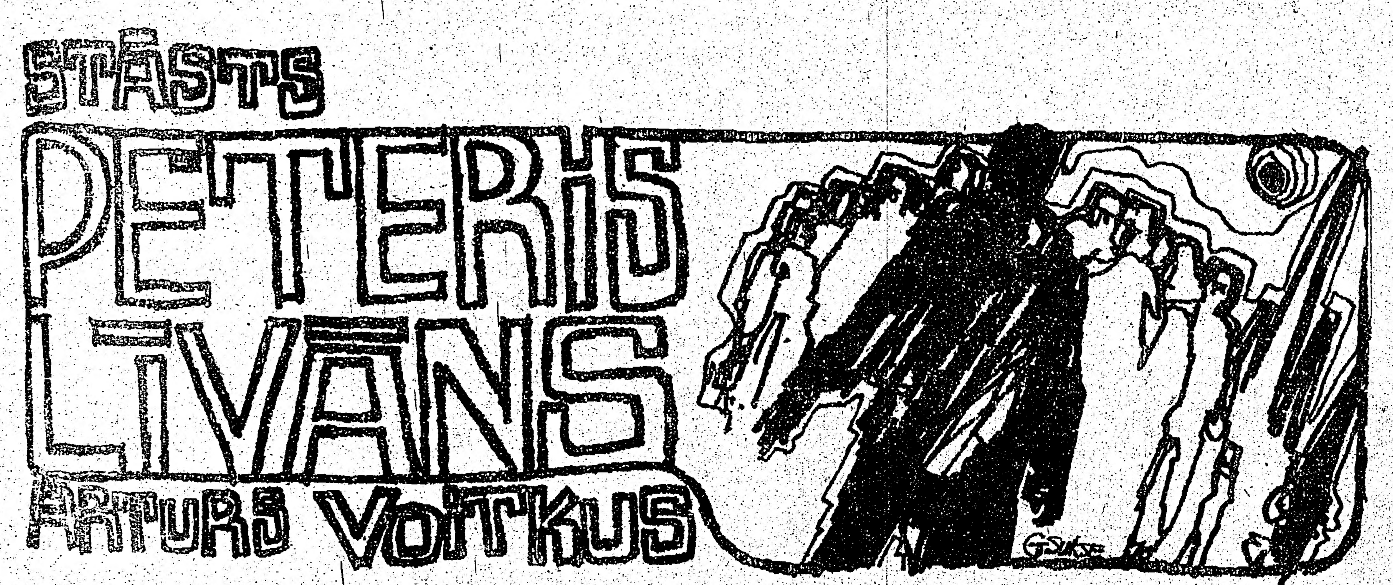

(2. turpinājums)

— Es... man... Man jābrauc pie bīskapa, — Pēteris atrada labu izeju. — Lai viņi pa to laiku paliek manā istabā. Kamēr meitene izveseļosies, nicht wahr?

Uz Grēdenfeldu Pēteris atpakaļ vairs neatbrauca, un tā arī nesatika vairs ne turienes mācītāju, ne sievieti ar abiem bērniem. Kad bīskaps viņam jautāja, kā veicies darbs draudzē, Pēteris Līvāns smaidīja.

— Krietni ļaudis, — viņš teica. — Palīdz cits citam, turas kopā — viss kā vajaga.

— Baznīcā iet? — bīskaps gribēja zināt.

— Cik tur nu tālu jāiet, — Pēteris izvairījās, — turpat baznīca, turpat ciemam gals. Un baznīca jau viņiem nav liela. Ja visi četri simti būtu gribējuši vienā reizē, lāga iekšā netiktu.

Kad ienāca amerikāņi, Pēteris Līvāns gandrīz gadu pa gūstekņu nometnēm vien nodzīvoja. Viņš bija uzgājis, ka sardze nometnēs visvieglāk ielaiž garīdzniekus, un tāpēc šo iespēju plaši izmantoja. Brīvībā dzīvojošie Pēterim deva sainīšus un vēstules, lūdzot nodot latviešu gūstekņiem.

Gadījās arī nedienas, ja iznāca sastapties ar sardzes vīriem, kuŗi prasīja uzrādīt visādas apliecības un atļaujas. Tādu Pēterim parasti nebija. Ar laiku viņš ievēroja, ka visretāk atļaujas prasa, ja pie nometnes vārtiem ierodas jau amata tērpā. Bet arī tas palaikam sagādāja neērtības.

Reiz, no kādas nometnes laukā nākot, viņu pie vārtiem aizturēja sargs — nēģeris.

— Hei! — nēģeris uzsauca Pēterim un, gumiju gremodams un gūžās viegli šūpodamies, panāca pāris soļu pretim.

Pēteris apstājās. Platais talārs plandījās vējā. Pie nometnes vārtiem bija labs pulks cilvēku — pa lielākai daļai vācu kaŗavīru sievas, kuŗas bija atnesušas vīriem sainīšus. Bez tam bija redzamas arī tā sauktās „Veronikas" — sievietes, kuŗas par šokolādi, cigaretēm vai zīda zeķēm amerikāņu kaŗavīriem parādīja savu labvēlību.

— Hei — you! — nēģeris vēlreiz uzsauca. — Are you a DP?

Pēteris Līvāns pamāja ar galvu. Jā, viņš bija pārvietotā persona.

— Oh, good! — nēģeris priecājās, — Tu nāksi atkal?

— Skaidrs, — Pēteris apstiprināja. — Nākamo nedēļu.

— Tad tu man atnes plūmju šņabi, — nēģeris angliski pavēlēja. Kad Pēteris neizpratnē skatījās tā platajā melnajā sejā un tumši sarkanajās, biezajās lūpās, kuŗas nemitīgi kustējās, nēģeris domāja, ka Pēteris nav sapratis angļu valodu. — Look, — tas turpināja, — du — šnaps, ich — cigareten, okē?

Tikai ar pūlēm Pēteris sargkareivim iestāstīja, ka ar vācu degvīnu netirgojas. Nēģeris žēli nogrozīja galvu:

— Well... du DP, du viel dumm.

⁂

— Mācītāj, — Marta Krauze aizturēja Līvānu pie nometnes virtuves durvīm, — kad jūs brauksit uz Gūtfeldu?

Gūtfeldas gūstekņu nometnē atradās Martas Krauzes vīrs.

Nākamo nedēļu, — Līvāns virzījās rindai līdz; rokā šūpojās skārdene, kuŗas viens gals bija nogriezts, malas ar āmuru nogludinātas, divās vietās iesisti caurumiņi, kuŗos ievērta izliekta stieple. Šajā spainītī Līvāns tāpat kā pārējie nometnes iemītnieki nesa savu ikdienas ēdiena devu. Citam rokā bija vairākas skārdenes — tie bija pilnvaroti saņemt arī draugu vai kaimiņu devu.

— Varēsit paņemt mani līdz? — jaunā sieviete lūdzoši skatījās mācītājā.

— Skaidrs. Ja tikai dabūšu džīpu. Jums atļauja ir?

— Nav. Vai nevarat mani pieteikt par Sarkanā Krusta darbinieci?

Līvāns saŗauca pieri.

— Bet jūs tā neesat. Kāpēc melot? Iestājieties, samaksājiet savas pāris markas, un viss būs kārtībā.

Nometnē bija nodibinājusies Sarkanā Krusta nodaļa; tās darbinieču un darbinieku galvenais mērķis bija aprūpēt gūstā esošos leģionārus. Dažreiz — ja komandants bija labvēlīgs — tie dabūja atļauju ieiet arī gūstekņu nometnē un savāktos labumus tur izdalīt pašiem bez mācītāja starpniecības.

Marta Krauze nodūra skatienu.

— Man to pāris marku nav un...

Līvāns neveikli sakustējās.

— Un ja arī būtu, puikam vispirms vajadzētu jaunu zeķu, — Marta pabeidza pusceļā palikušo teikumu.

— Vai tagad drānas nedala?

— Drānas, ne bērnu zeķes. Tās jarauga dabūt pie vāciešiem.

— Jūs cigaretes nesaņemat?

— Sviesta arī vajaga, mācītāja kungs. Un vēl daudz cita. Un vīram arī gribas aizsūtīt — ir kādu smēķi, ir labāku kumosu. Pats zināt, ka tiem, kas ir aiz drātīm, iet vājāk nekā mums.

Rinda bija aizvirzījusies gandrīz līdz virtuves izdales punkta durvīm.

— Izpildiet anketu, — Līvāns, pāri slieksnim kāpjot, teica. — Un pierakstiet apakšā, ka gribat strādāt, bet nav līdzekļu biedru naudas samaksai.

— Man kauns.

— Melot kauns nebūtu?

— Kas tie nu par meliem? Un nebūtu jau arī pašu ļaudīm melots.

— Kāda tur starpība?

— Starpība tā, ka ne mūsu vainas dēļ esam svešā zemē un Kārlis aiz drātīm.

— Amerikāņu vaina tā arī nav.

— Vai es to saku? Bet kopā ar krieviem viņi tomēr kāvās, — Marta piebilda.

Izdalītājs turēja lielo kausu pilnu viras gatavībā, un Līvāns pastiepa savu trauku pretim.

— Vienu vai divus kausiņus, mācītāj? — viras dalītājs jautāja; Līvāna skārdene bija liela diezgan, lai tajā ielietu divus kausus.

— Trīs, kā parasti, — Līvāns teica. — Jūs jau zināt pats, bet Jonim došu savu devu.

Dalītājs ielēja trešo kausiņu.

Marta Krauze Līvānu panāca pagalma vidū. Viņa savu devu bija saņēmusi tūlīt pēc mācītāja un tagad steidzās uz baraku.

— Jūs, mācītāj, man nupat pārmetāt par melošanu, bet pats neesat labāks, — viņa teica.

Līvāns pagrieza galvu uz runātāju.

—Kam es meloju?

— Devas dalītājam. Kas nezina, kam jūs nesat?

Līvāns tūlīt neatbildēja.

— Taisnība gan, — viņš teica, kad tie bija sasnieguši Martas Krauzes baraku. Tad viņa acu kaktiņos iezagās smīns. — Bet lai nebūtu melots, tad šoreiz darīšu tā: to, ko dalītājs man iedeva pa virsu, apēdīšu pats, bet Jonim došu savu devu

— Vai tā nav kazuistika?

— Varbūt, — smīns Līvāna sejā vērtās plašāks. — Bet šoreiz tā mani paglābj no ķezas.

Marta Krauze iesmējās un iegāja barakā. Gaitenī viņu sagaidīja sešus gadus vecais Marts.

Atlējis daļu saņemtās devas savai vajadzībai, Pēteris Līvāns nesamo trauku ar pārējo ēdienu uzmanīgi ievietoja portfelī un atstāja nometni. Pie vārtiem stāvošais nometnes policists, redzot Līvānu ar uztūkušo portfeli, pagriezās sāņus un sāka kaut ko rakstīt policistu-vārtsargu dienas grāmatā. Amerikāņu komandants bija stingri noliedzis no nometnes iznest ēdienu.

Reini Joni Līvāns sastapa parastajā vietā. Jonim rokā bija tāds pats portfelis kā Līvānam. Vienīgā starpība — devas trauks Joņa portfelī bija tukšs un tīrs.

(Turpinājums sekos)

Koncertapvienības liktenis svaru kausos

Latviešu koncertapvienība Toronto 4. maijā savā gada sapulcē, bez valdes un revīzijas komisijas vēlēšanām, īpaši nodarbojās ar jautājumiem par augstvērtīgu koncertu organizēšanu, un vai nākotnē šādus koncertus vispār būs iespējams sarīkot, kas nozīmētu apvienības darbības izbeigšanu.

Jau sapulces mazais dalībnieku skaits, kurā bez vēlētām amatpersonām piedalījās tikai divi interesenti, rādīja, ka sabiedrības interese par augstvērtīgas mākslas sarīkojumiem mazinājusies, kaut gan bija aicināti arī organizāciju pārstāvji un koncertu abonenti. Savelkot „aiz matiem" izrādījās, ka septiņi organizāciju pārstāvji sapulcē taču ieradušies, jo no tās dalībnieku duča kādi darbojas vēl kādā citā organizācijā.

Sapulci atklāja un vadīja koncertapvienības valdes priekšsēdis A. Purvs ziņojot, ka aizvadītajā sezonā notikuši 4 apvienības koncerti, par kuriem nevar sacīt, ka tie būtu bijuši labi apmeklēti. Neatkarīgi no tā, jaunajā sezonā tomēr iecerēts rīkot vairākus koncertus. Tā jau 4. jūnijā Latviešu namā rīkos komp. Alberta Jēruma referāta vakaru par tematu „Latviešu mūzika trimdā un dzimtenē." Priekšlasījumu ilustrēs ar skaņu lenti, pēc tam dzirdēto iztirzās diskusiju panelī, kurā piedalīsies komponisti prof. Tālivaldis Ķeniņš, Imants Sakss un Arvīds Purvs. Ieejas maksa 2 dol., studentiem puscena.

Šajā sezonā koncertu abonentu skaits bijis vismazākais visā koncertapvienības darbības laikā — 188, pret 220 abonentiem gadu iepriekš, 255 vēl pirms tam un kādreiz tas sniedzies tuvu 400. Pērnajā sezonā organizāciju atbalsts koncertiem bijis vājš, nopērkot tikai 17 abonentu kartes; pārējās centušies izplatīt apvienības valdes locekļi paši. Mazinoties sabiedrības atbalstam, sarukuši arī apvienības līdzekļi, pēdējai sezonai noslēdzoties ar apmēram 500 dolaru iztrūkumu, kas segts ar rezervēm, kuras uzkrātas no iepriekšējo sezonu atlikumiem. Darbību būtu iespējams turpināt, ja nākamajā sezonā abonementu maksu paaugstinātu no 7 uz 9 dol. un no 3 uz 3,50 dol. atsevišķiem koncertiem. Apvienības valdes priekšsēdis apelēja pie latviešu sabiedrības cerībā, ka tā pēc 11 darbības gadiem nepieļaus koncertapvienībai „izputēt".

Nākamajā sezonā jau iecerēti 3 koncerti: 15. oktobrī viesosies māsas pianistes Ingrīda un Karina Gutbergas, 5. novembrī kolorātūrsoprāns Velta Skujiņa no Austrālijas, bet 1971. gada maijā — Klīvlendas latviešu biedrības jaukts koris diriģenta Jāņa Ūdra vadībā. Aicinās arī jaunās paaudzes pianisti Brigitu Ritmani.

Kasiere H. Pāvule ziņoja, ka aizvadītajā sezonā ieņemti 1708,35 dol., izdoti 2.191,02 dol., iztrūkums 482,67 dol. Ja tā turpināsies arī uz priekšu, noslēgums pārāk skaidrs. Nosedzot iztrūkumu ar iekrātajām rezervēm, kasē vēl paliek 450 dol.

Revīzijas komisijas ziņojumu sniedza K. Priedītis, izsakot pateicību valdei, kas darījusi visu iespējamo un rūpējusies par vērtīgiem koncertiem latviešu publikai.

Pēc O. Dzērvīša priekšlikuma ievēlēja līdzšinējos valdes locekļus, izņemot Alfonu Kalnu, kas darba apstākļu dēļ atteicās kandidēt. Viņa vietā ievēlēja māc. A. Čopu. Sadalot amatus koncertapvienībā darbosies priekšsēdis Arvīds Purvs, viņa vietnieks māc. A. Čops, sekretāre Edite Timermane un Rita Krastiņa, kasiere Hermīne Pāvula, administrātors Alberts Kalviņš un abonentu lietu kārtotājs Dr. E. Upenieks. Revīzijas komisijā ar aklamāciju ievēlēja līdzšinējos: Oskaru Dzērvīti, Kārli Priedīti un Adolfu Sudmali.

O. Dzērvītis ierosināja koncerta abonementa maksu nepaaugstināt, bet atstāt līdzšinējo, kam sapulce piekrita, pievienojoties A. Kalviņa priekšlikumam paaugstināt ieejas maksu tikai atsevišķiem koncertiem no 3 uz 4 dol., lai mudinātu iegādāties abonementu, kas visai sezonai maksās tikai 7 dolari.

Nolēma lūgt LNAK atbalstu nokārtojumam, lai latviešu sarīkojumi nenotiktu vienlaicīgi, no kā ciestu rīkotāji. Bija ierosinājums koncertus rīkot Latviešu namā, bet atzina, ka koŗa un pianistu koncerti tur nav iespējami sliktās akustikas dēļ, kāpēc nākamajā sezonā tie vēl notiks līdzšinējās „Unitarian Church" telpās.

Lai veicinātu abonentu skaita pieaugumu akadēmiskajām organizācijām piesūtīs katrai pa divām koncertsezonas abonementa kartēm izlietošanai pēc sava ieskata. Noslēgumā apvienības valdes priekšsēdis A. Purvs lūdza darīt iespējamo abonementu skaita vairošanai, jo pretējā gadījumā šī sezona var izrādīties arī pēdējā . . .

—rs

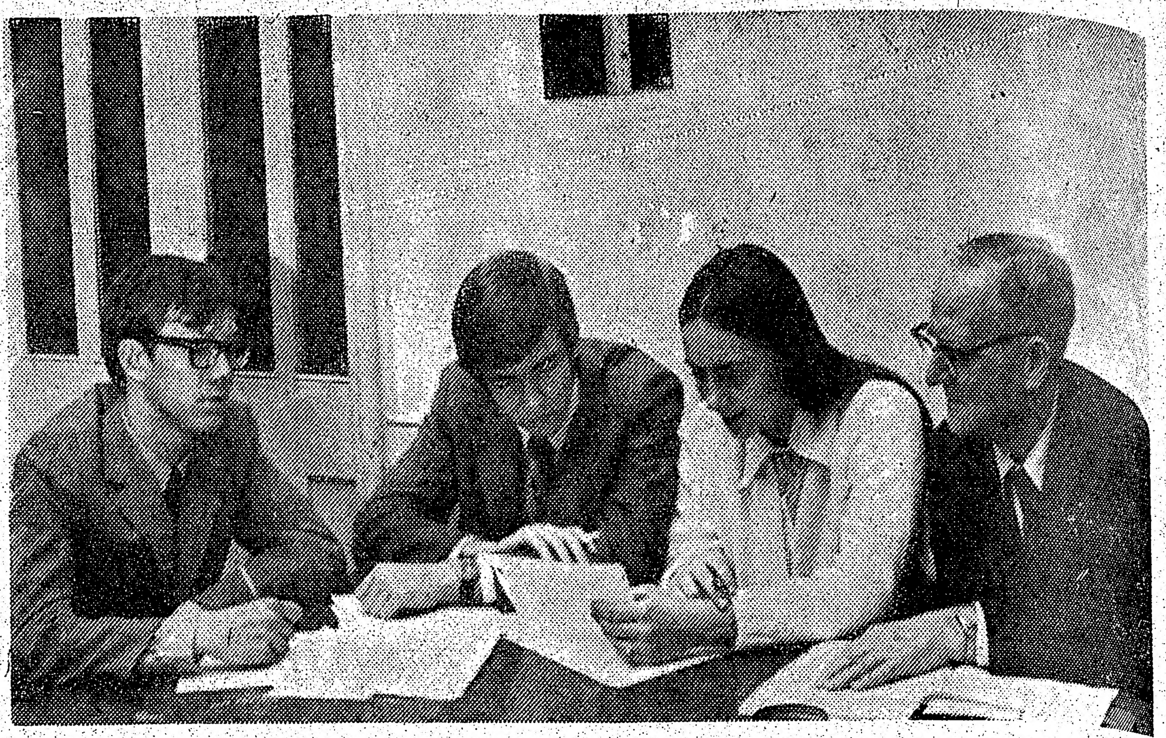

Ludviga Vīka vadībā nākamie latviešu ģimnazijas skolotāji aizvadītajā mācību gadā paveica praktiskos un teorētiskos darbus. Uzņēmumā — pārrunas par latviešu valodas mācību un pieturas zīmju lietošanu. No kreisās: Raimonds Rūtītis, Andris Ciemgalis, Inese Čemavska un skolotājs L. Vīks.

Foto: J. Ligers

Augusta Nopūtas farsā „Uz maiļām" tēlotāji Sadberijā. No kreisās V. Meija, L. Grasis (režisors), Z. Bērziņa, O. Miglinieče, V. Kārkliņš un sufliere A. Janitēna.

Latvietis pētīs Kanadas ziemeļus

Torontietis Andris Rode pēc ceturu gradu iegūšanas Toronto universitātē kopš 1965. gada gatavojas nākošajam — doktora gradam un strādā pētījumos, kuri ieslēgti internacionālajā bioloģijas programmā, kas sākta 1968. gadā un ilgs līdz 1972. gadam. Viņš noskaidros arktiskā klimata iedarbi uz cilvēku un tā spējas piemēroties šim klimatam. Nacionālā pētniecības padome Otavā šai programmai paredzējusi 23.000 dolaru.

Andris Rode, kas ir tikai 28 gadus vecs, devies pētniecības nolūkos uz Kanadas ziemeļrietumu teritorijām maija sākumā ar diviem asistentiem — Toronto universitātes studentiem un paliks arktikā līdz oktobŗa mēnesim. Kā jaunais doktorands īsi pirms aizbraukšanas mūsu redakcijas līdzstrādniekam izteicās, jaunā pētniecības vieta Iglūlika (Igloolik) atrodas 200 jūdzes viņpus arktiskā loka, kur sastopama vairs tikai zemāko augu veģetācija. Apvidū dzīvo ap 600 eskimu, kuŗi nav sajaukušies ar citām rasēm un tādā ziņā šiem pētniecības nolūkiem vispiemērotākie, jo ir „tīri" un bez svešiem „piejaukumiem".

Jau pirms A. Rodes un viņa divu asistentu, precēta pāŗa, izlidošanas uz arktiku, gaisa ceļā no Hamiltonas lidlauka uz jauno pētniecības vietu nosūtīja attiecīgus rīkus un iekārtas, ieskaitot arī laboratoriju un modernās skaitļošanas mašīnas 16 lielās koka kastēs, 1500 mārciņu kopsvarā. Bagāžā netrūka arī eskimu valodas mācības grāmata. Transports vien izmaksā 3000 dolaru. Kastu sagatavošana un aizvešana uz lidlauku bija pašā jaunā doktoranda ziņā, amatnieka darbā piepalīdzot P. Mērniekam. (Doktorands ir pazīstamās Toronto gleznotājas Valijas Mērnieces dēls.)

Andris Rode pēc iecelošanas Kanadā no Anglijas kopā ar vecākiem un vidusskolas beigšanas 1961. gadā bija nolēmis pievērsties flotes virsnieka karjērai un pirms iestāšanās Toronto universitātē 1962. gadā vienu gadu mācījās flotes karaskolā, Viktorijā, Britu Kolumbijā. Viņš gandrīz ik pa gadam universitātē ieguvis jaunu gradu: 1965. gadā B.P.H.E., 1967. g. — B.A., 1968. g. — C.P.H, bet šāgada aprīlī — M.Sc., gatavojoties tam divos gados un aizstāvot disertāciju, kura divos mēnešos sešos eksemplāros pārrakstīta uz 180 mašīnraksta lappusēm par tematu: „The Aerobic and Chronic Effects of Smoking on Fitness". (Smēķēšanas akūtā un chroniskā ietekme uz veselību.)

Doktora gradu A. Rode apņēmies iegūt divos gados. Atzīmējams, ka viņš ļoti labi runā un raksta arī latviski, lietojot ģimenē vienīgi mātes valodu. Latvieši ar viņu saistīti arī kā sportisti — A. Rodes vārds nav svešs latviešu sabiedrībai, it sevišķi futbolistu aprindās, jo kopš 1957. gada piedalījies DV futbola vienībā.

S.

TORONTO ZIŅAS

● Uz 5. latviešu dziesmu svētkiem Kanadā no Anglijas izlidos divas lidmašīnas, kuŗas atgriezīsies Londonā 8. un 21. jūlijā. Daži svētku apmeklētāji nolēmuši ilgāk uzkavēties Kanadā, tādēļ atpakaļlidojumam atliks brīvas vietas. LNPL ieteic tautiešiem tās izmantot saviem Eiropas apmeklējumiem, rakstot uz adresi: Miss A. M. Zariņa, Latvian Legation, 87 Eaton Place, London, S.W. 1, Great Britain. Lidojuma maksa visai lēta — 68 angļu mārciņas. Reizē ar to būs financiāli palīdzēts arī lidojuma organizētājiem.

● DV Toronto nodaļa dziesmu svētku laikā iecerējusi īpašu sarīkojumu — „Vakars draudzībai", kas notiks 2. jūlijā, plkst. 8 vakarā DV namā. Daugavas vanagu saimes piederīgajiem un viesiem, kuŗi būs ieradušies uz dziesmu svētkiem no tālākām vietām Kanadā, ASV un aizjūras, tādā kārtā būs izdevība šinī vakarā satikties ar ilgi neredzētiem draugiem un paziņām. Sarīkojumā ar priekšnesumiem piedalīsies DV vīru koris, DV teātŗa aktieris Edgars Ābele un feļetonists Krišs Ķepala.

● Sezonas atklāšana Tālavā 16. maijā, plkst. 7 vakarā ar priekšnesumiem. Groziņu galds.

● DV nama sarīkojumu zālē ierīkoti divi moderni vēsinātāji, kas izmaksā pāri par 1000 dolaru un kam līdzekļu devēja ir DV Toronto nodaļas vanadžu kopa. DV nama uzkopšanas un uzlabojumu vajadzībām ziedojuši: A. Leišups 50 dol., A. Veidemanis 30 dol., Ed. Ozols, J. Treijs un J. Greizis katrs 25 dol., A. Čivželis un O. Klavenieks 20 dol. katrs, K. Dzelze 18 dol. un J. Kurzemnieks 5 dol. Drīzumā pabeigs arī nama ārpuses krāsošanas darbus.

● Latviešu saimnieciskо darbinieku apvienības Kanadā līdzšinējā ilggadīgā priekšnieka kopš tās dibināšanas Paula Rasiņa godināšana, kuŗu rīko šī apvienība, notiks 13. maijā, plkst. 8. vakarā Igauņu namā. Šāgada vēlēšanās P. Rasiņš vairs nekandidēja. Viņš ievēlēts par apvienības goda biedru.

● LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks lūdzis piesūtīt Austrālijas latviešu skolu audzēkņu darbus dziesmu svētku laikā rīkojamai skolēnu darbu skatei Torontō, kad sanāks arī latviešu skolotāju konference. Latviešu apvienības Austrālijā skolu nodaļas vadītājs Ed. Silkalns aicinājis skolu pārziņus sagatavot attiecīgos eksponātus.

● DV Toronto nodaļas bibliotēka DV namā sākot ar 15. maiju būs atvērta piektdienās no plkst. 7.—8.30 vakarā. Saņemtas vairākas jaunas grāmatas.

● Pensionētais LKOK kapteinis Arturs Vītoliņš izsaka sirsnīgu pateicību visiem, kuŗi viņu atceŗējušies grūtās slimības laikā, apmeklējot slimnīcā un apliecinot savu līdzjūtību rakstveidā, it sevišķi kollēģām-virsniekiem.

● Varbūt tā ir tikai sagadīšanās, ka „Maple Leaf Gardens" arēnā, kurā tikai dažas nedēļas vēlāk, 4. jūlijā, notiks 5. latviešu dziesmu svētku Kanadā lielais koru koncerts, bet otrā dienā — tautas deju lieluzvedums, no 4. līdz 7. jūnijam tai pašā vietā notiks sarkanarmiešu „invāzija", kad pilnos formas tērpos ieradīsies 180 vīru liels krievu dziedātāju un dejotāju ansamblis, uzstājoties piecas reizes. Cik parastajai kanadiešu publikai sarkanarmieši ir pazīstami, liecina tas, ka viņu 11 seansiem Montreālā visas ieejas kartes izpārdotas. Austrumeiropas tautām tie ir brīvības apspiedēji, kā to viņi parādīja šo tautu piederīgo demonstrācijas sarkanarmiešu viesošanās laikā Anglijas galvaspilsētā Londonā.

Dzintarjūra smok

Lasīšana par Kanadas un ASV upju un ezeru piesārņošanu, par eļļas, atkritumu, beigtu zivju un putnu pienestām pludmalēm satrauc prātus. Bet ar kādām jūtām gan lai lasām par Baltijas jūras — mūsu Dzintarjūras likteni ASV iznākošajā „Science News" 97. numurā, kurā vēstīts, ka jūrā, kas reiz bija tik bagāta zivīm, draud dzīvības iznīkšana, tik lielā mērā tās ūdens jau sagandēts.

Minētajā žurnālā ar virsrakstu „Slikti laiki daudznāciju jūrai" ievietots J. H. Bārnza (Barnes) garāks ziņojums no Kopenhagenas, kas ar saviem nežēlīgajiem faktiem satriec un apstulbina. Baltijas jūrā ievada visu, kas vien cilvēka īsredzīgo un bezrūpīgo metožu rezultātā uzkrājas kā nederīgs un neizmantojams: kloāku nepārstrādāto saturu, kaitēkļu sapkaŗošanas visindīgākās ķīmikālijas, rūpniecības atkritumus, dzīvsudraba un ciana savienojumus, veļas mazgājamo pulveŗu nogulsnes u. t. t. Kā slēgts ūdens baseins, kam piekrastē visapkārt ir rūpniecības valstis, Baltijas jūra ir īpaši jūtīga pret šo inžu ietekmi.

Pētniekus īpaši satraukusi ūdeņraža sulfīda attīstīšanās dziļākajās Baltijas jūras vietās. Šī gāze rodas no mirušām organiskām vielām tur, kur skābekļa daudzums šo vielu noārdīšanai ir nepietiekams, pie tam pašā noārdīšanas procesā top vēl uzsūktas ūdenī patvērušos skābekļa paliekas, tā vēl vairāk noplicinot ūdeni. Arī Ziemeļjūras ūdeņos, kas ietek Baltijas jūrā, novērota skābekļa samazināšanās. Ievērojot, ka vielu noārdīšanas procesā skābeklis nepieciešams, minētais dod pamatu melnām bažām. Kā norāda Jūru pētījumu starptautiskā padome, ūdeņraža sulfīda izplešanās gadījumā Baltijas jūras dibens īsā laikā kļūtu tikpat tuksnešains kā Melnās jūras, par ko skopi aizrādījumi lasīti arī kanadiešu presē. Šīs draudīgās nelaimes atklāšana gan notikusi jau pērn, bet tikai nesen par Baltijas jūras sagandēšanu bija ievietotas īsas un nepilnīgas ziņas kanadiešu presē, pārņemtas no holandiešu un dāņu periodikas.

Pēdējos 15 gados arī fosfātu saturs Baltijas jūrā trīskāršojies. Pievienojami vēl kokapstrādāšanas uzņēmumu atkritumi, (visvairāk šai ziņā grēko Zviedrija, Somija un Pad. savienība), kas noslāpē dzīvību jūras dibenā, iznīcinot zivju nārstu vietas. Savu piesesumu dod arī ķīmijas, metallapstrādāšanas un pārtikas līdzekļu konservēšanas rūpniecība cianidu, fenilu, fenolu u. c. indīgu ķīmikāliju veidā, kam arī mazos daudzumos bieži ir ilgtermiņa iedarbība. Rietumzviedrijas Viskanas upē, piemēram, atrasta tik liela dieldrina (kaitēkļu apkaŗošanas līdzeklis, 40 reižu nāvējošāks par DDT; sagrauj nervu sistēmu) koncentrācija, ka tajā un tuvējā jūrā aizliegts zvejot. Līdzīgi ASV un Kanadai, Zviedrija tagad uz 2 gadiem aizliegusi DDT lietošanu. Pad. savienībā tas darīts jau 1968. gadā. Kopš šāgada janvāŗa Zviedrijas valdība aizliegusi arī dieldrina, aldrina (rada sterilizāciju) un lindāna lietošanu kaitēkļu apkaŗošanas līdzekļos. Pašreizējā cīņa Kanadā pret dzīvsudraba ievadīšanu tekošos ūdeņos Zviedrijā jau pieder pagātnei, kaut vēl tagad daudzās upēs un ezeros aizliegts zvejot. Diemžēl, viens no dzīvsudraba aizstājējiem pentachlorfenols ir tikai „tie paši vēži citā kulītē", — tas jau paspējis demonstrēt savu indīgo iedarbību uz zivīm.

Kā Jūru pētījumu starptautiskās padomes ziņojumā norādīts, no atsevišķajām pilsētām Baltijas jūras sagandēšanā lielākie „nopelni" ir Ļeņingradai, Kopenhagenai un Malmē.

—ms

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

Latvian (Toronto) Credit Union Ltd.
491 College St., Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

6% PAR NOGULDĪJUMIEM
7—7½ PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9—1 p.p.

Austrālijas latvieši gatavojas lidojumam uz Kanadu

Daugavas Vanagu valde Austrālijā ievākusi ziņas, ka 15 ceļotāju grupa gatavojas lidojumam no Melburnas uz Toronto, lai 1970 gada jūlijā piedalītos DV organizācijas 25 gadu jubilejas svinībās. Noskaidrots, ka vienai personai lidmašīnas izmaksās vismaz 812 dolaru, bet veicot atceļu uz Austrāliju caur Eiropu — 882 dol. Par šo iecerēto lidojumu DV Austrālijas valdes sēdē Melburnā ziņoja priekšsēdis V. Rolavs. Interesentus lidojumam uz Kanadu aicinās savlaicīgi pieteikties.

Kopš šāgada 24. janvāra, kad nākamajiem trim gadiem ievēlēja jauno DV Austrālijas valdi ar sēdekli Melburnā, V. Rolava vadībā 30. aprīlī jau notika ceturtā sēde. Iepriekšējā sēdē rūpīgi izvērtēja ļoti svarīgu informācijas darbu, it īpaši cīņu pret komūnismu un Maskavas imperiālismu. Valde šajā darbā apstiprināja E. Rodzi Sidnejā par DV Austrālijas referenti, ievērojot viņas plašo un lielo pieredzi. Valde pilnvaroja E. Rodzi pārstāvēt DV Austrālijas valdi visās pretkomūnistiskajās organizācijās un piedalīties to aktivitātēs.

Par jaunatnes problēmām referēja DV AV jaunatnes nozares vadītājs Z. Leitis. Valde viņa ieteikumus atbalstīja, ieteicot uzturēt ciešākus sakarus arī ar Latviešu jaunatnes apvienību Austrālijā, pievēršoties arī citiem jaunatnes pasākumiem ārpus savas organizācijas.

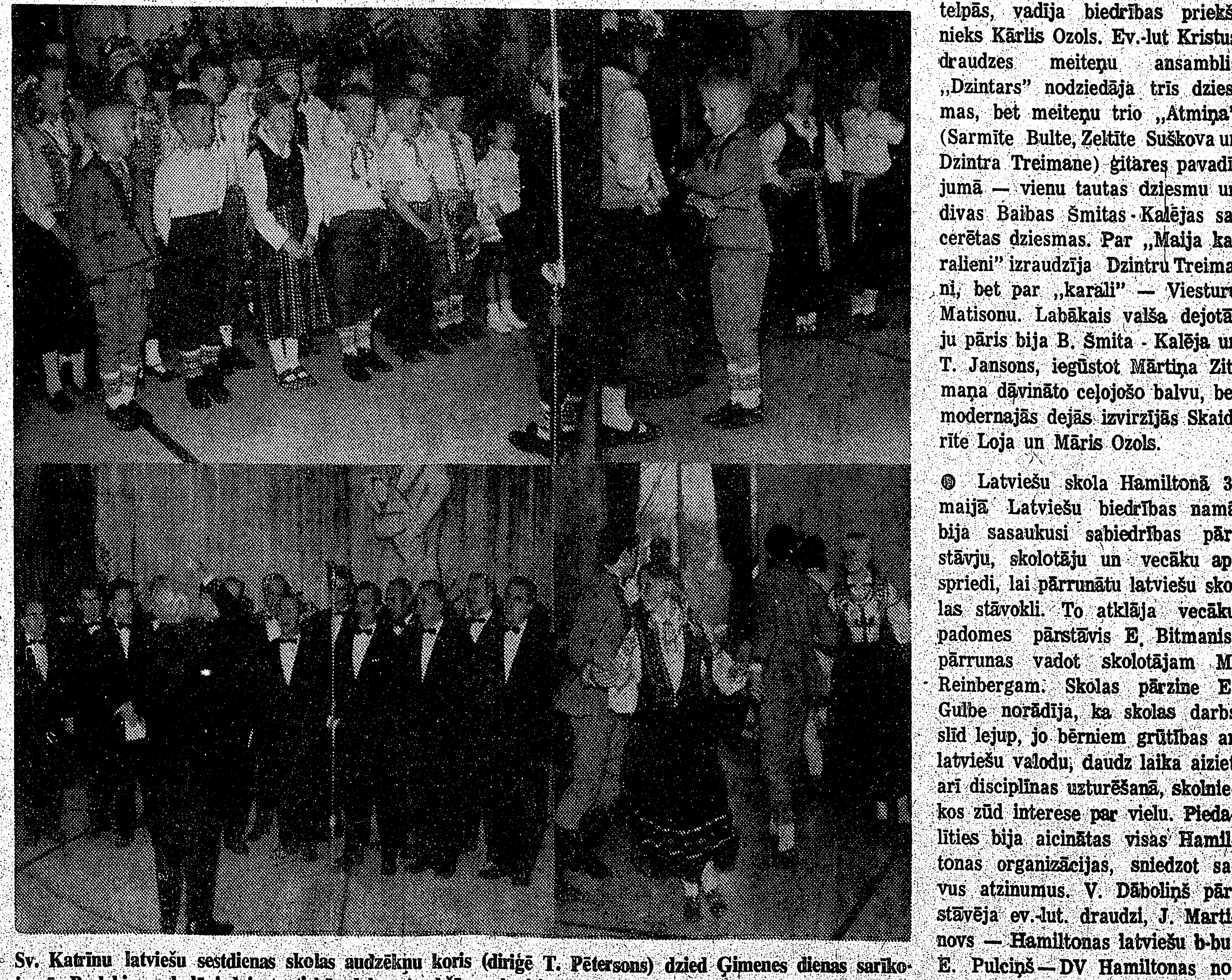

Sv. Katrīnu latviešu sestdienas skolas audzēkņu koris (diriģē T. Pētersons) dzied Ģimenes dienas sarīkojumā. Pa labi — skolēni dejo tautiskās dejas. Apakšā pa kreisi — vīru koŗa Viesturs Sv. Katrīnu nodaļa un vietējā tautisko deju dejotāju grupa.

Foto J. Ligurs

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

● Hamiltonas latviešu biedrības gadskārtējo Maija balli, kas notika 2. maijā „Rainbow Room" telpās, vadīja biedrības priekšnieks Kārlis Ozols. Ev.-lut Kristus draudzes meiteņu ansamblis „Dzintars" nodziedāja trīs dziesmas, bet meiteņu trio „Atmiņa" (Sarmīte Bulte, Zeltīte Suškova un Dzintra Treimane) ģitāres pavadījumā — vienu tautas dziesmu un divas Baibas Šmitas - Kalējas sacerētas dziesmas. Par „Maija karalieni" izraudzīja Dzintru Treimani, bet par „karali" — Viesturu Matisonu. Labākais valša dejotāju pāris bija B. Šmita - Kalēja un T. Jansons, iegūstot Mārtiņa Zitmaņa dāvināto ceļojošo balvu, bet modernajās dejās izvirzījās Skaidrīte Loja un Māris Ozols.

● Latviešu skola Hamiltonā 3. maijā Latviešu biedrības namā bija sasaukusi sabiedrības pārstāvju, skolotāju un vecāku apspriedi, lai pārrunātu latviešu skolas stāvokli. To atklāja vecāku padomes pārstāvis E. Bitmanis, pārrunas vadot skolotājam M. Reinbergam. Skolas pārzine E. Gulbe norādīja, ka skolas darbs slīd lejup, jo bērniem grūtības ar latviešu valodu, daudz laika aiziet arī disciplīnas uzturēšanā, skolniekos zūd interese par vielu. Piedalīties bija aicinātas visas Hamiltonas organizācijas, sniedzot savus atzinumus. V. Dāboliņš pārstāvēja ev.-lut. draudzi, J. Martinovs — Hamiltonas latviešu b-bu, E. Pulciņš — DV Hamiltonas nodaļu, E. Dāvidsons — Aiviekstes (39.) skautu vienību, A. Treimane — Ventas (10.) gaidu vienību un E. Šmits - Kalējs — Mednieku un makšķernieku klubu. Atzina, ka skolai jāpastāv, bet lai darbs veiktos, vajadzīga arī vecāku palīdzība. Skolnieki nevar uzlabot savu latviešu valodu, ja vecāki ar viņiem nerunā latviski un neapmeklē vecāku sapulces. Bija ierosinājums mācības dalīt valodas pratējos un nepratējos, vai vājas latviešu valodas zinātājos. Vecākus, kuŗu bērniem ir laba latviešu valoda, aicināja pastāstīt, kā viņi palīdz tiem latviešu valodu iemācīties. Sekoja garākas pārrunas par disciplīnas problēmām un to atrisināšanu. Skolotāja E. Rogele nolasīja dažus ģimnazijas 3. klases audzēkņu domrakstus — ko es vēlētos redzēt latviešu skolā citādu kā līdz šim.

Tautieši!

nepalaidiet garām vienreizēju izdevību apmeklēt daudzos Nākotne 70 un Latviešu dziesmu svētku sarīkojumus Toronto un Los Angelos.

Ja ceļam un biļešu iegādei pietrūkst naudas, griežaties latviešu **kreditsabiedrībās.**

Latvian
(TORONTO)
Credit Union Ltd.

491 College Street, Toronto 174, Ontario. Tel.: 924-2775.

DVF paplašināta valdes sēde Lielbritanijā

...tālākā nākotnē veiksmīga darba un DVF delegātu 7. ... 8. marta pilnsapulces lēmumu ... bija DVF paplašinātās ... sēdes pamatā, kas notika ... aprīlī DVF Notinghamas nodaļas kluba telpās. Valdes sēdi vadīja priekšsēdis J. Frišvalds un ... bez valdes locekļiem G. Ri... L. Ceriņa, R. Pureniņa, A. ... A. Tauriņa, M. Ķep... un K. Šneidera vēl piedalījās ... loceklis N. Bisenieks (kas ... pārstāvis CV nākamajā sē...), DVF valdes referents A. Lie... ārējās informācijas daļas ... referents J. Rolavs. Jaunatnes daļas referents I. Kažociņš, DVF ... vedis A. Lazdiņš, DVM re... pārstāvis A. Veichelis un ... Notinghamas nod. valdes pr-dis I. ... Iztrūka vienīgi A ID va... J. Pāllits.

Sēdē vispirms pārrunāja DV CV ... jautājumus sakarā ar ... sēdi 9. un 10. maijā Minsterē, ... DVF pārstāvēja CV lo... N. Bisenieks. Valde pieņē... A. Liepiņa izstrādāto iesnie... projektu britu ministru pre... Vilsonam, sakarā ar Kurzemes cietokšņa kapitulācijas 25. ... dienu. Darbvedis A. Lazdiņš ... grāmatu serijai „Lat... ka karavīrs 2. pasaules kara ... no Anglijas jau pieteikušies ... abonenti. J. Frišvalds norādī... ka šī grāmata būtu jālasa visiem latviešiem un tai būtu jāatrodas katras nodaļas bibliotēkā.

DVF informācijas darbinieku sanāksme 6. un 7. jūnijā starplaikā pārcelta uz 13. un 14. jūniju. ... Latviešu informācijas centra līguma valde atvēlēja pusi no nepieciešamajiem materiālajiem līdzekļiem, lai LIC varētu pievienoties ar savu atsevišķu ziņu biļetenu angļu valodā FCI ziņu aģentūras izdevumam. DVM pārstāvis A. Veichelis informēja sēdes dalībniekus par mēnešraksta lietām un pārrunāja, kā panākt abonentu skaita pacelšanu. Sēdes dalībnieki atzina, ka galvenā vaina, kāpēc Anglijā samazinājies abonentu skaits, ir tāpēc, ka žurnāls arvien iznāk ar nokavēšanos.

Daudz pārrunu bija veltīts jaunatnes lietām. 14. un 15. februārī luterāņu centrā Hotorpē notika jaunatnes vadītāju sagaita, kuŗu vadīja jaunatnes padomes pr-dis un DVF jaunatnes daļas referents I. Kažociņš. Nākamā jauniešu sagaita notiks Londonas latviešu draudzes mājā Rovfantā 16. un 17. maijā, kuŗu vadīs I. Kažociņš. Par pirmajiem latviešu jaunatnes svētkiem Anglijā, kas paredzēti 4., 5. un 6. septembrī Notinghamas universitātes telpās, tuvākus paskaidrojumus sniedza svētku rīcības komitejas priekšsēdis I. Balodis. Programmā paredzēts jauniešu kopkoncerts, solistu vokālais un instrumentālais koncerts, deklamācijas, tautas deju lieluzvedums, teātra izrāde un jauniešu darbu skate (rokdarbi, zīmējumi, skulptūra, kollekcijas u. c.). Domāts arī par DVF vanadžēnu sagaitu rudenī un par 2 — 3 jauniešu izraudzīšanu sūtīšanai uz DV dienām Toronto 1971. gada vasarā, sakarā ar organizācijas 25 gadu darbības atceri.

J. R.

Kurzemes krišanas 25 gadu atceres dievkalpojumā Detroitā, kurš notika sakarā ar ASV vanagu un vanadžu pulcēšanos. Pie DV organizācijas tradicijų karoga goda sardzē stāv (no kreisās) V. Kalniņš, F. Lucis un J. Utināns; aiz karogiem māc. V. Liventāls. Foto: R. Sudars

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Kaut gan pēdējā Ņujorkas latviešu organizāciju padomes sēdē nolēma piedalīties lojālitātes parādē 2. maijā Ņujorkā, latviešus šinī parādē neredzēja. Ņujorkas latviešu organizācijas nebija sēdē aicinātas. Kā viens no organizāciju priekšsēžiem izteicās, latvieši nepiedalījušies, jo arī lietuvieši un igauņi atturējušies. Šāgada lojālitātes parāde bija pulcinājusi samērā maz dalībnieku, ap 3000, bet vēl mazāk skatītāju.

● Ņujorkas DV apvienības 2. maija mēnešsanāksme bija veltīta Kurzemes cīņu 25 gadu atcerei. Apvienības priekšnieks K. Kitners nolasīja attiecīgu uzsaukumu, kuŗu pārraidīs uz Latviju. A. Strautmanis referēja par „trīs Kurzemēm" — bēgļu kustību, cietokšņa cīņām un tagadējo Kurzemi. Sarīkojums beidzās ar M. Nārunas - Bogdanovičas klavieŗu priekšnesumiem un J. Neimaņa deklamācijām. Apmeklētāju ap 50.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Salas dāmu komitejas pavasara sarīkojumā, piedaloties 200 apmeklētājiem, 2. maijā Frīportā Longailendas meiteņu ansamblа 12 dzidātājas nodziedāja 7 dziesmas diriģenta R. Beķera vadībā. Dziesmas pavadīja R. Kalnāja uz klavierēm, E. Ozoliņa ar gitāri un P. Beķere ar akordeonu. Izlozēja S. Vidberga tušas zīmējumu, augļu grozu, dāmu komitejas ziedoto keramiku un citas mantas. Bija arī azaida un boles galds. Atlikums Salas īpašuma tālākai izveidošanai

● Ņujorkas latviešu ev-lut. draudzes dievkalpojumam 3. maijā Īstoranžā sekoja Ģimenes dienas sarīkojums. Ņudžersijas skolas audzēkņi izrādīja skatu no A. Brigaderes lugas „Maija un Paija". Godināja klātesošos tēvus un mātes. Ņudžersijas novada dāmu komiteja bija rūpējusies par azaidu un kafiju.

KLĪVLENDA

● Klīvlendas latviešu biedrība 2. maijā atskatījās uz 20 pastāvēšanas gadiem. Neliela jauno ieceļotāju grupa to nodibināja 1950. g., ievēlot pagaidu pārvaldē K. Vīburu, Dr. Puriņu, J. Pluksi, R. Ģelzi, T. Grīnbergu, J. Kārkliņu, J. Grīvu, J. Lerchu un K. Pavasari. KLB vietējā latviešu dzīvē vienmēr ir bijusi liela nozīme, vienojot tautiešus kopējiem centieniem un mērķiem. Klīvlendā notikuši ievērojami dziesmu svētki, vairāki trimdas centrālo organizāciju un draudžu sanāksmes un kongresi, kuŗos latviešu biedrībai aizvien piekritusi galvenās rīkotājas loma. Pie biedrības izveidojies jaukts dziedātāju koris, sporta kopa, šacha sekcija, gaidu un skautu vienības, kā arī citi sabiedriski pasākumi. Atceres akts notika čechu „Sokol" kluba lielajā zālē. To ar svētbrīdi ievadīja māc. K. Briedis, bet galveno runu teica Dr. J. Bungs. Skatuves ietērpu bija darinājis mākslinieks B. Sniedze. Gavilnieci sveica Apvienotās draudzes pr-ks T. Berkulis, DV pārstāvis J. Jurjāns, skautu vienības Daugava vadītājs A. Klinbergs, gaidu organizācijas pārstāves M. Vilka un L. Lazdiņa, akadēmiskās kopas — J. Hermanis, korporāciju kopas — R. Krūmiņš, Miera draudzes — K. Norvelis, Apvienotās draudzes svētdienas skolas — A. Šilders u. c. Ar rakstu sveicinājuši sūtnis A. Spekke, BPLA priekšnieks P. Lejiņš, ALA ģenerālsekretārs B. Albāts u. c.

● 3. maijā notika gaidu vienības Venta gadskārtējais sarīkojums ar kopējām pusdienām un mantu loteriju. Svētbrīdi vadīja māc. K. Briedis. Gaidu saimi uzrunāja latviešu gaidu priekšniece M. Vilka, novēlot centību savā organizācijā, skolā, sabiedrībā un dzīvē. Vairākas gaidas apbalvoja par centību. Ar gaidu organ. labvēļa zelta nozīmi apbalvoja Jāni Ziediņu. Priekšnesumu daļā notika dziesmu un dzeju uzvedums J. Kalnieša sakārtojumā un iestudējumā: „It kā zīmētu ar krītu, redzu Rīgu miglā tītu."

J. E.

KALAMAZŪ

● Kalamazū latviešu draudzes dāmu komitejas rīkotie gadskārtējie pavasara svētki „Burvīgais maijs", māksl. Harija Celma sakārtojumā, skatuves ietērpā un vadībā ieguva vairāk par 200 vakara dalībnieku sirsnīgu atsaucību un cildinājumu. Mūzikālajā uzvedumā piedalījās 31 dalībnieks, solisti bija: N. Bēra, D. Jumiķe, Andr. Kalnājs un A. Sīle, teicēji — A. Znatnāja, H. Pole, M. Laurēna, D. Aistare un V. Bērs. Mūzikālo daļu vadīja brīvmākslinieks Arn. Kalnājs, gaismu meistars bija — A. Bārzdelis. Pēc uzveduma risinājās saviesīga dzīve ar Grand Rapidu „Mēs trīs un viņa" mūzikas skaņām. Bija plaša mantu izloze un dāmu komitejas uzkodu galds. Sarīkojuma atlikums paredzēts draudzes baznīcas un draudzes nama uzturēšanai un apkopšanai.

● Medņieku un makšķernieku klubs rīko 6. jūnijā plkst. 7.30 rītā G. Grīviņa saimniecībā kluba eksternās šaušanas sacensības ar Toronto, Hamiltonas un Sv. Katrīnas klubiem. Pēc sacensībām „Road and Gun" kluba telpās, 24. ielā, kluba biedru un ievestu viesu noslēguma vakars ar uzvarētāju godalgošanu. Spēlēs A Pastara deju kapella.

● 29. aprīlī miris 69 g. vecais inženieris V. Grīviņš, bet dienu vēlāk, 30. aprīlī, — skolotājs un Sv. Jāņa latviešu draudzes ilggadējais padomes loceklis, 63 g. vecais A. Balks.

Osvalds Līcis sešdesmitgadnieks

... Osvaldam Līcim 16. ... piepildījās 60 dzīves gadu. ... dzimis Valmierā, kur tēvam ... tekstilfabrika. Pēc vietē... klasiskās beigšanas O. Līcis ... Latvijas universitātes ... fakultātē, lai izglītotos ... ķīmijā un technoloģijā, kā ... vēl studēja inženierfakultātē ... Pēc technoloģijas studijām viņš nodibināja ... sakarus ar profesoriem Dr. ... ķīmijas fakultātē un ... Dr. Nikolaju Reinfeldu ... fakultātē. So abu ... padomus O. Līcis pielietoja tēva tekstilfabrikā Valmierā, vēlāk to paplašinot ... trikotāžu un pārkārtojot ... vairāku audumu ... ražošanai. Uzņēmums izvērtās ... galveno Latvijas armijas ap... par audumiem. Ražoja arī ... formas tērpiem, tā... privātam patēriņam.

Osvalds Līcis 1933. gadā sāka ... kūdras ražošanu ... savu vecāku mājās Rubenes Bērzkalnos, sākumā nomājot no mežu departamenta 1939. gadā Ropažu pagasta „Salu purvu", viņš tur ierīkoja savu kūdras ražošanas uzņēmumu, kas uzsāka darbu 1940. gada pavasarī, bet to pārtrauca Latvijas okupācija un boļševizēšana.

Vācu okupācijas laikā Osvalds Līcis strādāja pie kūdras fabrikas būves Lestenes pagastā, Kurzemē. Darbu 1944. gada vasarā pārtrauca sarkanarmijas otrreizējais iebrukums. Kara gaitās nokļūstot Vācijā un būdams pazīstams ar vācu tekstilķīmiķi prof. Dr. Kēnigu, viņš uzsāka Drezdenes tekstilinstitūtā sagatavoties doktora gradam. Kad sabiedrotie Drezdeni nobumboja, O. Līcis ie... Greicā, Tīringā, kur sagaidīja amerikāņus. Viņš vēlāk pārcēlās uz Bavāriju, kur darbojās par vidusskolas skolotāju Neuenburgas Latviešu ģimnazijā, pasniedzot ķīmiju, fiziku un matematiku. Kad nometni likvidēja, O. Līcis pārcēlās uz Lībeku, angļu zonā, bet no turienes 1950. gadā izceļoja uz ASV.

Ar 1962. gadu O. Līcis saistījās darbā „Phillip Morris Inc." tabakas pētniecības nodaļā, kur strādā kā inženieris pie jaunu apstrādāšanas metožu izveidošanas. Šāgada 25. februārī sabiedrība viņam par godu rīkotās vakariņās pasniedza speciālu goda medaļu par speciāli uzlabotu procesu izgudrošanu tabakas un cigarešu ražošanā, kas uzlabo to kvalitāti un palētina ražošanu.

Tagad Osvalds Līcis ar dzīves biedri brīvmākslinieci Irmu dzīvo paši savā mājā Ričmondā. Meita, ķīmiķe Margota dzīvo Vilmingtonā, kur strādā savā profesijā, bet dēls Jūlijs ir students Tampas universitātē, Floridā, kur studē uzņēmumu vadību. Jubilārs no 1950. gada vada Virdžīnijas latviešu biedrību un piedalījies gandrīz visos ALAs kongresos, arī dibināšanas kongresā. Ir korporācijas Ventonija loceklis.

B.

„ZAĻAS UGUNIS . . ."

(Pārnesums no 1. lpp.)

ganizācijai, ka skautiem un akadēmiskajām saimēm, tā arī citām, ir savi iekšēji likumi, kuŗi stingri ievērojami. Tādiem jābūt arī DV organizācijā. Tādēļ jautājums nemaz nebūtu bijis pārrunājams.

J. Peniķis piekrita, ka nevajadzējis runāt, bet tā kā tas jau darīts gadiem, tad tagad tomēr bijis jārunā, jo stāvoklis izvērties tāds, kādu K. Augstkalns pareizi vērtējis. „Mēs neesam skauti," uzsvēra J. Peniķis, „bet lielākā latviešu organizācija; mūsu domās klausās ne tikai latvieši svešumā, bet arī latvieši dzimtenē, pat tie, ar kuŗiem mums nav pa ceļam, lai redzētu, ko un kā mēs debatējam."

DV organizācijas pr-ks V. Hazners atzina, ka pašreizējais stāvoklis nav tik vienkāršs, jo no DV organizācijas prasa atzinumus. Tādēļ izstrādāts apspriežamais atzinumu projekts, jo nav vairs kopīgas vadlīnijas, katrā zemē domā un rīkojas citādi, vecajām vadlīnijām vairs nederot. „Neesam skauti un korporācijas," norādīja V. Hazners, „bet demokratiska tautas organizācija. Esam sasnieguši pilngadību, nevaram kaut ko noliegt vai atļaut. Pieņemamo atzinumu dēļ uz Latviju brauks ne vairāk un ne mazāk, bet mēs ar tām būsim veikuši savu pienākumu. Tagad mēs esam iespiesti kaktā, bet ar šiem atzinumiem no tā izkļūsim: ienaidnieks visu laiku apgalvo, ka DV organizācija neļauj uzturēt sakarus ar Latviju, tagad to vairs nevarēs teikt. Ar to mēs būsim no kakta izkļuvuši un pārgājuši uzbrukumā!"

Vairāki delegāti ieteica debates izbeigt, kam sapulce piekrita. Nobalsošanā ASV DV apvienību delegātu DV centrālās valdes atzinumu projektu — ar vairākiem svītrojumiem — pieņēma ar 27 balsīm, 3 delegātiem balsojot pret ierosinājumu, bet 6 atturoties. Pamatotas likās Kanadas DV zemes valdes pr-ža E. Krūkas pēc nobalsojuma izteiktās bažas, ka organizācijas centrālajai valdei grūti nāksies pieņemt vienprātīgu lēmumu, ja ASV apvienību delegāti iestājušies par organizācijas līdzšinējās nostājas maiņu, bet pārējās zemes ir pret to. Piezīmējams, ka ASV DV saime kā zeme, kuŗā atrodas centrālās valdes sēdeklis, centrālajā valdē pārstāvēta ar 3 locekļiem, kuŗi par Detroitā pieņemto projektu tad arī balsos, kamēr Kanadas, Anglijas un Zviedrijas DV nodaļu delegātu sapulces šo projektu noraidījušas, bet par Austrālijas un Rietumvācijas nostāju pagaidām nav skaidrības.

Vč.

Pensionāru „paradīze" Floridā

Pēdējā laikā bieži laikrakstos lasām par skolu un jauniešu teātŗa izrādēm. Parasti saka, ka jauniešiem jāseko vecākās paaudzes paraugam. Šoreiz tomēr noticis citādi. Sasparojušies ir pensionāri un pie St. Pēterburgas latviešu biedrības Floridā nodibinājuši drāmas kopu. St. Pēterburga ir īsta latviešu pensionāru „paradīze", jo lielākā daļa latviešu iedzīvotāju un namīpašnieku tur ir jau pensijas vecumā. Pērngad drāmas kopa stājās publikas priekšā ar nelielu Birutas Senkēvičas Jāņu uzvedumu. Tā kā kopā ir vairāki dziedātāji ar ļoti labām balsīm (tie gan nav pensionāri), tad uzvedums izdevās necerēti labi. Šo panākumu iedrošināta, kopa nolēma ķerties pie lielāka iestudējuma.

Piemērotu lugu izdevās dabūt no rakstnieces Lidijas Auzānes-Tīcmanes, kuŗa pērngad pavadot atvaļinājumu St. Pēterburgā, savai jaunākajai viencēliena komērijai „Zarāna nedienas" bija daļēji vielu smēlusi no vietējās dzīves. Tā 18. aprīlī Lietuviešu kluba mājīgajā zālē St. Pēterburgas drāmas kopa varēja lepoties ne tikai ar jaunu iestudējumu, bet pat ar pirmizrādi.

Ir dzirdēts, ka latvieši neprotot pasmieties paši par sevi. „Zarāna nedienas" pierādīja pretējo. Skatītāji sirsnīgi smējās par tēlotāju izdarībām. Lugā ir sešas personas — trīs vīrieši un trīs sievietes — visi vīrieši domāti pensionāri.

Aplausus jau lugas sākumā ar savu „eleganto" apģērbu, košo cepuri un dzīvo spēli izpelnījās A. Tīruma enerģiskās Emmas Kļavas lomā, kas tēlojot turīgu jaunbagātnieci, gribēja valdīt ne tikai ģimenē, bet arī sabiedrībā.

E. Vīksna, Emmas vīra lomā, teicami nospēlēja „slimu" vīru, jo slimība viņam uzbruka ikreizes, kad bija jāpļauj mauriņš vai jāgriež dzīvžogs, bet pārgāja, tikko sieva izgāja no mājas un varēja saspēlēt kārtis un sadzert ar īrniekiem.

Jaunekļīgo pensionāru Jāni Zarānu, kam patīk „mest acis" uz visām apkārtnes atraitnēm, veikli nospēlēja V. Grīnbergs, pats dzīvē vēl nebūdams pensionārs. V. Grīnbergam ir patīkami tembrēts, izkopts tenors un spēcīgus aplausus viņš izpelnījās jau ienākdams ar dziesmu „Skaista ir jaunība" un īpaši saspēlē ar Amandu, nodziedot E. Dārziņa „Aizver actiņas un smaidi". Smieklus izpelnījās A. Siliņš, vecāka pensionāra Lapiņa lomā, ar savu izturēto tēlojumu un pamācībām kā jādzīvo un kas jāēd, lai sasniegtu lielāku vecumu. Mazākās lomās vēl spēlēja Z. Viegele un Grīnberga. Pie kāršu spēles, iedzeršanas un dziedāšanas piepalīdzēja pensionāri N. Kārkliņš un Lejnieks.

Lugu, netaupīdama laiku un pūles, bija iestudējusi Vera Siliņa, kas jau Latvijā daudz darba bija veltījusi teātrim.

Pēc sekmīgās pirmizrādes autore lugu nodevusi DV lugu krātuvei (V. Lamberga, 67 Randolph Street, Canton, Mass. 02021, U.S.A.).

Rs.

KĀRĻA SKALBES PIEMIŅAS VAKARS ŅUJORKĀ

Latviešu humānitāro zinātņu asociācijas rīkotais dzejnieka Kārļa Skalbes piemiņas vakars DV namā 3. maijā bija pulcinājis pāri par 100 klausītāju, kas dzejnieka godināja ar piecelšanos. Plašu ... darba gaitās sniedza kritiķis Jānis ... no Vašingtonas. ... pārsanās sākās 1917. gada ... Tuvāk referents apskatīja ... veltīto K. Skalbes dzeju. Referents uzsvēra, K. Skalbe ir ... dzejnieks. To pasvītro arī ... nosaukums „Klusuma meldijas".

Referātu papildināja aktrises Mildas Zīlavas skandētā K. Skalbes dzeja. Par savu krusttēvu K. Skalbi ... Mudīte Austriņa, sevišķi ... K. Skalbes ... „Saulrietiem", kas raksturīgi ar savu vienkāršību, kā ... dzejnieka ... gaitās.

Sarīkojumu noslēdza K. Skalbes „Pasaka par vērdiņu", ko izteiksmīgi stāstīja aktrise Milda Zīlava.

Sarīkojumu beidza ar K. Skalbes ... iepazītos ar plašo K. Skalbes darbu klāstu latviešu, ... rediģētajiem žurnāliem, viņa ... fotoattēliem. Skati ... iekārtojis ... Jānis Bičolis. Vakaru vadīja Dr. P. Norvilis.

Jauno talantu parāde Ņujorkā

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Bronksas skolēnu teātris 2. un 3. maijā Jonkeru baznīcas sarīkojumu zālē izrādīja Annas Brigaderes pasaku lugu četros cēlienos — Princese Gundega un karalis Brusubārda. Uzvedumā piedalījās ap 50 skolēnu kā no vidusskolas, tā pamatskolas klasēm.

Princesi Gundegu tēloja Aija Spriģe, Sniedzi — Ilze Krūmiņa, bet Jānis Ērglis — karali Brusubārdu. Nora Zālīte tēloja divas lomas — Saivu un rotu pārdevēju, bet Daile Reinsone — Irbīti un Maiznieci.

Izrādē varēja vērot krāšņas dekorācijas, labu tēlotāju latviešu valodas izrunu, ietekmīgu apgaismojumu un apmierinātas skatītāju sejas. Lugu bija iestudējusi Ausma Ērgle ar palīdzēm Z. Gaujenieci un N. Pētersoni. Dekorācijas bija veidojusi skolotāja Asja Ljeina ar palīgu skolotāju, Dzintru, bet skatuves iekārtu J. Bālēns un A. Gaujenieks. Mūzikas un skaņu efektus pārzināja M. Gaujenieks, bet apgaismošanu V. Zālīte. Parūkas bija gatavojusi E. Slaktere, kas arī pārzināja grimu, bet tērpus — A. Ērgle, Z. Gaujeniece, I. Zālīte un N. Pētersone, sagādājot materiālu ar F. Krūmiņa ģimenes atbalstu. Skatuves piederumus pārzināja N. Pētersone.

Katru izrādi noskatījās ap 300 apmeklētāju, arī skolu jaunatne un bērni. Režisore A. Ērgle saņēma ziedus un tautisku saktu, bet viņas galvenā palīdze Z. Gaujeniece kokgriezumu. Dāvanas bija ziedojuši lomu tēlotāji.

Ņujorkas latviešu skolām šinī gadā tā bija jau otrā izrāde. Longailendas skola 14. un 15. martā Salas baznīcā izrādīja A. Brigaderes „Sprīdīti", bet 3. maijā Ģimenes dienas uzvedumā Ņudžersijas skola — skatu no „Maija un Paija".

V. Irbe

Brīvās Viduseiropas ziņu biļetens ziņos arī par latviešiem

Sākot ar maija mēnesi, Latviešu informācijas centrs Anglijā sniegs ziņas par Latviju Brīvās Viduseiropas ziņu aģentūras („Free Central European News Agency" — FCI) biļetenam — „Features and News from Behind the Iron Curtain" (Ziņas no zemēm aiz dzelzs aizkara). Biļetenu angļu valodā izdod čechu publicists un politiskais darbinieks Josefs Jostens, kuŗš savā laikā bija Jana Masarika preses sekretārs un trimdā atrodas jau 22 gadus. Tikpat ilgus gadus iznāk arī FCI biļetens, ko piesūta lielajām ziņu aģentūrām, laikrakstiem, universitātēm un attiecīgām iestādēm 70 zemēs. Biļetenā ievietotās ziņas ir pārbaudītas, pareizas, aktuālas un nekad nenovēršas no sava mērķa — brīvības un taisnības.

Ievērojot FCI aģentūras labos sakarus ar lielajām ziņu aģentūrām un presi visā pasaulē, Latviešu informācijas centrs ar LNPL un DVF valdes piekrišanu un atbalstu vienojās ar izdevēju Jostenu pievienot reizi mēnesī biļetenam atsvišķu lapu ar ziņām par latviešiem dzimtenē un brīvajā pasaulē. Steidzamas un aktuālas ziņas būs iespējams ievietot katrā laikā. Lapas galvā būs nosaukums: „Latvian News Agency" — LNA ar P. Reinhardu kā vadītāju.

Tuvāka informācija par šo izdevumu, kā arī abonēšanas maksa un noteikumi pieprasāmi 72 Queensborough Terrace, London W. 2, England.

„Mūsmājas" Anglijas latviešiem

Kad DVF Koventrijas nodaļa autobusu ceļā starp Koventriju un Ragbiju, priekšsēža Z. Lieģa iniciātīvā, ieguva uz laukiem plašāku īpašumu, daudzi teica, ka tas ir „risks un trakums". Drīz iegūtā divstāvu ēkā, kas bija samērā labā stāvoklī, ierīkoja zāli, ne mazāku kā citas latviešu sarīkojumu telpas Anglijā.

Tikai daži gadi bija pagājuši, kad izrādījās, ka zāle vairs nespēj uzņemt apmeklētāju skaitu. Pēc labi izdomāta plāna sāka celt jaunu, kas tagad tuvojas nobeigumam un spēs uzņemt ap tūkstoti apmeklētāju un valde cer nākamā gada pavasarī jaunās telpas nodot sabiedrībai.

Namu saviem spēkiem cēlusi DVF Koventrijas nodaļa biedru, apmeklētāju un labvēļu atbalstīta.

Plašais nekustamais īpašums, kas nosaukts „Mūsmājas", atrodas latviešu apdzīvotu vietu centrā. Visvairāk apmeklētāju ierodas nedēļas nogalēs savās automašīnās.

Vanadžu kopa, kuŗu vada E. Pliča, ar saviem sarīkojumiem vienmēr guvusi piekrišanu. Viesojās arī ansamblis „Jautrais desmitnieks" ar dejām, dziesmām un anekdotu stāstījumiem. Noticis arī sabiedrisks pārrunu vakars, kuŗā E. Līcis nolasīja feļetonu. Vērojams, ka sarīkojumi turpmāk notiks katru nedēļu. Iecerēta arī jauna māja pensionāriem un vietas pietiktu vasaras mājiņu celšanai.

Māja un dārzs, gar kuŗa sētu joņo elektriskie vilcieni, labi uzturēti un kopti. Satiksme lieliska. Pie mājas vārtiem uz pieprasījuma apstājas divu līniju autobusi un izkāpt aicina uzraksts ārpusē „Mūsmājas", ko prot jau izrunāt arī vietējie angļi.

Namā ierīkotā ēdnīca un bārs nav sliktāki kā lielpilsētās.

E. Līcis

LŪDZU KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā.

Māc. A. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

17. maijā plkst. 3 pēcpusdienā Vasarsvētku dievkalpojums.

24. maijā pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums.

31. maijā pl. 11 dienā jauniešu iesvētes dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

24. maijā pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skolas mācību nobeigums. Tūlīt pēc dievkalpojuma pirmsiesvētes jauniešu grupa

BRAMPTONA

17. maijā pulksten 1.30 dienā Vasarsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā; māc. A. Briedis. Pirms dievkalpojuma pl. 12.30 jauniešu grupa.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S. Māc. E. Pavasars

Pirmajos Vasarsvētkos, 17. maijā, plkst. 11 jauniešu iesvētes dievkalpojums ar dievgaldu. Dziesmu lapiņas.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

17. maijā pl. 1.30 dienā Vasarsvētku dievkalpojums.

23. maijā pl. 7 vakarā iesvētību mācības nobeiguma dievkalpojums.

24. maijā pl. 1.30 dienā iesvētību dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

30. maijā — pl. 6 T.L.T.A. sestdienas ģimnazijas 14. izlaiduma akts Sv. Jāņa baznīcas sarīk. telpās, 200 Balmoral avenijā.

6. un 7. jūnijā — DV, LNJAK un LSAK jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.

27. jūnijā — Sidrabenē Jāņu uzvedums, deja un citas Jāņu izdarības Sidrabenes pārvaldes un „Nākotnes 70" sarīkojums.

No 27. jūnija — 6. jūlijam — Dziesmu svētku laikā Ģirts Tiltiņš rīko gleznu skati savā studijā, 567 Yonge Street.

OTAVA

23. maijā — plkst. 7 vak. 1000 Byron Ave. Daugavas Vanagu Otavas nod. rīko 4. darbības gada atceri un nodaļas karoga iesvētīšanu. Tradicionālās „Tulpju balles" sākums plkst. 9.00 vak. Priekšnesuma daļu ar dziesmām kuplinās tenors A. Cers no Hamiltonas.

MĒS IESPIEŽAM
Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
Vizītkartes
Dokumentus biedrību vajadzībām
Koncertu programmas
Sarīkojumu biļetes
Plakātus, dziesmu lapiņas
Vēstuļu veidlapas, aploksnes
Grāmatas, žurnālus
Labs darbs. — Mērenas cenas
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont.
Canada
Tel. 921 7121 (Code 416)

ČIKAGAS PIECĪŠU BRĪNIŠĶĪGIE PIEDZĪVOJUMI (BEIGAS)

Pa kapteiņa Kuka pēdām uz pirātu krogu

KĀ PIECĪŠUS SAGAIDĪJA TAHITI MEITENES UN CIK TAS IZMAKSĀJA ● LABA SAPRAŠANĀS AR FRANČU ŽANDARMIEM UN KĀDS TAM SAKARS AR KAIJĀM ● PELNĪTA ATPŪTA HONOLULU UN NEPELNĪTA KRITIKA SANFRANCISKO ● KUR PIECĪŠI IR TAGAD UN KO TIE DARĪS.

Pirmdienas rītā virs Klusā okeāna mūs pamodināja stjuartes ar karstiem dvieļiem un siltām smalkmaizītēm. Kamēr Jānītis vēl lasīja no ūsām drupatas, lidmašīna samazināja augstumu un pa jūrā iebūvēto skrejceļu ieripoja Papeetī lidlaukā. Ārpusē bija tropisks mitrums, kurā stjuartešu skaistie matu sakārtojumi sāka nokarāties kā slapjas efeju stīgas un cieši pieguļošie nailoni pēkšņi izrādījās četri numuri lielāki.

Pēc netaktiskām muitas formālitātēm, kur prasīja arī, cik daudz naudas kabatā, mūs apstādināja pievilcīgā iedzimto meitene un uzkāra katram kaklā pa smaržīgai ziedu virknei. Izrādījās, ka viņa ir mūsu viesnīcas pārstāve, bet neielaidās nekādos ciešākos apkampienos, vai bučošanā, kā to no ceļojumu aprakstiem varētu noprast. Kaut gan mūsu lidmašīna pašreiz bija vienīgā lidlaukā, pagāja kādas 30 minūtes līdz to sāka izkraut. Laiku kavēdams skatījos griestos, kur divi spalvaini zirnekļi, apakštasītes lielumā, spēlēja „sunīšus" un beidzot abi saķērušies ielēca pienākušajos bagāžas ratos ar mūsu mantām.

Uz viesnīcu braucām labi uzturētā Mercedes Benz autobusā, kas lēni kustējās pa pārpildīto šoseju. Pašreiz bija „ātrā stunda" un starp bezlogu autobusiem, dažādu grabažu izvadātājiem, armijas džipiem un taksometriem spraucās iekšā motocikleti un mopedas, uz kuriem galvenokārt sēdēja sievietes, kas satiksmei nekādā ziņā nepalīdzēja.

Mūsu viesnīca „Hotel Tahara'a" esot viena no skaistākajām visā Polinēzijā un tās savdabīgā konstrukcija ievērojama jau pa lielu gabalu. Nav šaubu, ka architektiem laimējies atrast pareizo kombināciju starp polinēziešu modernajām un tradicionālajām būvniecības formām. Pats galvenais ēku komplekss atradās kalna galā, bet viesu istabas bija sabūvētas devīņos terasveidīgos stāvos uz leju, gandrīz līdz melnajai koraļļu pludmalei. Katra istaba bija ar atsevišķi nodalītu balkonu, ar skatu uz jūru un sauli — kā radītu tiem, kuri mīl sauļoties bez peldkostīmiem, bet mēs, diemžēl, nevienu nevarējām ieraudzīt.

Lai lietderīgāk izmantotu visas mūsu puotras dienas Tahitī, noīrējām automobili un sākām braukt. Visu laiku kreisajā pusē bija jūra, bet pa labi nerēgulāras kalnu grēdas, pārklātas ar tropiskas veģetācijas segu. Mazās džungļu ieplakās redzējām ciematus, kuru architektūra svārstījās no paštaisītas salmu būdiņas līdz modernam „bungalovam". Tur uz verandām, ēnā izlaidušies, salāpītos apakškreklos, tropu saules un vīna izžāvēti, gulēja franču virsnieki un zemāki koloniālpārvaldes ierēdņi. Kādā mazā ceļmalas kafejnīcā mūs „aplaupīja". Par trim ananasa šķēlēm Uldim noprasīja 90 centu, bet man par pudeli remdena alus — veselu dolaru! Turpinājām ceļu mazliet nospiesti un priecājāmies, ka nākamā dienā atstāsim šo tūristu slazdu. Par tālāko braucienu nevaru nekā ziņot, jo pēc dažiem līkumiem iesnaudos un pamodos, kad Uldis pa vienvirziena ielu nepareizā virzienā iebrauca Papeetī pilsētas centrā. Ostā bija daudz kuģu un ielās daži jūrnieki. Lielākā daļa veikaliņu šeit pieder ķīniešiem un tie atgādina līdzīgas tirgotavas Čikagas Maxwell ielā. No sānu ieliņām plūda pretim orientālu ēdienu palieku tvans un mēs tālāk negājām. Lai paglābtos no pēcpusdienas tveices, devāmies atpakaļ uz viesnīcas peldbaseinu, kur līdz deguniem paslēpušies ūdenī, kā zemūdeņu komandieri, nikni noraudzījāmies, kā divi olīvaini itāliešu „žigolo" snaicījās un gumdījās ap mūsu stjuartesēm.

Tuvojoties vakaram, mūsu garastāvoklis uzlabojās, jo bijām paredzējuši lielisku nakts uzdzīvi. Braucienu uz pilsētu sākumā gan aizkavēja tropisks lietus brāziens un mēs paglābāmies viesnīcas greznajā „Kapteiņa Kuka" ēdamzālē. Ēdieni bija labi sagatavoti un to pašu var teikt arī par cenām. Ēdām lēnām un centāmies izbaudīt katru kumosu. Palaikam rādīja priekšnesumus — vietējo kvintets jau labi pensijas gados, bet ar labu sitamo un dūcamo repertuāru.. Nezkā tas man izlikās simboliski — varbūt redzējām kādu tālu savu atspulgu, bet dažas pudeles „Anjo Rosē" aiztrenca rēgainās domas. Kaut kad, saldā ēdiena vidū, mums pienesa veidlapas, kurās viesnīcas vadība apjautājās par apkalpošanu. Bija tikai divas atbilžu kategorijas: „excellent" un „average". Janīna ar Ilmāru bez lielas domāšanas pievilka ķeksīšus pie „average". Nākamās 15 minūtēs pie mūsu galdiņa izskatījās kā „zaļo berešu" pozicijās Vietnamas džungļos. Ap mums drūzmējās saniknots viesnīcas personāls, sākot ar vecāko nažu asinātāju līdz jaunākajam pannu un podu vīram. Viņi visi gribēja zināt — kā mēs uzdrošinājāmies viņus tā apvainot, jo šeit esot internacionāls hotelis ar labu reputāciju. Mēs atbildējām, ka arī mēs esam internacionāli ceļotāji ar zināmu reputāciju un ka par šīm cenām apkalpošana varēja būt labāka. Visam punktu pielika Ilmāra filozofiskais paskaidrojums — jo apkalpotājus vairāk kritizēs, jo tie vairāk centīsies. Pēc tā nevienam nebija vairs ko jautāt. Kad gājām laukā, totāli satriekts viesmīlis skrēja mums pa priekšu un mēģināja atvērt lielās stikla durvis, bet tās vērās tikai uz iekšpusi Mēs lepni pagājām viesmīlim garām, atstājot to sasarkušu seju, lauzēja pozē cīnoties ar durvīm un dzīvi.

Tieši pusnaktī piebraucām pie pasaules slavenā jūrnieku kroga „Quins" un noskatījāmies, kā Tahiti policists pūta svilpi un visi jūrnieki ar savām meitenēm paklausīgi streipuļoja laukā un durvis aiz viņiem noslēdza. Arī šeit bija jaužama garīgo organizāciju ietekme. Vietējie mūs pamācīja, ka vēl varot uzdzīvot „Lafayette" bārā. Pēc ilgākas maldīšanās to arī atradām. Iekšpusē redzējām masīvus koka galdus. Cilvēkam nevajaga būt kokšķiedru speciālistam, lai pateiktu, ka kautiņa gadījumā šīs mēbeles nejuks kā Holivudas filmās, bet juks gan kas cits. Publika no pirmā acu uzmetiena izlikās ļoti piemērota šāda veida nodarbībām. Garenie izcēlumi pie jūrnieku jostām diezgan atklāti parādīja nažu kontūras un rētainās sejas bija liecinieces, ka naži ir vienmēr asi. Vispār sajūta bija tāda, ka kuru katru acumirkli uz galda vajadzētu uzlekt Erolam Flinam un ar zobenu nocirst bārdas dažiem pirātiem, tad turoties pie kroņluktura, pārlidot pāri visai krogus zālei, triecot zābakus izstieptajos pirātu „purnos" un tad sagrābt aiz bāra izaicinoši smaidošo Morīni Oharu un nobučot to taisni uz atvērtajām lūpām.

Arī pirātu, piedošanu, jūrnieku meitenes ir pieminēšanas vērtas. Platdegunainas, platgurnainas, platpēdainas un ziediem melnajos matos, viņas šūpojās kā laivas. Liekas, ka kvalitātes ziņā, viņas ir tālu no karalienes Purea galma dāmu standartu, kuras pirms 200 gadiem iepriecināja slaveno angļu jūras braucēju Kuku un viņa apkalpi. Bet par spīti vēlajai nakts stundai un patērētajam ruma daudzumam, meitenes bija enerģijas pilnas un likās, katra no viņām varētu „ņemt priekšā" jebkura piekrastes kuģīša apkalpi ar visu pavāru.

Beidzot uz skatuves uzrāpās trīs vīri, līdz zobiem elektrizēts orķestris un mežonīga džungļu popūrija vietā sāka spēlēt liegu Vīnes valsi. Visi mežonīgie tipi ar savām meitenēm rātni sadevās rokās un aizslīdēja pa skabargaino dejas grīdu — viens, divi, trīs; viens, divi trīs... Arī Ilmārs ar Janīnu, mūzikas apburti iejuka dejotāju barā un tikai kad kāds acīgs matrozis uzsāka aplausu deju, un Janīna bija vienīgā blondīne, nolēmām „iztaisnot pozicijas". Kamēr Janīna sedza mūsu atkāpšanos, bez starpgadījumiem atrāvāmies no eventuālā pretinieka. Divos no rīta jau plunčojāmies viesnīcas peldbaseinā, sūcām siltu „Drumbuie", skaitījām krītošās zvaigznes un runājām un domājām par Austrāliju.

Otrā rītā ar „divām sieru-ar-šķiņķi - uz-grauzdētas-baltmaizes-un-pudeli-alus brokastīm", kas izmaksāja 5 dolari, vēl izmisīgi sūtīju pēdējos sveicienus mājiniekiem, jo šeit bija pēdējā „ārzeme". Tad vēlreiz visi nokāpām lejā — plūdmalē, kur viltīgo viļņu dēļ mēs nekad vēl nebijām peldējušies. Jānītis ar tropisko sprunguli ievilka smiltīs: „Čikagas Piecīši 1969". Tanī brīdī garām paskrēja mūsu lidmašīnas pilots ar visām stjuartesēm. Tas piederēja pie viņu rīta vingrošanas. Kaut gan meitenes aicināja skriet līdzi, nejutāmies tik labā formā, lai riskētu. Viļņi ap to laiku bija izdzēsuši mūsu ierakstu un mēs kāpām atkal kalnā.

Ceļā uz lidlauku nobraucām garām ārzemnieku leģiona kazarmām, un rīta saules lēcošie stari simboliski apstaroja sargposteņa vāciskos stilbus. Lidlauka priekšā gribējām visi kopīgi nofotografēties. Mēs lūdzām lepni saģērbto franču žandarmu ar spīdīgajām pogām, akselbantēm, baltajiem cimdiem un balto cepuri mūs „noknipsēt". Likuma kalps pēkšņi ieinteresējās par mākoņu formācijām un mūs ignorēja. Būtu es tagad viens no tām garām lidojošajām kaijām!...

Lidmašīnai atkal pustukšai paceļoties, mēs skatījāmies uz grimstošo salu zem mums un zilējām, vai kādreiz vēl te atgriezīsimies...

Honolulu lidlaukā nosēdāmies dziļā tumsā. Likās, ka visi muitas ierēdņi ar ilgošanos gaidījuši uz Jānīti, un viņi neticīgi šūpoja galvas, kad Jānītis mēģināja iestāstīt, ka savu filmēšanas aparātu pircis Čikagā. Beigās triumfēja jaunības izturība un Jānīti palaida vaļā. Citādi šeit cilvēki ir jauki. Taksometra šoferis, smaga svara havajietis, visu ceļu dziedāja jautras dziesmas, spēlēja „ukuleli" un ar ceļiem stūrēja mašīnu. Vakarā viesnīcā satikāmies ar Ilmāra skolas biedru inženieri Grapu ar kundzi, ievācot informāciju par Havajas latviešu dzīvi. Dzīves dārdzība šeit augsta. Jābūt tiešām labi atalgotam, lai varētu sev izkalt eksistenci Vaikikī plūdmalē.

Nākamajā vakarā viesojāmies jachtklubā, kur mūs sagaidīja otrs Havajas latvietis Dr. E .Bitte. Viņš izrādījās liels dziedātājs un virtuozs pianists. Amerikāņu kluba biedri sajūsmināti sita plaukstas, un kad mēs izdziedājušies devāmies mājup, Dr. Bitte vēl vienmēr sēdēja pie klavierēm un dziedāja un spēlēja par bijušajiem laikiem.

Pēdējā vakarā Grapu ģimene mūs ielūdza uz savas 24 pēdu garās jachtas. Saules rietu un mēnesnīcu mēs sagaidījām šūpojoties okeanā, dažas jūdzes no krasta, ko mēs uzskatījām par tiešām pilnīgu mūsu ceļojuma nobeigumu.

Pēc trim bezrūpīgām dienām atstājām saulaino Havaju un ielidojām miglainā Sanfrancisko. Pretim nāca smaidošā Elstiņu ģ ne, gandrīz jau tradicionālā cīšu sagaidītāja un guldinā

Citiem atnāca pazīņas Čikagas laikiem. Vakaru pa jām mazā draugu pulkā, kurā ģinājām dalīties ar saviem trālijas piedzīvojumiem. Kad ap pusnakti mēģinājām lasīt meļkalifornijas Apskatū" un spiesto recenziju par mūsu izrādi Sanfrancisko. Nekad mu strīdējies ar kritiķiem, bet gadījumā nesapratu par ko zente tā noskaitusies? Uz apgaismošanu, elektriķi vai su latviešu sabiedrību?

No rīta pēc brokastīm turp informēties par notikumiem ceļojuma laikā. Losandželosā vienmēr cīnījās par dziesm svētku repertuārā. Mums pār ka esam snieguši saīsinātu grammu Losandželosā un nais, ka nav bijis starpbrīdis. ti tagad izskaidrot, kā mēs dā iekļuvām Vietnamas kara testētāju braucienā un nokavē lidmašīnu. Bet vienu varu ap — noteikti izpirksim vainu tumkrasta dziesmu svētkos, dzot garāko starpbrīdi kāds jebkad pieredzēts.

Pēdējā atvadīšanās pienāca pēcpusdienā, kad Uldis aizb atpakaļ pie savām baktēr Skripa institūtā Sandiego, pie saviem nervu slimniekiem luisā, bet es ar Jāni un Ilmār uz Čikagu. Pustukšajā lidma katrs ierāvāmies savā sēdekl ietināmies ikdienas pārdomās. mums pavērās sniegots Amer klajums ar izbārstītiem p uguņu čemuriem. Tas nomier prātu, bet kad sāku domāt „Nākotnes 70" uzveduma prog mu Toronto un ko mēs rādīsim lepušajai Losandželosas pub kļuvu nemierīgs.

Domas vēl virpuļoja, kad sa žot ap sevi kuplu sniega māk lidmašīna nolaidās O'Hare li kā. No paredzētā lielā sagaid pulka, ar karogiem un orķestri, bija ieradies neviens. Man pr nāca tikai vecāki, sieviņa un m puišelis ar jautājumu: „Ku mans kola lācītis?"

Ka labi būt atpakaļ savās mā to jau teikuši neskaitāmi ceļo Bet labi ir reizēs, kad ikd slogs paliek par smagu, arī p māt par pavadītajiem brī Januzēlandes un Austrālijas lat šu vidū, kuru sirsnība mird žāk kā Dienvidu krusts, un pēkšņi sākam smaidīt, domās ceļa somas un zvanīt uz lidlauk

Alberts Leg

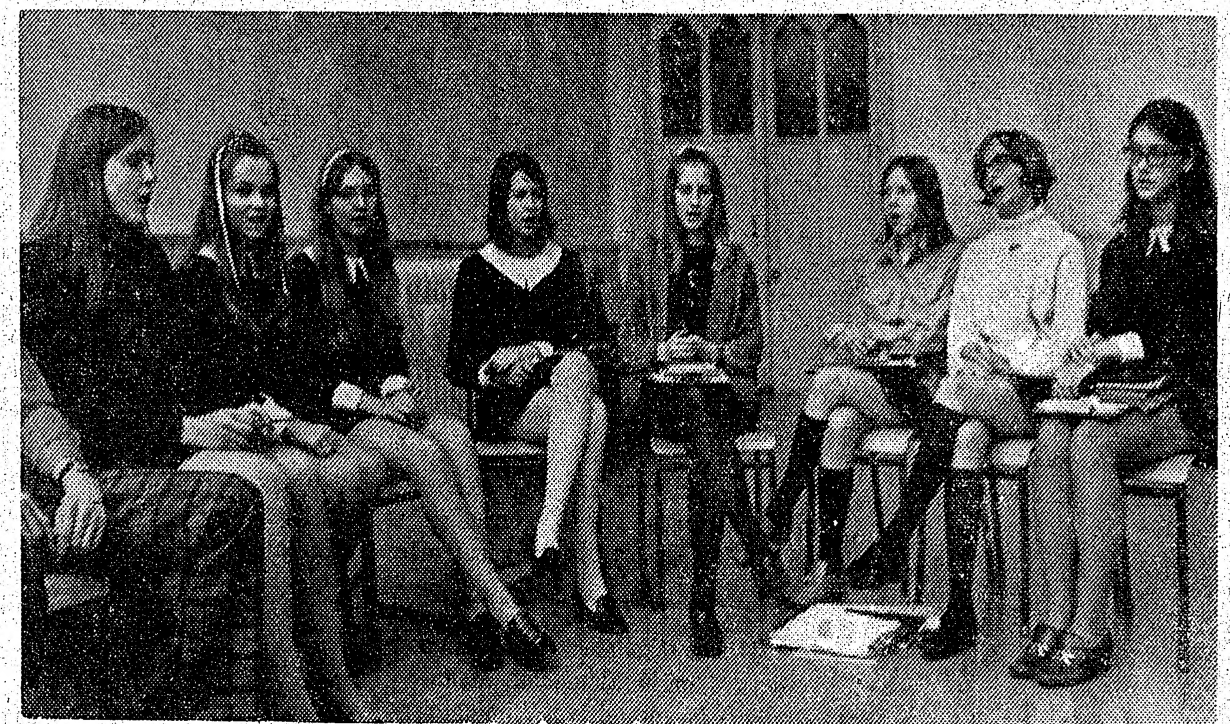

Latviešu ģimnazijas 1. klases dziedāšanas stundā ansambļa „Dainuvīte" meitenes Vizmas Maksiņas vadībā dzied tautas dziesmas. No kreisās: Vizma Maksiņa, Sandra Cicurska, Dzintra Krēsliņa, Benita Kalna, Laila Mārsone, Silvija Rūtīte, Ilze Andžāne un Māra Strazdiņa. Foto: J. Liģers

Mazturīga latviešu zēna teiksmainais mūžs

LATVIEŠU FILANTROPAM ROBERTAM HIRŠAM 75 GADI

Neiples pilsētā pie Meksikas teiksmainā jūras līča (Floridā) savus pelnītos atpūtas gadus vada mūsu izcilākais filantrops, agrākais Rīgas Auduma nodibinātājs un izveidotājs Roberts Hiršs ar savu dzīvesbiedri Almu. Viņu abu kopējais mūžs ir savērpts vislatviskākiem dzīpariem un stāsta par reti neparastu, dzīvu un aktīvu darbu, ko vien var divi cilvēki paveikt un sasniegt savā mūžā. Bet šoreiz ir stāsts par vienu no viņiem — Robertu, kas 10. maijā atskatījās uz sava mūža 75 gadiem. Viņš dzimis 1895. gadā Vējavas pagasta „Robežvirdzās". Tēvs miris agrā bērnībā un visu tālāko audzināšanu devusi māte. Vējavas skolā Roberts Hiršs mācījās tikai 4 gadus. Viss pārējais dzīvē sasniegts pašmācības ceļā, apgūstot 3 svešvalodas un tekstilarodu, kas nodrošinājis rūpnieka karjēru. Tomēr savu Vējavas skolu Hiršs nekad neaizmirsa. Šo rindiņu rakstītājs atceras to vasaru, kad Vējavā pacēlās jauna balta skola ar lieliem logiem. To tādu deva tās bijušais skolnieks.

R. Hirša dzīves un darba kalngali aprakstīti viņa 1965. g. iznākušajā grāmatā „Rīgas Audums", veltīts šī uzņēmuma 40 pastāvēšanas gadiem. Grāmata izsauca reti lielu atbalsi latviešu presē šeit un dzimtenē. Tā bija neparasta ar to, ka to rakstījis rūpnieks pats, ko reti līdz šim darījis kāds cits uzņēmējs un tāpēc viņa grāmata ir vērtīga, jo lietas skata „ar saimnieka aci". Vēl lielāku ievērību šī grāmata izpelnījās Latvijā padomju funkcionāros. Šo grāmatu nepēla, bet tā karsēja viņu smadzenes — kā tas iespējams, ka Rīgas Audums varējis maksāt strādniekiem lielākas algas, ko viņi tagad padomju iekārtā nespēj. Roberta Hirša atstāto īpašumu tagad izmanto padomju režīms, kas to uzskata par savu. Kad Rīgā ieradās Maskavas diktātors Kosigins, kur gan viņu vedīs? Bija jāved uz to pašu „Rīgas Audumu", kas Hiršu laikā bija ziedoša rūpnīca.

Rīgas Auduma garīgā dvēsele ir Alma Hirša, kas līdz šim rakstos nevērīgi nepieminēta. Almas Hiršas nopelns ir strādājošo attieksmju kārtošanā un izveidošanā. Viņa bija garīgā māte, kas piedeva uzņēmumam skaistumu un izkopa tradicijas, kādas vēl nepazīst ASV rūpnīcās. Uzņēmumā darbojās mātes skola, dažādi kursi, bērnu sile, koris, notika dažādi priekšlasījumi, koncerti u. t. t. Tie neradās paši no sevis, tie bija jāaudzē kā puķes, lai nebūtu šķirojami strādnieki no kantora darbiniekiem. Rīgas Audums ar šo sasniegumu lepojās un tā bija reizēm „valsts valstī". Kur vēl tik skaisti bijuši kopējie Ziemsvētku eglīšu sarīkojumi, izbraukumi un koŗa došanās uz dziesmu svētkiem? Ar tiem pašiem tautas tērpiem arī šovasar jaunie dziedoņi dosies uz Rīgas Meža parka lielo dziesmu svētku vietu.

Hirši izaudzinājuši 3 dēlus, kas visi akadēmiski izglītoti, strādā koledžās par mācības spēkiem. Dēls Ivars ir moderns gleznotājs, bet Andrejs un Rūdolfs — skolotāji Hiršu dzīves vietā, ko varētu saukt par pasaku, latviešu kultūrai ierādīta nozīmīga vieta. Kad viesi pusdieno, arvien skan latviska mūzika, grāmatu plauktos tādi retumi, kā Konversācijas vārdnīca, Es viņu pazīstu un 1940. g. jūnija Rīgas laikraksti, kas stāsta par latvju tautas moku gaitu sākumu, kas tik līdzīgs ar neseniem notikumiem Čechoslovakijā.

Hirši ir lielākie filantropi, kas iedegas ziedotāju mīlestībā katram nozīmīgam latviskam pasākumam, lai latviskā kultūra un cīņa par Latvijas brīvību pieaugtu. Pats gavilnieks domā, ka nav svarīgi, cik katrs ziedo, bet ir jā ziedo visiem un vienmēr, tikai tad var sasniegt mērķi, kā mazi strauti pārvērsties par lielām upēm.

Redaktors K. Rabacs gavilnieku raksturo: „Viņš nav tikai plaša vēriena un bagātas iztēles simniecisks darbinieks. Viņš ir arī nacionālās dzīves filozofs, kas šos centienus skata kankrētās ainās, saistītus ar izglītības, mākslas un vispār garīgās dzīves augstākiem izpaudumiem. Par latviešu Rīgas leģendu ir kļuvis Augusts Dombrovskis. Roberta Hirša centieni ir šīs leģendas cienīgs attaisnojums desmit gadus vēlāk."

Kādreiz nelaiķis red. J. Porietis noklausījies kādu Hirša stāstītu anekdotu, ieteicis viņam pašam uzrakstīt grāmatu par to, kas dzīvē nav veicies. Hiršs par to atsmējis: „Tā būtu daudz biezāka par Rīgas Audumu." Latvie šu rakstnieki, kā Pāvils Rozītis un vēlāk trimdā V. Kārkliņš, uzsāka priekšdarbus, lai literārā formā uzceltu pieminekli šiem diviem latviešiem, bet abu rakstnieku pēkšņā nāve nodomiem pārvilka svītru. Hiršam ir daudz ko stāstīt par savu jaunību Jumurdas dziranavās, „kur netrūka māceķļu āzēšanas, lai kāpinātu viņu atjautību, rūdītu pacietībā un izturībā", kā viņš pats saka. Šeit viņam iznākusi nejauša satikšanās ar savu priekšteci, vēlāko akadēmiķi Vilhelmu Purvīti, kas strādājis tanīs pašās dzirnavās, kur Hiršs. No V. Purvīša tur palicis kāds rūgts pantiņš, kas radies pēc „šechtu kaujas". Tas noticis tā: Kad dzirnavās ieradušies mācekļi garajos ūdens zābakos, kā toreiz jaunieši staigāja, bijusi tradicija zābaku stulmjus, kuŗus sauca par „šechtiem", tūlīt nogriezt. Purvītis „šechtu" karā cietis un dabūjis lielus zilumus. Pie miltu mai sa Purvītis apkaunojumā raudājis un ar zīmuli lieliem burtiem uzvilcis: „Šechtu karš". Sekojušas rūtumā sacerētas rindas:

Mans vārds augstcienībā
Vilhelms Purvītis,
Lai visi latvieši iet pie joda!

Kamēr Hiršs par notikušo „šechtu kaŗu" pasmējies, Purvītis bijis dziļi apvainojies. Savā grāmatā R. Hiršs saka: „Tā visa ir vesela pasaule, kuŗai nav iespējas vienkārši paiet garām kā nebijušai. Un, lūk, minētā pasaule palikusi šai grāmatā neaprakstīta. Uz šo apstākli norādu, ka man pastāv nodoms reiz uzrakstīt savas atmiņas visā to pilnībā, ne vairs vienīgi no šauri saimnieciskā, bet gan tīri cilvēcīgā un personīgā viedokļa." Kaut Roberta un Almas Hiršu lielais mūža darbs palicis Latvijā, arī svešumā viņi nav rokas klēpī turējuši. Kā iece-

(Nobeigums 8. lpp.)

LATVIEŠU SKOLA KĀ...

(Pārnesums no 2. lpp.)

spēj izvest audzināšanas no ārēju apstākļu dēļ, jaunieš dzīvo visu nedēļu amerikāņu dienās — latviešu sabiedrība kas brīžiem no visa apjukus no lielpilsētas rasu, šķiru un sajukuma; vecāki, kas sūta nus latviešu skolā aiz dažād bieži patīgiem motiviem, ne lai tie izaugtu par latvieš Grāmata varētu sniegt ierosm mu jaunākiem audzinātājiem, cāko klašu skolēniem un vis rāk — bērnu vecākiem.

Irmas Vīksniņas valoda ir ta, dialogs — dzīvs. Dažās matas pēdējās nodaļās vērojs neliels darbības atslābums, mis zināms patoss, toties tā sam dzīvi un ticami. Lasītāj tikai atliekas minēt, kāds t būs nākamai Irmas Vīksn grāmatai.

Visnotaļ jācildina Silvijas S neres ilustrācijas, kas veiks papildina saturu, sniedzot vienkāršiem vilcieniem skolēnu un skolotāju tipus, ķermeņu kustības, raksturi vi un iekļaujas grāmatas satur

Kārlis Ķe

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE.
tālr. 759-0266

LATVIJAS KORPORĀCIJU APVIENĪBA
publicējusi izdevumu
Sadarbība Baltijas problēmu pētījumos
56 lpp., bagātīgi ilustrēts, 20x30 cm formāts
Dabūjama: DV Grāmatnīcā — 491 College Street,
Cena $1.50
Toronto 174, Ont.

JAUNĀKĀS SKAŅU PLATES

Žanis Zentiņš — Jūras vaidi $5.50
pie klavierēm Vera Leinvebers
I – Jūras vaidi. Pie pēdējā pļāvuma. Mans namiņš. Dzimtene. Rudzu puķu vainadziņš. Jurka, puika. Madi ķēra. Bērnība. Brīnos es. Rudeņa ziedi. Balta bērza šūpolīte. II — Skatait, ļaudis. Sīkie pirkstiņi. Zeltītās lapas. Aizsmaržoja baltās ievas. Tā jetu. Nakts tik skumja. Aizejot. Meži šalc. Karavīri bēdājās.

Tautas dziesmas un dejas .... Stereo $5.50
I – Līkumdeja. Āvu, āvu baltas kājas. Es uzkāpu kalniņā. Dzied, māsiņa, skaistu dziesmu. Dancot gāju ar meitām. Jautrais pāris. Ventiņu zvejnieku deju dziesma. Upe nesa ozoliņu. Plakanais dancis. II — Maģais dancis. Ziedēj' rozes, magonītes. Es mācēju danci vest. Es bij' maza meitenīte. Ekusēze. Sarabumbals. Kur tu teci, gailīti manu? Sidrabiņa upi bridu. Andžiņš. Man' bāliņi stipri vīri.

Junda $5.50
Lūk, rozes zied. Pie Baltijas jūras. Krīvu krīvs. Mirdzi kā zvaigzne. Mežezers. Rudens noskaņas. Mīlētāja dziesma. Varenība. II–Tēvzeme runā. Arā. Jāņu laiva. Jūras spožums. Mēness nakts. Kā linu druva sāka ziedēt. Vecie tēvi. Kad mēs jauni bijām.

LP 36 .... $5.50
Sāsti man, ak Ģetzemane. Drūms klusē Ģetzemanes dārzs. Kad Kristus krustam tuvojas. Mans brāli, uz Golgātu nāc. Kas ir Tas, kas gaida. Adoramus Te, Christe. II—Vētras viļņos nav neviena. Svētītie, nāciet. 91. psalms. Mieru atstāju. Izpilda Antoniņa Vaivode, kontralts.

Kalvis $6.00
I – Kad mēs jauni bijām. Krīvu krīvs. Nogrimusī pilsēta. Dzimtā puse. Kalnos. II — Jūras dziesma. Biķeris miroņu salā. Smilšainos ceļos. Jāņu laiva. Jāņu laiks. Aiz upītes sētiņā. Kas kaitēja man dzīvot. Iesim, puiši, lūkoties. Sniga sniegi, putināja.

Stereo 100?
Brālīts māsu dancināja $7.00
Saturā: Brālīts māsu dancināja, Pērkonītis, Mugurdancis, Plaukstiņpolka, Metieniņš, Tūdaliņ, tagadiņ, Sudmaliņas. II — Ritenītis, Zvejnieciņš, Gailītis un vistiņa, Māte teica Jancīšam, Kur tu teci, gailīti? Brālītis un māsiņa un Gatves deja.

Stereo 1003
Tu sapnis esi $7.00
I – Drīz tiksimies mēs, Tu sapnis esi, Aizejošam, Ākstа dziesma, Kavalieru gads; II — Brūnacīte, Pa to ceļu, Rītos, Vermlandes balāde, Maza maza meitenīt.

Latvian Music LP 32 .... $5.50
I – Pēdējais pļāvums, Lietutiņš līst, Diena beidzas, Šūpuļdziesma, Māte, Nakts; II — Mazs bij tēva novadiņš, Zaļas birzes audzīte, Krauklītis, Man ieviņa, Sprigulīši, Lauku kāzas, Zilās naktis.

Latvian Music LP 33 .... $5.50
I – Laimiņai pavaicāju, Kur meitiņas godam auga, Ej, saulīte, drīz pie Dieva, Mēs deviņi bāleliņi, Kas tur kliedza, Upe nesa ozoliņu, Dzeltens mans kumeliņš; II — Jauni puiši danci veda, Put, vējiņi, nostājies, Lieli vīri, mazi vīri, Dancija māsiņa plāniņa vidū, Kāzinieku deja, Skataities, jauni ļaudis, Rucavietis.

Latvian Music LP 34 .... $5.50
I – Lielais lācis, Minikleitiņa, Naktīs, Kokteilis, Baltijas jūra; II – Mežrozīte, Sulu laikā, Ābeles zied, Es jums teikšu, Sniegputeni.

Latvian Music LP 35 .... $5.50
I – Mēs visi sēdējām kokos, Jumi jumi, Cietumnieka dziesma, Redz, kur jāja div' bajāri, Kādu pie sevis, Parkā; II — Senā Rīga, Divatā ar sevi (uz jumta) 25 kronas (5 dolari), Tu vairs mani nepazīsti, Kauli deg, Vilcienā.

Ontario provincē dzīvojošiem jāpieskaita 5% PST.
Pasta izdevumiem Kanadā jāpieskaita 50 centi, 75 c uz ASV.

Pieprasāmas DV GRĀMATNICĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Z. Liepa — Gaismas sijātājs, dzejoļi	$4.00
T. Zeltiņš — Antiņš debesīs meklē latviešus, rom.	$5.80
Latgaļu folklora	$7.00
M. Bukšs — Francis Kemps	$7.00
Dieva kokle — Latv. relig. dzejas antoloģija	$8.00
H. Sils — Tēlotāja māksla un vārds	$6.00
E. Aistars — Evita, rom.	$4.80
J. Plaudis — Zemes ziedi, rom.	$5.50
A. Johansons — Visi Rīgas nami skan	$5.50
Fr. Dziesma — Klusuma zvaigznes, dz.	$3.50
E. Dēliņš — 69 stundas	$6.10
A. Spekke — Atmiņu brīži	$12.00
V. Pelēcis — Malenieša pasaule II	$5.80
J. Akurāters — Aizlaika straumes	$5.50
E. Spēks — Es redzēju jūriņā	$5.30
Valdis — Staburaga bērni	$3.80
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
Archib. A. Lūsis — Jēzus līdzības un mūsu laikmets	$2.80
T. Ķikauka — Putni, rom.	$4.20
Latgaļu tautas dziesmas (notis)	$5.50
Indr. Gubiņa — Rītdiena neskaitās	$4.00
H. Krauja — Ardievas vasarai, dzej.	$4.00
B. Bičole — Ceļos, dzej.	$4.50
Leonīds Slaucītājs — Sešos kontinentos	$8.00
Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā	$8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom.	$4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom.	$4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom.	$5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons	$4.00
Leonīds Slaucītājs 70	$2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd.	$10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti	$7.50
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju	$6.00
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmneši, dzej.	$2.00
I. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom.	$5.80
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
P. Donass — Politiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlā	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukškāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNICĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINIET SAVIEM PIEDERĪGIEM UN PAZIŅAM

KUNGU UZVALKU DRĀNAS! Cenas ASV dolaros
V/1 dažādu krāsu angļu vai dāņu ķemdzijas drāna, $7.60 metrā, svars 700 gr. Komplekts: 3,25 m. drānas un visi drēbnieka piederumi, kopīgais svars apm. 3.3 kg ... 48.50
L/a — ļoti labas kvalitātes drāna, ar visiem drēbnieka pied. 51.75
H/f — labas kvalitātes angļu ķemdzijas audums (zīmogots) $10.50 metrā, ar visiem piederumiem ... 58.50
H/1 — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas audums dažādās krāsās, $11.90 metrā, ar visiem pied. Svars 3,5 kg. 62.45
KUNGU MĒTEĻU DRĀNAS
K — izcilas kvalitātes vilnas audums, visās krāsās, metrs — $8.60, ar visiem piederumiem. Komplekts: 2,75 m. ... 48.70
K/1 — izcilas kvalitātes melns un citas krāsas angļu mēteļu audums $9.90 metrā, ar piederumiem ... 52.20
FF/k — visaugstākās kvalitātes angļu dažādu krāsu mēteļu drāna ar visiem piederumiem ... 60.20
DĀMU MĒTEĻU DRĀNAS
D/1—izcilas kvalitātes angļu mēteļu drāna: $9.90 metrā. Komplekts: 2.75 m drānas un visi drēbnieka piederumi ... 50.95
FF/d — visaugstākās kvalitātes vilnas dažādu krāsu dāmu mēteļu drāna: $12.90 metrā, ar visiem piederumiem ... 58.95
DĀMU KOSTĪMU DRĀNAS
D/a — modernās pastelkrāsās dāmu kostīmu drāna, $4.95 metrā. Komplekts: 2.50 m drānas, ar visiem piederumiem ... 29.65
D/f — angļu vai dāņu ķemdzijas audums dāmu kostīmiem, izcilas kvalitātes $10.50 metrā, ar visiem piederumiem ... 43.15
F/fd — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas drānas dāmu kostīmiem: $11.90 metrā, ar visiem piederumiem ... 47.15
Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai

Sainīšu nodaļa

DVG GRĀMATNICĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

Izdevēji —
MĒS IZDARĀM SALIKUMA DARBUS GRĀMATĀM ŽURNĀLIEM
Iespiešanai ofseta technikā
ĀTRS DARBA IZPILDĪJUMS. MĒRENAS CENAS.
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont. Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Meklējat labākās eiropiešu stila desas - šķiņķi — svaigu gaļu — importētas delikateses?
Tās atradīsit tikai
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (pretim Keele pazemes stacijai.)
Yorkdale Shopping Centre un, sākot ar augustu, arī
FAIRVIEW MALL (Don Mills and Sheppard)

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

GRĀMATAS
JAUNATNEI UN BĒRNIEM

Valdis — STABURAGA BĒRNI	$3.80
Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām.	1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka	2.40
GARĀ PUPA. Bilžu grāmata	1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS	4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI Pasakas ar daudz illustrācijām	4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA	3.80
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS	2.80
— RŪĶU PASAULES CEĻOJUMS	3.50
Klētnieks V., SENČU RAKSTI	3.00
Kradoks H. C., LĀCĪTIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata	2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol.	2.20
Krūka Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas	2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata	1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI. Sevišķi interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem	4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns	3.00
Stāraste Barvika M., PINTIĶU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām	2.80
Šīrmanis Jānis, ĢELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām	3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām	4.00
— BRĪNUMU PASAULE. Pasakas ar Ed. Dzeņa illustrācijām	4.00
— TINCIS	5.30
— KRIKSIS TRIMDĀ	3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ	3.00
Sandbergi I. un L., MATĪSIŅ, KUR CEPUMI?	1.50
— MATĪSIŅA DRAUGS	1.50
— REZGALE BĒRNU SVĒTKI	3.00
Klevins J., JĒKABS UN JOAKIMS	3.80

Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem

Pieprasiet
DV GRĀMATNICĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

Danforth - Carlaw rajonā
IZĪRĒJAMS
dzīvoklis 2. stāvā:
3 istabas, virtuve, vannas istaba.
Zvanīt Toronto
463-1314

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
pie Spadina Ave
TEL. WA 2-6112, 2-61..

AUSEKLIS JANSONS
Pavasara speciāli piedāvājumi:
DĪVĀNI un AIZKARI
25% atlaide
House of Braemore, Cooper, Mueller, Superior, Huber, Interna u.c. Piegāde 4—6 nedēļu laikā
Zvaniet Toronto
425-1594

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto
769-8280

Estd. 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

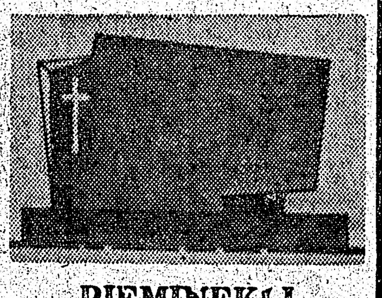

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-3955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Iepazīstieties ar plašāko un kopš 25 gadiem regulāri iznākošo

Daugavas Vanagu Mēnešrakstu!

Iznāk 6 reizes gadā, ik otru mēnesi.
Raksti: Latvijas brīvībai, ideoloģijai, literātūrai, mākslai, atmiņām vēsturiskā nozīmē un aktuālitātēm.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā par 3 numuriem $2.75, 6 — $5.50, atsevišķs numurs $1.00.
Pasūtināms: Mr. K. Bencons, 223 High Park Ave., Toronto 165, Ont., Canada.

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!

DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznākusi
Aleksandra Tomsena
Cilvēcības vārdā
Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.

Autors ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kurš II pasaules kaŗa laika beigās, darbodamies Berlīnē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunīgos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu palīgārsti Olīti Priedi, kuras nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Olīti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.

Kaut grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuzņecova liecības brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.

„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Glīti iesieta 344. l.p.p. **Cena $8.50.** Grāmatnīcām atlaide.

TORONTO PILSĒTAS
PAZIŅOJUMS PAR
ATKRITUMU SAVĀKŠANU

Tā kā 1970. g. 18. maijs ir svinamdiena,
atkritumus šajā dienā neaizvāks.
Kārtējo pirmdienas atkritumu savākšanu izdarīs
otrdien, bet otrdienas savākšanu paveiks trešdien.

H. F. Atyeo, pils. inžen.
Ielu komisārs

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465—5225

„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 – 12. naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PARAUGSAIŅI — Cenas ASV dolaros

2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg ... 21.40
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. bruto 10 kg. ... 18.90
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg. ... 25.20
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes, brutto 5 kg. ... 26.45
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg ... 41.40
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolādes, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 100 cigaretes, brutto 10 kg ... 41.35
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg ... 71.50
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, bruto 10 kg ... 41.70
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg ... 72.40
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg ... 29.15
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigaretes, bruto 10 kg ... 33.90
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg ... 58.50
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes ... 25.50
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots ... 38.80
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr. pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr. rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes ... 32.90
25 Iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu 55.50
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu ... 42.40
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc. ... 27.40
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/300 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentrāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas cukurs — 38 mārc. 39.50

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNICAS,
491 College Street, Toronto 174, Ontario,
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p. sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

Konfrontācija Vašingtonā

(Pārnesums no 1. lpp.)

ca kopā ar prezidentu Niksonu. Tas bija prezidents Kenedijs, kas savā laikā rakstīja: „Amerikāņu valstsvīram ir jādara tas, ko viņš uzskata par pareizu. Viņš nevar iespaidoties no vēlēšanās izpatikt pat spēcīgai un apņēmīgai opozīcijai."

Pagātnē skeptiķi prezidentu Niksonu centās apzīmogot ar veikla laipotāja, kompromisu meklētāja zīmogu. Niksona atbildīgā un drosmīgā izšķiršanās Indoķīnas konflikta taktikā tagad pierāda, ka prezidentam ir savs nelokāms mugurkauls. Viņš pieņēmis lēmumu, kas, pēc viņa pārliecības, ir pareizs. Viņš ir uzņēmies uz saviem pleciem visu atbildību. Valstsvīra atbildību Niksons ir stādījis augstāk par personīgu popularitāti un nav baidījies izšķirējā brīdī likt uz spēles savu tālāko politisko karjēru. Te jānorāda, ka prezidents Niksons rēķinājās ar opozīcijas spēku paredzamo pretakciju, kas nebūt neierobežojas ar liberālo intelektuāļu, radikālo studentu revolucionāru un demokratu vairākumu senātā un tautas vietnieku namā vien. Prezidenta drāmatiskā izšķiršanās atbalsojās arī pašas republikāņu partijas rindās un pat Niksona tuvāko līdzstrādnieku vidū un valdībā.

Opozīcijas vētra kulminācijas punktu sasniedza tieši pagājušajā nedēļā, kad Vašingtonā pie Baltā nama ap 60.000 galvu liels pūlis histeriski kliedza pret prezidenta pieņemto izšķiršanos. Vašingtonas demonstrantu konfrontāciju ar prezidentu ievadīja vesela virkne radikāļu ierosinātās nekārtības un streiki daudzās augstākās mācības iestādēs.

Likās, ka kā uz burvja mājienu atmodusies jau paputējusī dažādu novirzienu „miera baložu" koalīcija. Demonstrantu un kārtības sargu sadursmē Kentas universitātē Ohaio nelaimīgā kārtā gāja bojā četru studentu dzīvības. Te gan jāpiezīmē, ka dīvainā kārtā amerikāņu preses vairākums Kentas universitātes traģēdiju, kuras izmeklēšanai prezidents jau nozīmēja īpašu komisiju, censās visu atbildību novelt uz Niksona pleciem. To, ka Kentas traģēdijas sākumam nav nekāda sakara ar prezidenta Kambodžas lēmumu, lielais preses vairākums noklusē. Kas tad īsti notika Kentā? Jau tagad ir neapšaubāmi pierādīts, ka Kentas pilsētas galva kārtības nodrošināšanai palīgā aicināja nacionālās gvardes vienības tikai pēc tam, kad pilsētiņas krodziņos piedzērušos studentu bars sāka demolēt galvenās ielas veikalu un iestāžu logus. Šo iereibušo studentu dūšas uzplūdumu, droši vien, veikli izmantoja radikāļu saujiņa, kas steidzās pielaist uguni kādai universitātes celtnei. Izmeklēšanā, droši vien, noskaidrosies, vai kārtības sargi šāvienus pūlī raidījuši pēc tam, kad uguni uz tiem bija jau atklājuši revolucionāro studentu snaiperi, vai arī traģēdija notikusi klūmīga pārpratuma dēļ. Katrā gadījumā, zināmi spēki censās Kentas nelaimīgos upurus tūlīt pataisīt par mocekļa nāvē kritušiem ideālistiem.

Zīmīgi, ka tieši Vašingtonas lieldemonstrācijas priekšvakarā revolucionāri saņēma pelnītu pērienu Ņujorkā, pie tam nevis no policijas, karaspēka vai nacionālās gvardes, bet gan no vienkāršu Ņujorkas strādnieku rokām. Kad pāris tūkstošu lielais radikāļu bars, zaimojot amerikāņu karogu, ar plakātiem un saukļiem aicināja ņujorkiešus doties uz Vašingtonu, lai „tauta tur pārņem varu savās rokās", ap simts būvstrādnieku, kas tajā brīdī pie kādas jaunceltnes ieturēja launagu, uzbruka garmataino un bārdaino revolucionāru gājienam, noņēra demonstrantu vadoņus un panāca, lai pie pilsētas valdes Kentas „upuru pieminai" pusmastā nolaisto karogu uzvilktu atkal mastā galā.

Šis Ņujorkas starpgadījums ir zīmīga parādība. Nevien mierīgais vidusšķiras caurmēra amerikānis, bet arī vienkāršais amerikāņu strādnieks ar to ir pierādījis, ka kreiso radikāļu mazošanās tiem ir jau līdz kaklam. Te jāpiezīmē, ka strādnieku saujiņas priekšā balmutīgie demonstranti bēga kā aitas uz visām pusēm. Nākamajā dienā gan radikāļi preses pārstāvjiem centās iestāstīt, ka viņu miermīlīgo demonstrāciju Ņujorkā esot izjaukuši „reakcionārā arodbiedrību prezidenta Minija fašistisko brūnkreklu huligani".

Ja kādu nezināmu iemeslu dēļ Savienotās Valstīs kādreiz tiešām materializētos izšķirēja iekšpolitiska krize — pilsoņu karš, tad nav grūti uzminēt, kas tajā uzvarētu. Pēc šīs revolūcijas komūnistu sarkanie un anarchistu melnie karogi vairs nevarētu plīvot nevienā Savienoto Valstu stūrī.

Vašingtonā no pieteiktās lieldemonstrācijas daudz nekas vairāk par „miera baložu" un radikāļu klišejiskām un rupju vārdu izvirdumiem nematerializējās. Prezidents Niksons tomēr atrada laiku izmainīt domas ar dažiem demanstrantiem:

„Pienāks laiks, kad arī jūs sapratīsiet, ka manas rīcības pamatā ir tie paši mērķi, par kuriem jūs te demonstrējiet. Es esmu par mieru tāpat kā tie,kas šodien te demonstrē ne citu iemeslu dēļ, bet miera dēļ."

Protams, ka demonstrantu provokāciju rezultātā Vašingtonā notika vairāk kā viena otra nenozīmīga sadursme, bet kad svētdien demonstranti sāka izklīst, to vietā Vašingtonas ielās parādījās ielu aptīrītāju automašīnas, kas līdz vēlai naktij novāca „miera baložu" atstātos mēslus.

Kaut arī Vašingtonas demonstrācijas īstais mērķis bija piespiest prezidentu Niksonu mainīt pieņemto lēmumu, amerikāņu studentu vairākums nebūt nav pret prezidenta Niksona politiku Indoķīnā. Tā Klīvlendas universitātē pāri par 80% studentu ir izteikuši atbalstu prezidentam Niksonam. Šie skaitļi ar mazām variācijām attiecināmi arī uz daudzām citām amerikāņu augstākām mācības iestādēm. Klīvlendas universitātes students Barijs Kons kādā televīzijas raidījumā deklarēja:

„Es nevaru saprast, kas šai mazajai radikāļu saujiņai ļauj runāt visu studentu vārdā. Šai lietai ir jādara gals. Mēs esam universitātē, lai iegūtu zināšanas, lai izietu dzīvē kā apzinīgi un brīvi amerikāņi. Ja viņi grib taisīt revolūciju, lai viņi brauc uz valsti, kur pilsoņus pattiesi apspiež. Lai viņi brauc uz Padomju savienību, kas tagad grib notrāpt mazo Izraēlu un nekad nav slēpusi vēlēšanos aprakt arī Savienotās Valstis."

Starplaikā prezidenta Niksona pavēlētā tīrīšanas akcija Kambodžā soli pa solim sekmīgi turpinājās un, kā prezidents ir jau paziņojis, jau tuvāko nedēļu laikā pirmās amerikāņu vienības varēs atgriezties savās izejas bazēs.

Varbūt, ka pēc tam, kad komūnistu perēkļi Kambodžā būs iztīrīti un Hanojas agresijas plāniem būs pārvilkta svītra, daudziem amerikāņiem atdarīsies acis. Amerikāņi sapratīs, ka izšķirējā dienā prezidents Niksons darīja to, ko viņš pēc labākās pārliecības bija atradis par pareizu. Tad pagrīdes alās nolīdīs arī zināmu spēku iedvesmotie un atbalstītie revolūcijas perinātāji Amerikā. Bez liela trokšņa Savienotās Valstīs tad būs notikusi klusa revolūcija — revolūcija uz labo pusi.

Aleksandrs Ķegumnieks

„. . . es tev saku, tās plastmasas pudeles neder ne velnam, kad noliec malā, saulē izzūst ar visu padzeramo . . ."
Dadža karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Jaunievēlētais Kvebekas premjērs Robērs Burasa, kuŗa dzīvesvieta ir Montreālā, nedomā Kvebekas pilsētā apmesties savam stāvoklim piemērotā rezidencē. 36 gadus vecais oikonomists norādījis, ka dzīvošot pieticīgā istabiņā kādā viesnīcā . . .

★ Ontario nekustamu īpašumu valžu apvienības bijušais prezidents A. Fišers izteicies, ka pagājušajos 5 gados dzīvojamo māju cenas cēlušās par 70%, bet zemes gabalu cenas trīskāršojušās. Tā kā strādājošo ienākumi ar cenām „neiet kopsolī", gaidāma lielākā krize dzīvojamo māju tirdzniecībā kopš otrā pasaules kaŗa.

★ Spilgtu gaismu uz modernās sabiedrības morālajām vērtībām met universitāšu laikrakstu sludinājumi, kuros meklē „kādu, kas uzrakstītu politisko zinātņu eseju" vai „psīcholoģijas iztirzājumu — 4000—5000 vārdu, maksas lielums nesvarīgs". Šādi sludinājumi lasāmi Toronto Varsity izdevumā, uz kolledžu melnajiem dēļiem un studentu kafejnīcās. Tas zināms arī mācībspēkiem, kas spriež, ka šī krāpšanas doma cēlusies no Mao „mazās grāmatiņas", kuŗā dots padoms izmantot zināšanas visas grupas progresam, ne atsevišķ... vida. Ir tomēr profesori, kas ... šanu ieskata nevis par univer... šu problēmu, bet gan par ... mūsdienas sabiedrības „ēt... izpausmi.

★ Arī Toronto studenti, ... līdzīgi savā domāšanā apm... šies nemiera gari ieskatījuš... neatliekamu protestēt pret ASV ... līdzību Kambodijai, pulcējoties ... monstrācijā 9. maijā. Toronto ... licija šo 5000 personu dem... ciju nodēvēja par vardarbīgā... dējos 35 gados. Tā gan sākās ... gi ar gājienu no pilsētas ... laukuma uz ASV konsulātu, bet ... jaunieši sāka policistus dēvē... cūkām un fašistiem, tie nolēm... monstrantus izklīdināt. Vairā... kā stundas stīvēšanās laikā ... jātnieku policiju un „vietējā... policistus un zirgus apmētāja ... meņiem, zemes gabaliem no ... sulāta tulpju dobēm, kas ... dēja savu kopto izskatu, ... un kokiem. Policisti pieaicināja ... pildspēkus, sasniedzot skaitu ... 250. Bēgdams pūlis izsita ... kalu logus, sagādājot firmai ... dol. zudējumu. 91 personu ... ja, to starpā arī kādus no E... Bērkes sabiedrības locekļiem, ... mēģināja „aizstāvēt taisnību" ... spēka priekšā. Toronto pilsētas ... va Denisons izteicās, ka de... trantus, liekas, vadījuši lid... ASV. Līdzīgas mazāka apmēra ... monstrācijas notika arī Otavā ... sadedzināja ministru prezi... Trudo un Niksona „lelles", un ... reālā, policijai arestējot 20 ... nieku.

Dzīvo miroņu parādīšanās

Kamēr Brežņevs ar Kosīginu pagājušā nedēļā Prāgā dzēra šampanieša un vodkas tostus krievu un čechu „mūžīgai draudzībai", Maskavā kādās bērēs reizi atkal atklātībā parādījās divi „dzīvi apraktie" Kremļa valdnieki — 80 gadu vecais Staļina bijušais uzticības vīrs Vjačislavs Molotovs un Chruščova priekštecis ministru prezidenta amatā — 75 gadus vecais maršals Nikolajs Bulgaņins. Abi vecie boļševiki piedalījās Molotova sievas Paulīnes Zemčužinas bērēs. Izrādās, ka Molotova 75 gadus vecumā mirusī sieva, kas pirms 30 gadiem Staļina acīs krita nežēlastībā, bija iepirkusi sev kapa vietu Novo Deviči klostera kapsētā. Tā kādreizējā revolūcionāre tagad atradusi mūža dusu starp krievu mūķenēm, kuŗām savā laikā Paulīnes Zemčužinas vārds bija tikpat briesmīgs kā sātana pieminēšana.

No Budapeštas nāk ziņas, ka „augšāmcēlies" esot nežēlīgais bijušais ungāru komūnistu staļinistiskais diktātors Rakoči. Pēc 1956. gada Budapeštas sacelšanās Chruščovs Rakoči izsauca uz Maskavu. No turienes Rakoči Budapeštā vairs neatgriezās un 1963. gadā no neoficiāliem avotiem nāca ziņas, ka viņš miris kādā Maskavas slimnīcā. Tagad Budapeštā runā, ka Rakoči kopā ar savu mongoļu sievu dzīvojot kādā Dienvidsibirijas pilsētiņā. 78 gadus vecā bijušā komūnistu diktātora veselība esot pasliktinājusies un viņš esot izteicis vēlēšanos nomirt Ungārijā. Ungāru komūnistu centrālā komiteja pagājušajā nedēļā nolēmusi atļaut Rakoči atgriezties mājās ar noteikumu, ka viņam jāatturas no jebkādaa veida politiskas aktīvitātes. Tagadējais ungāru komūnistu vadonis Janošs Kadārs acīm redzot ir nodrošinājis sev pietiekamu politisku stabilitāti, lai nebaidītos no Rakoči atgriešanās sekām.

No Belgrades pēc Rietumeiropas preses ziņām nāk informācija, ka tur gatavojas apvērsums pret maršalu Tito. Apvērsuma vadītāji bijuši vairāki Maskavā izglītoti dienvidslavu augstākie virsnieki. Acīm redzot Kremlis nav atmetis nodomu novākt nepaklausīgo kādreizējo draugu. Apvērsums šoreiz izčibējis un Tito par to tikai gardi nosmējies. Ir cits jautājums, vai apvērsuma rīkotājiem būs iespēja Tito smieklus dzirdēt un grēkus nožēlot, jo par viņu likteni nekas nav zināms.

K.

BREŽŅEVS PRĀGĀ

Pirmo reizi kopš 1968. gada sarkanarmijas tanku iebrukuma Prāgā Čechoslovakijas galvaspilsētā pagājušajā nedēļā viesojās šis invāzijas autori — Padomju savienības ministru prezidents A. Kosigins un komūnistu partijas ģenerālsekretārs Brežņevs. Prāgas lidostā Kosīgins un Brežņevs apkampa Dubčeka pēcteci Husaku un ... kārtas trīs reizes nobučoja ... sīgo čechu komūnistu vado... vaiga. Ap 1000 galvu liels ... pūlis lidostā uz pavēli uzga... Kremļa valdniekiem. Prāgas ... Kremļa dārgo viesu dro... bija sakoncentrētas neparas... las armijas vienības. Ārzem... lomāti no Vašingtonas ziņo... Brežņevs esot noraidījis čechu ... servātīvo komūnistu prasību ... mainīt Husaku ar vēl pieņema... ku un paklausīgāku vīru. Ofici... Brežņeva un Kosīgina Prāgas ... meklējuma iemesls bija jauna ... domju savienības un Čechos... kijas savstarpīgas draudzības ... guma parakstīšana.

„Īstu draugu starpā drau... pastāv bez kādiem līgumiem", ... mentējot Brežņeva vizīti, norā... kāds čechu pagrīdes izdevums, ... bi, ka tagad mūs piespiež pa... stīt draudzību, jo nav lielāk... naidnieka čechiem par kriev...

Goliāta parādīšanās Vidējos austrumos

Žīdu un arabu konflikts Vidējos austrumos soli pa solim tuvojas kritiskam lūzuma punktam. Kaŗa ugunis pilnās liesmās tur var iedegties Maskavas bīstamās diplomātijas pagrieziena rezultātā. Padomju savienība jau šodien tikai par mata tiesu atrodas no tiešas aktīvas iesaistīšanās Vidējo austrumu konfliktā.

Pagājušā nedēļā Izraēlas ministru prezidente Golda Meire norādīja.

„Padomju savienības lidotāji no Apvienotās arabu republikas bazēm tagad ir iesaistīti operatīvās misijās. Tā mēs tagad esam jaunā situācijā — kas ir pasaules otras lielākās varas klātiene un nostāšanās mūsu ienaidnieka pusē konfliktā, kas apdraud mūsu valsts vitālās intereses."

Līdz šim Padomju savienības loma Vidējos austrumos ierobežojās ar lidmašīnu un ieroču, apmācības un techniskas palīdzības sniegšanu Ēģiptei un citām Izraēlai naidīgām arabu zemēm. Par to, cik liela šī Maskavas palīdzība līdz šim ir bijusi, lai liecina daži skaitļi. Laikā no 1954. līdz 1969. gadam Padomju saimnieciskā palīdzībā Ēģiptē vien ieguldījusi 1 milj. dolaru. Laika sprīdī no 1956. g. marta līdz šī gada martam Maskavas militārā palīdzība Ēģiptei piegādāto ieroču veidā ir izdevusi 2 bilj. dolaru. Kopš 1967. gada jūnija kaŗa beigām Maskava militārās palīdzības ietvaros Ēģiptei piegādājusi 275 iznīcinātājus, 35 bumbvežus, 800 tankus, 200 bruņotās automašīnas un ap 700 artilerijas raķetes, pie tam pēdējo skaitā ietilpst 150 vismodernākās SAM-3 pretgaisa iznīcinātāju raķetes. Kaut prezidentam Niksonam jāveltī visa uzmanība notikumiem Indoķīnā un iekšpolitiskās vētras apklusināšanai, kas radās amerikāņu militārā spēka akcijas rezultātā Kambodijā. Vašingtona tomēr nevar ignorēt jauno notikumu attīstību arī Vidējos austrumos.

Niksona ārlietu viceministrs Eliots Ričardsons jau brīdinājis Maskavu, ka „Padomju savienība riskē Vidējo austrumu konfliktam piešķirt jaunas plaša apmēra dimensijas." Vašingtona ar diplomātiskām notām prasījusi Maskavai paskaidrot: „Kādi īsti ir Padomju savienības tālākie nolūki".

Ir zināms, ka prezidents Niksons pagājušā nedēļā atrada laiku apspriedei ar militāriem un diplomātiskiem padomdevējiem izvērtēt jaunradušos stāvokli Vidējos austrumos. Šīs apspriedes rezultātā iespējams, ka Vašingtona mainīs savu līdzšinējo nostāju iepretim Izraēlas prasībai atļaut iegādāties 100 amerikāņu lidmašīnu Savienotajās valstīs. Kā zināms, tad pagājušā mēnesī, lai „nelietu eļļu" Vidējo austrumu konfliktu uguni, amerikāņi noraidīja žīdu prasību pēc modernām amerikāņu lidmašīnām.

Baltais nams pēdējā nedēļā publicēja lakonisku paziņojumu:

„Pēdējās ziņas no Vidējiem austrumiem Savienotās valstis uzskata par ļoti svarīgām. Prezidents Niksons ir uzdevis nekavējoties izvērtēt izlūkošanas dienesta ziņojumus un šo faktu nozīmi stratēģiskā ieroču līdzsvara paturēšanai Vidējos austrumos."

Padomju savienība sāka uzstādīt savas jaunās SAM-3 pretgaisa iznīcinātāju raķetes Nīlas deltā un Ēģiptes iekšteritorijā pagājušā mēnesī. Pēc amerikāņu izlūkošanas dienesta ziņām Izraēlas apsūdzība par padomju pilotu operatīvām misijām Vidējos austrumos ir iztulkojama kā krievu stratēģiska operācija aizsargāt pret Izraēlas gaisa spēku uzbrukumiem krievu uzstādītās un apkalpotās modernās SAM-3 ieroču bazes. Ka tas tā, to liecina Jeruzalemē publicētais oficiālais paziņojums:

„Padomju lidotāju operatīvie mērķi nesniedzas līdz šim tālāk par Ēģiptes teritoriju. Šie lidotāji nav iesaistījušies žīdu un arabu gaisa spēku sadursmēs arī pagaidu robežjoslā."

Pēc Pentagona rīcībā esošām ziņām Ēģiptē patlaban atrodas jau 100-150 padomju lidotāju. Tiem jāpieskaita ap 8000 krievu militārie padomdevēji dažādās Nasera armijas ieroču daļās.

„Nav izslēgta varbūtība, ka jau šodien katrā ēģiptiešu bunkurī, katrā tankā un uz katra kuģa ir viens vai vairāki padomju apkalpes locekļi," šādiem vārdiem stāvokli novērtēja kāds neitrāls valsts diplomāts, kas nesen atgriezās Vašingtonā no Kairo.

Krievu pilotu radiosarunas virs Ēģiptes norāda, ka padomju lidotāji ir pārņēmuši lielāko daļu iekšējās territorijas aizsardzību, tādējādi padarot Izraēlas gaisa spēku aktīvitāti virs Ēģiptes problēmatisku. Pieminētais diplomāts norāda, ka šī jaunā situācija nozīmē to, ka tagad daudz lielāks ēģiptiešu lidotāju skaits ir atbrīvots akcijām Suecā, Sinajā un arī eventuāliem uzlidojumiem Izraēlai. Tai pašā laikā vienā paņēmienā esot aktīvizēti visi 450 ēģiptiešu iznīcinātāji, jo pašu Ēģiptes pilotu trūkuma dēļ liela daļa no tiem bija spiesti stāvēt dīkā.

Jauno stāvokli Vidējos austrumos kāds piedzīvojis profesionāls amerikāņu diplomāts novērtē šādi:

„Padomju savienība līdz šim ļoti piesardzīgi, soli pa solim, lai pārliecinātos, cik tālu tā var iet iekām Savienotās valstis reaģē, ir virzījusies uz priekšu. Vispirms Maskava arabiem sūtīja ieročus un militārus apmācītājus. Vašingtona nereaģēja, jo arī mēs bijām iesaistījušies Vidējos austrumos. Tad Vidusjūrā parādījās Padomju savienības flote. Pēc tam Maskava Naseram piedāvāja SAM-3 raketes ar padomju apkalpēm un arī gaisa spēkus, kas šīs bazes apsargātu. Tagad padomju lidotāji ir faktiski pārņēmuši Ēģiptes iekšējās territorijas pretgaisa aizsardzības uzdevumus. Tā ir radikāla Padomju savienības līdzšinējās stratēģijas maiņa. Tagad Maskava ir tieši militāri iesaistījusies vietējā konf... tā ārpus Padomju savienības ... ta territorijas. Varbūt, ka ... stratēģijas maiņa ir izskaidr... ar Brežņeva varas nostiprinā... Kremlī un atgriešanās pie kon... tācijas kāpināšanas nevis s... zināšanas.

Izraēla atkārtoti apgalvo, ka ... zu padomju ieroču sūtījumi ... ģei iezīmē jaunas arabu agre... akcijas sagatavošanu. Bez Ēģ... krievu iznīcinātāji, kas var p... zēt Izraēlas militāro pārspēk... sa telpā, ir jau arī Sīrijā ... Jordānā.

Un tā prezidentam Nikso... lai līdzsvarotu militāro spēk... mēru Vidējos austrumos, ja ... vākā laikā jāizšķiŗas par mili... palīdzības soļiem Izraēlai. Iz... no Niksona prasa 25 F-4 F... un vismaz 80 A-4 Sky Hawks ... šinas.

Daži militārie un diplomāt... lietpratēji izteic varbūtību, ka ... domju savenības šķietami ... iesaistīšanai Vidējo austrumu ... fliktā ir arī citi motīvi — ... pārbaudīt jauno padomju iero... noderību. Tie norāda, ka ... SAM-3, ne arī jaunākā tipa kr... iznīcinātāji nav sūtīti uz Vje... mu un šos ieročus Maskava ... uzticējusi pat Austrumeiropas ... vu vasaļvalstu armijām.

Varbūt, ka Vidējos austr... krievi tiešām grib pārbaudīt ... jauno kaŗa mašīnēriju, bet ... tiem būs jāpierāda arī sava ... rā personāla māka iepretim Iz... las lidotājiem. Nav noslēpums, ... Izraēlas lidotājus uzskata par ... labāk trenētiem pasaulē. Tā kr... Goliāts ir izšķīries mēroties ... kiem ar mazo, bet apņēmīgo ... las Dāvidu. Vai atgādināt, ka ... dzās bibliskā Goliāta konfr... ja ar Dāvidu pirms gadu ... ņiem?

NĀVE KOMŪNISMAM

Pagājušajā nedēļā vairāki tūkstoši muhamedāņu mullas un ticīgie soļoja uz Afganistānas parlamentu, saucot: „Nāvi komūnismam!", „Allah ir mūsu Dievs!" Pretkomūnisma viļņi Kabulā izraisīja Ļeņina 100-gadu dzimšanas dienas piemiņas svinību gadījumam komūnistiem draudzīgajā laikrakstā „Porcham" ievietotais raksts, kuŗā Ļeņinam veltīts izteiciens „Lai viņš dus Dieva mierā". Arabu pasaulē šo izteicienu parasti attiecina tikai uz pravieti Muhamedu.

Mazturīga latviešu zēna . . .

(Pārnesums no 6. lpp.)

lotāji kaŗa sākumā viņi Savienotajās Valstīs strādājuši ar ļoti lielu piepūli, svešos apstākļos, kas likās daudzreiz nepārvarami. Viņam Vunsoketā piederēja liels uzņēmums, kas savā ziņā ir iegājis ASV vēsturē, kad Hiršs pēc vairāku gadu cīņas uzvarēja lielo rūpniecības koncernu „Good year". Par šo cīņu ASV augstākā tiesa izdevusi 2 biezas grāmatas, kas stāsta par latvieša uzvaru, jo viņa pusē bija taisnība, kaut gan līdz tam šo firmu neviens nebija iedrošinājies ne sūdzēt, ne arī spēja uzvarēt, bet Roberts Hiršs to varēja.

Kā jauneklis R. Hiršs 1. pasaules karā darbojās toreizējā Krievijā savā speciālitātē kā neatvietojams spēks tekstilfabrikās. Viņa pienākumos bija novērst techniskos traucējumus 10 tekstilfabrikās, kur strādāja 35,000 strādnieku. Tur auda vadmalu, no kuŗas šuva mēteļus krievu kaŗavīriem, arī latviešu strēlniekiem, kas cīnījās pie Daugavas. . . No šīm Hirša pārraudzītajām fabrikām atkarājās revolūcijas laikā viena vai otra režīma pastāvēšana, un tomēr boļševiki viņam piesprieda nāves sodu, kas bija izpildāms 6 mēnešu laikā. Pie tam, gaidot uz soda izpildīšanu, viņam bija jāiet katru dienu kareivju pavadībā uz darbu un jāapmāca sev vietnieks. . . Tāpēc Hiršs raksta: „Atgriešanās dzimtenē pie manas brīvās tautas kļuva par manu galveno mērķi." To arī viņš sasniedza.

Pēc nesen pārciestās slimības jāšaubās, vai gavilniekam pietiks spēka uzrakstīt sava mūža atmiņas. Sagaidāms kāds cits darbs, ko veiks prof. A. Aizsilnieks kopā ar prof. Balabkinu. Tas sauksies: „Large firm in a small country — The study of Rīgas Audums of Latvia", tīrs tautsaimniecisks darbs, kas noderēs attiecīgās zinātnes pētniekiem.

Osvalds Akmentiņš

Elektrisko
ledusskapju
remonti un iekārtošana
Garantēts darbs.
A. JAUNZARIŅŠ
tālr. 741-4763, Toronto.

TAUTIETI,
ja esi vieninieks
pusmūžā un vēlies dzīves otru pusi
pavadīt divatā,
rakstiet, atbildēšu.
Varbūt sapratīsimies.
Rakstīt šī laikraksta birojā
VIDZEMNIECE